

T.C.

Ardahan Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Sanat ve Tasarım Ana Bilim Dalı

Sanat ve Tasarım Bilim Dalı

HALK OYUNLARINDA ALAN ARAŞTIRMASI BURSA İNEGÖL ÖRNEĞİ

Fatih ORAL

Prof. Dr. Bülent KURTIŞOĞLU

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan, 2023

HALK OYUNLARINDA ALAN ARAşTIRMASI BURSA İNEGÖL ÖRNEĞİ

Fatih ORAL

Danışman

Prof. Dr. Bülent KURTIşOĞLU

Eş Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Arda ERAVCI

Ardahan Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Sanat ve Tasarım Ana Bilim Dalı

Sanat ve Tasarım Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan, 2023

KABUL VE ONAY

Fatih ORAL tarafından hazırlanan “Halk Oyunlarında Alan Araştırması Bursa İnegöl Örneği” başlıklı bu çalışma, 10.10.2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Barbaros ÜNLÜ (Başkan)

Prof. Dr. Bülent KURTİŞOĞLU (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Selami AKIŞ

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Mustafa ŞENEL

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Ardahan Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”** kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / Ardahan Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

10/10/2023

Fatih ORAL

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, **Prof. Dr. Bülent KURTİşOğLU** ve **Dr. Öğr. Üyesi Arda ERAVCI** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Fatih ORAL

ÖZET

ORAL, Fatih. *Halk Oyunlarında Alan Araştırması Bursa İnegöl Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Ardahan, 2023.

Halk oyunları, toplumun kültürel kimliğini yansıtan ve tarihin derinliklerinde oluşan yapısı, içeriği ve işlevleriyle toplumun belleğinde yer eden özgün halk bilgisi yaratmalarıdır. İnegöl’ de yaşayan etnik grup sayısının fazla oluşu halk oyunlarında da çeşitliliği beraberinde getirmekle birlikte söz konusu bu oyunların ortaya çıkarılıp literatüre katılması oldukça önemlidir.

İnegöl’ de yaşayan etnik grup sayısının fazla olması, halk oyunlarında da çeşitliliği beraberinde getirmekle birlikte söz konusu bu oyunların ortaya çıkarılıp literatüre katılması oldukça önemlidir. Nesilden nesile aktarılmamış İnegöl yöresi halk oyunlarının ortaya çıkarılıp sergilenmesi ve literatüre katkı sağlanması amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada İnegöl’ ün köyleri ziyaret edilerek sorular yöneltilmiş ve geçmişten günümüze farklı kültürlerle alışveriş ve etkileşim halinde olması Bursa’nın halk kültürüne, halk müziğine ve halk oyunlarının oluşumu ve şekillenmesinde de etkili olduğu görülmüştür. Ayrıca yöredeki insanların genellikle iki ya da daha fazla kişi ile halka biçiminde oyunlar ile karşılama biçiminde oyunlar oynadığı görülmüştür.

Bu bağlamda “Halk Oyunlarında Alan Araştırması Bursa İnegöl Örneği” adlı bu çalışmada, İnegöl’ ün toplamda 91 köyü ziyaret edilerek kaynak kişiler ile görüşülmüş ve yöneltilen sorular neticesinde ortaya çıkan oyun ve türküler derlenerek kayıt altına alınmıştır.

Anahtar Sözcükler:

Halk Bilimi, Halk Oyunları, İnegöl, Halk Müziği, Halk Giysileri

ABSTRACT

ORAL, Fatih. *Field Research in Folk Dances the Example of İnegöl*, Master Thesis, Ardahan, 2023.

Folk dances are to create original folk knowledge that reflects the cultural identity of society and occurs in the memory of the society with its structure, content and functions in the depths of history. Although the number of ethnic groups living in İnegöl brings with it diversity in folk dances, it is very important that these games are revealed and participating in the literature.

Although there is a high number of ethnic groups living in İnegöl, it brings with it the diversity in folk dances, but it is very important that these games are revealed and participating in the literature. In this study, which was carried out in order to reveal and exhibit the folk dances of İnegöl region that has not been transferred from generation to generation and to contribute to the literature, the villages of İnegöl were visited and asked questions and to be in the form of folk music, folk music and folk dances from the past to the present day. was also seen to be effective. In addition, it has been seen that people in the region generally play games with two or more people in the form of a ring -shaped games.

In this context, 91 villages of İnegöl were visited in a total of 91 villages of İnegöl and the games and folk songs that emerged as a result of the questions posed were compiled and recorded in this study.

Keywords:

Folklore, Folk Dances, İnegöl, Folk Music, Folk Clothing

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	v
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	vi
ETİK BEYAN.....	vii
ÖZET.....	viii
ABSTRACT	ix
İÇİNDEKİLER	x
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xiv
ŞEKİLLER DİZİNİ	xv
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM.....	3
KURAMSAL ÇERÇEVE.....	3
1.1. İNEGÖL'ÜN COĞRAFİ YAPISI	3
1.2. İNEGÖL'ÜN TARİHİ.....	4
1.2.1. Eski Çağlarda İnegöl.....	4
1.2.2. Cumhuriyet ve İnegöl	5
1.3. KÜLTÜREL YAPI	6
2. BÖLÜM.....	7
İNEGÖL FOLKLÖRÜ.....	7
2.1. KÖY, KASABA VE KENT YAŞAMI.....	7
2.1.1. Köy Yaşamı	7
2.1.2. Kasaba Yaşamı	7
2.1.3. Kent Yaşamı	7
2.2. HALK MİMARİSİ.....	8
2.2.1. Konut Mimarisi.....	8
2.2.2. Camii ve Medrese Mimarisi	9
2.2.3. Mobilya Mimarisi	10
2.2.4. Kültürel Mimari	11

2.3. HALK EKONOMİSİ.....	12
2.3.1. Sanayi.....	12
2.3.2. Tarım ve Hayvancılık	12
2.3.3. Turizm.....	14
2.4. HALK SANATLARI VE ZANAATLARI.....	14
2.4.1. Yorgancılık	14
2.4.2. Bakırcılık.....	15
2.4.3. Yemenicilik.....	16
2.4.4. Semercilik	17
2.4.5. Kürekçilik	18
2.4.6. At Arabacılığı.....	20
2.4.7. Çeyiz Sandığı-Yumurta Sandığı-Bavul İmalatı	20
2.4.8. Takunyacılık	21
2.4.9. Düvencilik.....	22
2.4.10. Fıçıcılık	22
2.4.11. Oymacılık.....	23
2.4.12. Çorapçılık.....	24
2.4.13. İpekçilik	25
2.4.14. Çarıkçılık.....	26
2.4.15. İğne Oyası	27
2.4.16. Kaşıkçılık	29
2.5. HALK EDEBİYATI	30
2.5.1. Halk Hikayeleri	30
2.5.1.1. Üç Korkaklar	30
2.5.1.2. Otuz İki Buçuk Eminem.....	31
2.5.1.3. Kel, Gicikli ve Sümüklü.....	31
2.5.1.4. Burda mı Dırlarlar?	32
2.5.2. Masallar.....	32
2.5.2.1. Sihirli Tencere	32
2.5.2.2. Sevgi.....	33
2.5.2.3. Yumsuyumak-Tomsutomak	34
2.6. GELENEKLER.....	35

2.6.1. Sünnet Geleneği	35
2.6.2. Askerlik Geleneği	36
2.6.3. Bayram Gelenekleri	37
2.6.4. Düğün Gelenekleri	37
2.6.4.1. Kız Görme	37
2.6.4.2. Söz Kesme ve Nişan.....	38
2.6.4.3. Nikâh	38
2.6.4.4. Çeyiz.....	39
2.6.4.5. Gelin Hamamı	39
2.6.4.6. Kına Gecesi	39
2.6.4.7. Düğün Günü ve Gecesi	40
2.6.4.8. Saçı	41
2.6.4.9. Paça	41
2.6.4.10. Düğün Sonrası	42
2.6.5. Ölüm Gelenekleri.....	42
3.BÖLÜM.....	44
HALK OYUNLARI	44
3.1. HALK OYUNLARINA GENEL BAKIŞ	44
3.2. OYUNLARDA GİYİM-KUŞAM-SÜS.....	45
3.2.1. Erkek Giyim-Kuşamı ve Aksesuarları	46
3.2.1.2. Bedene Giyilenler (Erkek)	48
3.2.1.3. Alta Giyilenler (Erkek).....	51
3.2.1.4. Ayağa Giyilenler	52
3.2.1.5. Aksesuar ve Takılar:.....	53
3.2.2. Kadın Giyim-Kuşamı ve Aksesuarları.....	56
3.2.2.1. Başa Giyilenler (Kadın)	56
3.2.2.2. Bedene Giyilenler (Kadın)	59
3.2.2.3. Alta Giyilenler (Kadın)	64
3.2.3. Geçmişten Günümüze Giyim-Kuşam Örnekleri.....	67
3.2.4. Yörede Kullanılan Sazlar	74
3.3. HALK OYUNLARI	75
3.3.1. Aşçıların Edası	77

3.3.2. Avlıları	80
3.3.3. Başındaki Gülüdür	83
3.3.4. Çiftetelli (Erkek)	86
3.3.5. Çiftetelli (Kadın)	89
3.3.6. Gide-Gide.....	92
3.3.7. Güvende (Erkek)	95
3.3.8. İnegöl Zeybeği	98
3.3.9. Kurşunlu Zeybeği.....	101
3.3.10. Sekme (Kütahya Yolu-Kadın)	103
3.3.11. Salgıncılar (Kadın).....	107
3.3.12. Sekme (Erkek)	110
3.3.13. Yalel (Kadın)	113
3.3.14. Yeşil Dere (Kadın).....	116
3.3.15. Yusufum.....	119
3.3.16. Hamdiyem.....	121
SONUÇ.....	124
KAYNAKÇA	127
EKLER.....	129
EK 1. ORJİNALLİK RAPORU FORMU	129
EK 2. ETİK KOMİSYON MUAFİYET FORMU	130
ÖZ GEÇMİŞ.....	131

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

BZ	Birim Zaman
F	Figür

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. İnegöl Evleri.....	9
Şekil 2. İshakpaşa Camii ve Külleyesi	10
Şekil 3. Kurşunlu Yıldırım Camii	10
Şekil 4. İnegöl Mobilyası Ahşap Sanayi	11
Şekil 5. Yorgancılık	15
Şekil 6. Bakırcılık	16
Şekil 7. Yemenicilik.....	17
Şekil 8. Semercilik	18
Şekil 9. Fırın Küreği İmalatı	19
Şekil 10. Kadirga Küreği.....	19
Şekil 11. At Arabası Örneği	20
Şekil 12. Takunya İmalatı	21
Şekil 13. Düvencilik.....	22
Şekil 14. Fıçıcılık	23
Şekil 15. Oyma Sanatı.....	24
Şekil 16. İpek Koza	25
Şekil 17. İpekçilik	26
Şekil 18. Çarık Örnekleri	27
Şekil 19. İğne Oyası Örneği	28
Şekil 20. Tongurdaklı Kaşık	29
Şekil 21. Kuş Başlı Kaşık	30
Şekil 22. Fes.....	46
Şekil 23. Takke.....	47
Şekil 24. İnegöl Baş Giyilenler Örnekleri (Erkek).....	47
Şekil 25. Gömlek.....	48
Şekil 26. Çoban Şalı.....	49
Şekil 27. Kuşak	50
Şekil 28. Kolon	50
Şekil 29. Aba Yelek	50
Şekil 30. Aba Potur	51

Şekil 31. Karçın.....	51
Şekil 32. Yemeni.....	52
Şekil 33. Çorap.....	52
Şekil 34. Tütünlük.....	53
Şekil 35. Kama.....	54
Şekil 36. Fes Üzerinde Kefiye	54
Şekil 37. Silahlık	54
Şekil 38. Yağlık ve Köstek.....	54
Şekil 39. Aksesuar Örnekleri	55
Şekil 40. İnegöl Yöresi Geleneksel Erkek Giyim-Kuşam Örneği	56
Şekil 41. Meldenli Fes	57
Şekil 42. Mustafamlı Fes	57
Şekil 43. Bürgü	57
Şekil 44. Alı Pullu Örtü	58
Şekil 45. İnegöl Baş Giyilenler Örnekleri (Kadın)	59
Şekil 46. Fistan.....	60
Şekil 47. İçlik	60
Şekil 48. Güdük.....	61
Şekil 49. Üçetek	61
Şekil 50. İbade.....	62
Şekil 51. Yağlık.....	62
Şekil 52. Arkalık	63
Şekil 53. Önlük	63
Şekil 54. Şalvar	64
Şekil 55. Şalvar-2.....	64
Şekil 56. Gıdıklık	65
Şekil 57. Gıdıklık-2.....	66
Şekil 58. Muska.....	66
Şekil 59. Toka	66
Şekil 60. Beşibiyerde	67
Şekil 61. Muskalık	67
Şekil 62. Hasan Çavuş ve Arkadaşı	68

Şekil 63. 23 Nisan Kostümü	68
Şekil 64. Dünder İlk Okulu Folklor Ekibi.....	69
Şekil 65. Dünder İlkokulu Kılıç Kalkan Ekibi (1954-1955).....	69
Şekil 66. İnegöl' de Sipahizadeler	70
Şekil 67. İnegöl'de Sülale-i Kadimden Hamza ve Yahşi Beyzadeler	70
Şekil 68. İnegöl Gelin Giysisi ve Başlığı	71
Şekil 69. İnegöl Geleneksel Kadın Giyim-Kuşam Örneği.....	72
Şekil 70. İnegöl Geleneksel Erkek Giyim-Kuşam Örneği	73
Şekil 71. Darbuka.....	74
Şekil 72.Zurna	74
Şekil 73. Kudüm	74
Şekil 74. Zilli Def.....	75
Şekil 75. Aşçıların Edası Notası.....	79
Şekil 76. Aşçıların Edası Oyununa Ait Videolar	80
Şekil 77. Avlıları Notası.....	82
Şekil 78. Avlıları Oyununa Ait Videolar	83
Şekil 79. Başındaki Gülüdür Notası.....	85
Şekil 80. Başındaki Gülüdür Oyun Videoları	85
Şekil 81. İnegöl Çiftetelli Notası.....	88
Şekil 82. Erkek Çiftetelli Oyununa Ait Videolar	89
Şekil 83. Şapkayı Eğdirmeli (Bayan Çiftetelli) Notası	91
Şekil 84. Bayan Çiftetelli Oyununa Ait Videolar	92
Şekil 85. Gide Gide Notası	94
Şekil 86. Gide Gide Oyununa Ait Videolar	95
Şekil 87. Güvende Notası.....	97
Şekil 88. Güvende Oyununa Ait Videolar	98
Şekil 89. Anam Bana Ne Dedi (İnegöl Zeybeği) Notası.....	100
Şekil 90. İnegöl Zeybeği Oyununa Ait Videolar	101
Şekil 91. Şirvan Yansın Notası	102
Şekil 92. Kurşunlu Zeybeği Oyununa Ait Videolar.....	103
Şekil 93. Kütahya Yolu Notası.....	106
Şekil 94. Kütahya Yolu Oyununa Ait Videolar	107

Şekil 95. Salgıncılar Notası.....	109
Şekil 96. Salgıncılar Oyununa Ait Videolar	110
Şekil 97. İnegöl Sekme Notası	112
Şekil 98. İnegöl Sekme Oyununa Ait Videolar.....	113
Şekil 99. Yalel Notası	115
Şekil 100. Yalel Oyununa Ait Videolar	116
Şekil 101. Yeşil Dere Notası.....	118
Şekil 102. Yeşil Dere Oyununa Ait Videolar.....	119
Şekil 103. Yusufum Oyununa Ait Video	121
Şekil 104. Hamdiyem Notası	123

GİRİŞ

Halk oyunları, insanların coşku, sevinç, özgüven ve kendini ifade etme arzularını dile getiren, insanlar arasında bir iletişim aracı olarak kullanılan bir görsel ve işitsel halk bilgisi ürünüdür. Bu oyunlar, icra edildiği ortamlara ve amaçlarına göre değişiklik göstermekle birlikte, estetik hareketlerle toplumun kültürel özelliklerini yansıtarak gelecek kuşaklara taşınmasına yardımcı olur. İnsanların birbirleriyle iletişim kurabildiği toplumsal bağların kurulmasına yardımcı olan güçlü bir bedensel ifade biçimi olarak da tanımlanan halk oyunları insanlara hem eğlence hem de eğitim amaçlı hizmet ederken, icra edildiği sosyal çevrelere göre farklı anlamlar da kazanmaktadır. Bu oyunlar, izleyici üzerinde güçlü bir etki bırakarak, karşılıklı ortak duyguların gelişmesine katkıda bulunur.

Halk oyunları, yerel kültürün ve geleneklerin yansıması olarak icra edildiği için genellikle mahallî ve yerel özellikler taşır. Ancak, aynı coğrafya bölgesine ait birçok yerel oyun arasında benzerlikler gözlemlenir. Bu benzerlikler, coğrafi faktörlerin yanı sıra sosyal ve etnolojik faktörlere bağlı olduğunu söylemek mümkündür. Öte yandan, “İklimin ve coğrafyanın da halk oyunları üzerindeki etkisi vardır. Eroğlu, bu etkiyi şöyle dile getirir: “Çok sıcak yerlerde danslar akıcıdır, kaslar fazla zorlanmaz. Gece gündüzle arasındaki iklim durumu çok kesin olarak ayrılmış yerlerde kuvvetli ile yumuşak hareketler arasında belirginlik, yumuşaktan sertte veya sertten yumuşağa birden geçişler gösterir, ayağı yere sert basmalar bulunur. Yaz ile kış arasında büyük ısı ayırımı bulunan yerlerde, uzun cümleler, danslarda belden iki yana sallamalar görülür, baş ve ayak dansa yön verir, kolların, ayakların hareketi karışıktır. Gece ile gündüz arasında eşitlik bölgelerde; Hareketlerde, vuruşlarda eşitlik ve dengelilik bulunur. Hele nemli yerlerde aşırı canlılık görülmez. Soğuk yerlerde hareket güçleşir, kaslar gerilir, adımlar ve hareketlerin başı, sonu iyi belirlenir.” (Güzeloğulları ve Ertural, 2006).

İnegöl’ de yaşayan etnik grup sayısının fazla olması, halk oyunlarında da çeşitliliği beraberinde getirmekle birlikte söz konusu bu oyunların ortaya çıkarılıp literatüre katılması oldukça önemlidir. Bu çalışmanın amacı, nesilden nesile aktarılmamış İnegöl yöresi halk oyunlarının ortaya çıkarılıp sergilenmesi ve literatüre katkı sağlanmasıdır.

Bu bağlamda İnegöl merkez ve 91 yerli köyde araştırmalar yapılarak bilimsel bir kaynak haline getirilmiştir. Aynı zamanda halk oyunlarına ait müzikler ve yöresel giysiler de araştırılıp derlenerek kayıt altına alınmıştır.

1. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1.İNEGÖL'ÜN COĞRAFİ YAPISI

İnegöl, Bursa iline bağlı bir ilçedir ve Marmara Bölgesi'nin güneydoğusunda Anadolu Yarımadası'nın kuzeybatısında yer alır. İlçenin kuzeyinde Yenişehir, güneyinde Kütahya, güneybatısında Keles ve güneydoğusunda ise Bilecik ilçeleri bulunmaktadır. İnegöl, Bursa-Eskişehir karayolunun 45. Kilometresinde konumlanmıştır. İnegöl'ün kurulduğu bölge, Mezit Boğazı ve Ümitalan arasındaki verimli ve sulak toprakların yer aldığı bir ovadır. Bu bölgede yer alan İnegöl, Bursa-Bilecik-Kütahya illeri arasında bir üçgen içindedir. İnegöl'ün bulunduğu bölge, verimli toprakları ve su kaynakları ile ünlüdür. İnegöl, bu özellikleri sayesinde tarım ve hayvancılık için önemli bir merkezdir. İlçe, Bursa-Eskişehir karayoluna yakın bir konumda yer alır ve bu sayede ulaşım açısından da avantajlıdır (Erdoğan, 2019).

İnegöl'ün iklimi, Karadeniz ve Akdeniz iklimi arasında bir geçiş karakteri gösterir. Yaz ayları sıcak ve az yağışlıdır, bu nedenle daha çok Akdeniz iklimine benzemektedir.

İnegöl'ün sembolü haline gelen tarihi çınarlar, özellikle İshakpaşa Camii çevresinde ve Kasım Efendi Caddesi'nde koruma altına alınmıştır. Mürver, iğ ağacı, süpürgelik, katırtırnağı, yabani sinameki, kara yemiş, ahududu, böğürtlen, yabani gül, tavşan elması, alıç, gilaburu, kurtbağrı, yasemin ve erguvan gibi çalı formları da İnegöl'ün doğal güzelliklerine katkı sağlamaktadır.

Nüfus olarak ele aldığımızda ise, ilk olarak 1831 yılında Osmanlı Devleti, asker kaçaklarını ve vergi yükümlülerini belirlemek amacıyla yaptığı nüfus sayımının sonucunda, Hüdavendigâr sancağı içinde yer alan İnegöl'ün nüfusu 6.817 kişi olarak tespit edildi. Daha sonra, 1881-1882 yılları arasında yapılan bir başka sayımda İnegöl, 38.843 Müslüman ve 5.504 Ermeni olmak üzere toplam 43.847 nüfusa sahipti (Araz, 2020).

İnegöl ilçesinin Cumhuriyet Dönemi'nde ilk sayımı 1927 yılında yapıldı ve ilçenin nüfusu 59.120 olarak kaydedildi. Bu nüfusun 11.832'si şehirde, 47.288'i ise köylerde

yaşıyordu. 1935 yılında ise İnegöl nüfusu, 13.079'u şehir, 40.064'ü köy nüfusu olmak üzere toplam 53.143 olarak tespit edilmiştir.

Sanayileşme hareketlerinin başlamasıyla birlikte, çalışmak için farklı il ve ilçelere göç eden nüfusun geri dönmesi, ilçenin nüfusunu arttırmaya devam etmiştir. 1980 yılından itibaren ekonomik faaliyetlerin çeşitlenmesi ve sanayileşmenin hız kazanması, İnegöl'ün hızla göç almaya başlamasına neden oldu.

Günümüzde ise, Bursa'nın merkez ilçesi dışındaki en büyük ilçesi olan İnegöl, 2022 yılı verilerine göre 286.848 kişilik nüfusuyla dikkat çekmektedir. Güney Marmara bölgesinin de nüfus bakımından ikinci büyük kenti olan İnegöl, aynı zamanda Bursa'nın en yoğun ve en büyük sanayi merkezlerinden biri olarak karşımıza çıkar (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023).

1.2.İNEGÖL'ÜN TARİHİ

1.2.1. Eski Çağlarda İnegöl

İnegöl, eski çağlarda askeri ve ticari yolların geçtiği bir bölgede bulunduğundan, sık sık istilalara maruz kalmıştır. Tarihi 5000 yıl öncesine kadar uzanan İnegöl'de, Frigyalılar, Lidyalılar, Persler ve Makedonyalılar gibi birçok uygarlığın hüküm sürdüğü tespit edilmiştir (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023).

Daha sonra Trakya'dan göç eden Bitinyalılar, Bursa-İzmit bölgesine yerleşip Bursa'yı başkent yapmıştır. Ancak son Bitinya İmparatoru IV. Nikodemos'un Roma İmparatorluğu'na krallığını vasiyet etmesiyle, İnegöl de dahil olmak üzere bölge M.Ö. 74 yılında Roma İmparatorluğu egemenliği altına girmiştir (www.inegolkentmuzesi.gov.tr).

Bizans İmparatorluğu'nun (Doğu Roma İmparatorluğu) egemenliği altında kalan İnegöl, Roma İmparatorluğu'nun bölünmesinden sonra M.S. 395 yılında Bizans hükümdarlığına geçmiştir. Osmanlı Beyliği'nin kuruluşuna kadar bir Tekfurluk merkezi olarak Bizans egemenliği altında kalmıştır.

Bizans hükümdarlığı altında iken bölgeye Angelacoma adı verilmiştir. Ancak Angelacoma ismi ile İnegöl isminin bir etimolojik bağlantısı henüz bulunamamıştır. Osmanlı kaynaklarında ise genellikle bölgeye Ayna-Göl veya İne-Göl isminin verildiği bilinmektedir.

Osmanlı İmparatorluğu'nda huzurlu, sakin veya konumu sebebiyle ayrıcalığı bulunan yerleşim bölgelerinin isimlerinin başına "İne" önekinin getirildiği bilinmektedir. İnegöl'ün adının ise tekfur kızının söylediği "Ey! Ne Göl!" ya da "İğne Göl" gibi isimlerden geldiği yönünde halk arasında iddialar bulunmaktadır.

1.2.2. Cumhuriyet ve İnegöl

İnegöl, Osmanlı-Türk medeniyetinin doğduğu ve geliştiği bir bölgede bulunmaktadır. Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte başlatılan kalkınma hamlesiyle birlikte İnegöl, sosyal ve ekonomik açıdan hızlı bir gelişme sürecine girmiştir. İşgal yıllarının zorlukları geride kalmış ve İnegöl halkı, kenti yeniden inşa etmek için çalışmaya başlamıştır. Cumhuriyet yönetimi, kısa sürede bu sorunları aşarak İnegöl'ü modern bir kente dönüştürmüştür. Nitelikli işgücünü kaybetmiş, yakılmış ve yıkılmış bir kent olan İnegöl, hızlı bir şekilde toparlanarak gelişmiştir.

Türk halkı, uzun süren Kurtuluş Savaşı'nın ardından yorgun ve yoksul bir haldeydi. Ancak 16 Şubat 1925 tarihinde kurulan Türk Tayyare Cemiyeti'ne ilk on yıl içinde 351 uçak satın alarak bağışlamıştır. İnegöl halkı da aralarında topladıkları parayla bir uçak satın alarak, "İnegöl 1" adını vermişlerdir. Bu uçak, 30 Ağustos 1927 Zafer ve Havacılık Bayramı'nda İnegöl'e getirilerek "İsim Konma Töreni" yapılmıştır.

İnegöl ve çevresinin Türklerin egemenliği altına girmesi, adaletin ve hakların uygulanması açısından önemli bir örnek olmuştur. Fetih sonrasında savunma mevkilerine Türk aileleri yerleştirilmiş ve yeni yerleşimler, örneğin Gence ve Gelene köyleri kurulmuştur. 1510 yılında yapılan bir emlak tahririnde 4 mahalle, 55 köy, 17 çiftlik, 14 mezra ve 8 yaylak olduğu kaydedilirken, hane sayısı 1266 olarak belirtilmiştir. Bu gelişme, 93 Harbi sonrasında da devam edecek ve İnegöl ve çevresi, Osmanlı topraklarında yaşayan Müslüman nüfus için kalıcı bir yurt ve yuva olmuştur. (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023).

93 Muhacirleri olarak bilinen göçmen aileler, 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşı sonrasında yitirilen topraklardan ayrılmak zorunda kalmıştır. İnegöl'e yerleşen bu aileler, yanlarında getirdikleri yaşam malzemelerini günümüze kadar korumuştur. Balkan savaşları ve I. Dünya Savaşı sonrasında yitirilen topraklardan gelen göçmenler de İnegöl'e sığınmıştır. 1922'den sonra mübadele ile gelen göçmenler, 1951-1989 yılları arasında Bulgaristan'dan gelenler ve son olarak 1970'lerde sanayinin gelişmesiyle kente göç

edenler, sosyal ve ekonomik sorunlar yaratmış olsa da İnegöl'e büyük bir dinamizm kazandırmıştır (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023).

1.3. KÜLTÜREL YAPI

İnegöl, tarih boyunca yoğun göç alan bir bölgede yer aldığından, zengin bir kültürel mirasa sahip olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşundan günümüze kadar varlığını sürdüren Manav ve Yörüklerin yanı sıra, Kafkaslar, Rumeli ve Balkanlar gibi farklı bölgelerden göç edenlerle, yakın zamanda Anadolu'nun farklı illerinden gelenlerin eklenmesiyle, İnegöl, gelenek görenek cümbüşünün en iyi yansıtıldığı yerlerden biri haline gelmiştir. Farklı kültürlerin bir arada yaşadığı İnegöl'de, Kafkas ve Balkanlar ile Anadolu'nun farklı yörelerinden gelenlerin kendi bölgelerinin halk oyunlarını sergilemesi, oynanan halk oyunlarına zenginlik katmaktadır.

İnegöl'de yaşayan insanlar, örf ve âdetlerine sıkı sıkıya bağlıdır. Hıdrellez şenlikleri, içinde martufal küpü, dilek tutma ve ateşten atlama gibi etkinliklerin yapıldığı köylerde iz bırakmış veya köyün kurucusu olarak kabul edilen kişiler için yapılan devecilik, çeyiz serme, kına gecesi, gelin ve damat hamamı, tavuk alma gibi âdetler, azalmakta olsa da hala devam etmektedir.

Cumhuriyetin kurulmasından sonra, İnegöl'ün kurtuluş günü olan 6 Eylül günlerinde kurtuluş törenleri, çeşitli mesire alanlarında yöresel eğlenceler, deve güreşleri ve panayır etkinlikleri ile gerçekleştirilmiştir. 1988 yılında dönemin Belediye Başkanı Muhittin TANOĞLU'nun öncülüğünde Bahar Şenlikleri adı verilen kültürel bir organizasyonun yanı sıra Mobilya Fuarları da başlatılmıştır. 1989 yılına gelindiğinde ise dönemin Belediye Başkanı Cemal ARIK' la birlikte, Kurtuluş Şenlikleri ve Mobilya Fuarı devam etmiştir. 1990'lı yıllarda ise, Belediye Başkanı Merhum Hikmet ŞAHİN döneminde Kurtuluş Şenlikleri ve Fuar Organizasyonları ayrılmıştır. 2004 yılında Belediye Başkanı Alinur AKTAŞ, Kurtuluş Şenliklerini daha uzun tutarak Uluslararası Festival haline dönüştürmüştür. 2006 yılında Uluslararası Kültür Sanat Festivali ile Kurtuluş Şenlikleri iki ayrı organizasyon olarak düzenlenmeye başlanmıştır. Ayrıca, 2010 yılından itibaren festival bünyesinde "Uluslararası Altın Mobilya Halk Dansları" yarışması da düzenlenmektedir (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023). İnegöl' ün kültürel yapısına ilişkin verilen bu genel bilgilere ek olarak çalışmanın ilerleyen bölümlerinde detaylı olarak kültürel yapı ele alınmıştır.

2. BÖLÜM

İNEGÖL FOLKLÖRÜ

2.1. KÖY, KASABA VE KENT YAŞAMI

İnegöl ilçesi Bursa'nın en büyük ilçelerinden biridir ve yaklaşık 300 bin nüfusa sahiptir. İnegöl hem kırsal hem de kentsel alanları içinde barındıran bir ilçedir. Bu nedenle İnegöl'de köy, kasaba ve kent yaşamı oldukça yaygındır.

2.1.1. Köy Yaşamı

İnegöl, Bursa'nın doğusunda yer almaktadır ve çevresi geniş ormanlık alanlarla çevrilidir. Bu nedenle İnegöl'de köy yaşamı oldukça yaygındır. Köylerde tarım ve hayvancılık faaliyetleri hala devam etmektedir. Tarım alanında özellikle elma, armut, kiraz, ceviz, fındık, üzüm gibi meyve ağaçları yetiştirilmektedir. Ayrıca, bu yörede hayvancılık da oldukça gelişmiştir. Köylerde sığır, koyun, keçi, tavuk gibi hayvanlar yetiştirilmektedir. Köy yaşamı oldukça sakin ve huzurludur. Köylerde genellikle çiftçiler, hayvancılıkla uğraşanlar ve emekliler yaşamaktadır.

2.1.2. Kasaba Yaşamı

İnegöl ilçesinde kasaba yaşamı da oldukça yaygındır. İnegöl'ün merkezi kasabası, ilçenin en büyük yerleşim yeridir. Burada sanayi, ticaret ve hizmet sektörü oldukça gelişmiştir. Kasabada özellikle mobilya sektörü önemli bir yer tutmaktadır. İnegöl mobilyası, ülkemizin en önemli markalarından biridir. Kasaba yaşamı daha hareketlidir ve genellikle genç nüfusun tercih ettiği bir yaşam tarzıdır. Kasabalarda kültürel etkinlikler, festivaller ve spor faaliyetleri düzenlenmektedir. Kasaba yaşamı, köy yaşamına göre daha modern ve hareketlidir.

2.1.3. Kent Yaşamı

İnegöl ilçesi, Bursa'nın en önemli sanayi merkezlerinden biridir ve bu nedenle kent yaşamı da oldukça gelişmiştir. İnegöl'de alışveriş merkezleri, sinemalar, tiyatrolar, kafeler, restoranlar, barlar ve gece kulüpleri gibi birçok seçenek bulunmaktadır. Kent

yaşamı oldukça yoğun ve hareketlidir. İnegöl'de yaşayanların çoğunluğu şehirde çalışmakta ve kent yaşamını tercih etmektedir. Kent yaşamı, köy ve kasaba yaşamına göre daha modern ve şehir hayatının dinamiğine uygun olarak şekillenmektedir.

Sonuç olarak, İnegöl, farklı yaşam tarzlarını içinde barındıran bir ilçedir. Köy yaşamı sakin ve huzurlu bir yaşam tarzı sunarken, kasaba yaşamı daha hareketli ve moderndir. Kent yaşamı ise daha yoğun ve dinamik bir yaşam tarzı sunmaktadır. İnegöl'de herkesin kendine uygun bir yaşam tarzı bulması mümkündür.

2.2. HALK MİMARİSİ

Halk mimarisi, bağlı olduğu toplumun gereksinimlerine göre şekillenen ve halkın ilişkilerini, yaşam tarzını, inanış-geleneklerini, üretim-tüketim biçimlerini yansıtan kültürel bir olgudur. İnegöl'ün halk mimarisi, Anadolu'nun tarihsel konut mimarisi örneklerine dayanmaktadır. Anadolu'da XI. ve XII. yüzyıllarda artan Türk nüfusu ile Anadolu'daki diğer topluluklar arasında mimaride verimli bir kültürel etkileşim gerçekleşmiştir (Kavas, 2012). İnegöl'ün halk mimarisi, coğrafi özellikler, iklim, sosyal ve kültürel faktörler gibi birçok etmenden etkilenmiştir.

2.2.1. Konut Mimarisi

İnegöl'ün halk mimarisi, ahşap evlerden oluşmaktadır. Bu evler, coğrafi özellikleri, iklim koşulları ve sosyal yaşamın gereksinimleri göz önünde bulundurularak tasarlanmıştır. Geleneksel İnegöl evleri, iki katlıdır ve alt katta ahır, üst katta ise oturma odaları ve yatak odaları bulunmaktadır.

Evlerin inşasında kullanılan ahşap malzemeler, evlerin havadar ve aydınlık olmasını sağlamıştır. İnegöl evlerinin inşası, geleneksel yöntemlerle yapılmıştır ve bu yöntemler günümüzde de uygulanmaktadır. Ahşap evler, İnegöl'ün tarihi ve kültürel mirasının en önemli parçalarından biridir. Aşağıda eski İnegöl Evleri'nin örnekleri fotoğraflar ile gösterilmiştir (Yüceşahin, 2003).

İnegöl'deki eski Türk evleri, 18. ve 19. yüzyıla ait ahşap ve kagir yapılar olarak bilinmektedir. Hemen hemen tümü bahçeli ve bodrumlu olan bu evler, "ikiz plan" tipinde yapılmıştır. İki veya üç katlı olan evlerde bulunan ahşap merdivenler, ustalıklı yapılmış ve evlerin önemli bir özelliğini oluşturmaktadır. Tahta oymacılığından güzel örneklerin yer aldığı merdiven süslemeleri, tavan ve dolap süslemeleri evlerin dekoratif yönünü

yansıtmaktadır. Evlerde haremlik ve selamlık bölümleri yoktur ve üst katlardaki sofalar, evlerin cephe boyunca yer aldığı görülmektedir. Düşey pencereleri ve sokak manzarasına hâkim olan cumbaları, evlerin özellikle dikkat çeken bir tasarım özelliğidir. Saçakların tamamında yer alan süslemeler ise evlerin estetik görünümünü tamamlamaktadır.

Şekil 1. İnegöl Evleri

2.2.2. Camii ve Medrese Mimarisi

İnegöl'ün halk mimarisi, camii ve medrese mimarisinde de kendini göstermektedir. İnegöl'de birçok tarihi camii ve medrese bulunmaktadır. Bu camiler ve medreseler, Osmanlı mimarisi özelliklerini taşımaktadır. İnegöl camileri, yüksek kubbeli, tek ve çift minareli yapılar olarak tasarlanmıştır. Medreseler ise genellikle avlulu ve tek katlıdır. Bu

yapılar, İnegöl'ün tarihi ve kültürel mirasının önemli bir parçasıdır (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023).

Şekil 2. İshakpaşa Camii ve Külleyesi

Şekil 3. Kurşunlu Yıldırım Camii

2.2.3. Mobilya Mimarisi

İnegöl, ülkemizin en önemli mobilya üretim merkezlerinden biridir. Bu nedenle İnegöl'ün halk mimarisi, mobilya üretimine de yansımıştır. İnegöl'de üretilen mobilyalar, geleneksel İnegöl evlerinde kullanılan ahşap malzemeyle uyum içinde tasarlanmıştır.

İnegöl mobilyaları, kaliteli ahşap malzeme, işçilik ve tasarım özellikleriyle ünlüdür. Halk mimarisindeki mobilyalar, İnegöl'ün mobilya üretimindeki uzmanlığını yansıtmaktadır. İnegöl mobilyaları, İnegöl evlerinin iç mekanlarına uyum sağlar ve evlerin dekorasyonuna önemli bir katkıda bulunur.

Şekil 4. İnegöl Mobilyası Ahşap Sanayi

2.2.4. Kültürel Mimari

İnegöl'ün halk mimarisindeki kültürel yapılar, İnegöl'ün geleneksel yaşam tarzını yansıtmaktadır. Düğün salonları, kahvehaneler, konağa benzeyen evler ve hamamlar, İnegöl'ün kültürel yaşamının önemli bir parçasını oluşturur. Bu yapılar, İnegöl'ün tarihi ve kültürel mirasının yanı sıra, ilçenin geleneksel yaşam tarzının da bir yansımasıdır.

Sonuç olarak, İnegöl'ün halk mimarisi, ilçenin tarihi, kültürel ve sosyal özelliklerinin bir yansımasıdır. İnegöl'ün halk mimarisi, ilçenin geleneksel yaşam tarzını, ticari hayatını ve tarihi mirasını yansıtmaktadır. İnegöl'ün halk mimarisi, İnegöl'ün kültürel zenginliğinin de bir parçasıdır.

2.3.HALK EKONOMİSİ

İnegöl, Bursa ilinin önemli ilçelerinden biridir. Coğrafi konumu, zengin doğal kaynakları, tarihi ve kültürel mirası ile dikkat çeken İnegöl, aynı zamanda ülke ekonomisine de önemli katkılar sağlamaktadır. İnegöl'ün ekonomik yapısı, tarım, sanayi, turizm ve hizmet sektörleri gibi farklı alanlarda faaliyet gösteren birçok işletme ve girişimci tarafından şekillenmektedir.

2.3.1. Sanayi

Yaklaşık 300 bin nüfusuyla İnegöl, Güney Marmara bölgesinin en büyük ikinci şehri olup, deniz ve hava ulaşımına olan yakınlığı sayesinde ekonomik anlamda pazar payı oluşturabilen bir konumdadır. İpekyolu güzergahında yer alması da ticari hareketliliği artırarak ekonomiye canlılık katmaktadır. Mobilya sektöründe önemli bir merkez olan İnegöl, hammadde kaynaklarına yakınlığının avantajını kullanarak ihracat dağılımında önemli bir yere sahiptir.

Tarım ve hayvancılık sektörlerinde geçimini sağladığı dönemlerden günümüze kadar sanayi sektöründe büyük bir gelişme göstermiştir. Ormanlarla kaplı olması sayesinde orman ürünleri sanayiinde öne çıkan İnegöl, aynı zamanda mobilya, tekstil ve diğer sektörlerde faaliyet gösteren birçok firma için tesislere ev sahipliği yapmaktadır.

İnegöl'de faaliyet gösteren 2000'den fazla mobilya firması bulunmaktadır. Bu bağlamda içlerinde çok güçlü markalar da bulunmaktadır. İnegöl'de en çok istihdam sağlayan sektörler ağaç ürünleri, mobilya ve tekstil sektörleridir. İnegöl'de 2 adet organize sanayi bölgesi ve bir mobilya alışveriş merkezi mevcuttur.

İnegöl Belediyesi tarafından 1980'li yılların sonunda başlatılan festival içerisinde yer alan mobilya fuarları, bugün özel bir şirket tarafından sürdürülmektedir. İnegöl'ün dış ticaret hacmi 1 milyar doları aşmış olup, 691 milyon dolarlık dış ticaret fazlasıyla da ekonomik gücünü göstermektedir. Mobilya sektöründe dünyaya açılan bir pencere konumunda olan İnegöl, Türkiye için bir model ekonomi şehri olarak öne çıkmaktadır.

2.3.2. Tarım ve Hayvancılık

Tarım ve hayvancılık sektörleri İnegöl'ün halk ekonomisi açısından önemli bir yere sahiptir. İnegöl, verimli arazilere sahip olduğu için tarım sektörü oldukça gelişmiştir.

İnegöl, hayvancılık sektörü ile de ekonomik olarak önemli bir yere sahiptir. İnegöl'de gerçekleştirilen başlıca hayvancılık faaliyetleri; küçükbaş hayvancılık, büyükbaş hayvancılık, arıcılık ve kümes hayvancılığı olmak üzere dört ana gruba ayrılmaktadır. Geçmiş yıllara ait verilere bakıldığında, hayvan varlığının büyük bir kısmı küçükbaş ve kümes hayvanlarından oluşmaktadır.

İnegöl'deki hayvancılık faaliyetlerinde, küçükbaş hayvanlar arasında koyun ilk sırada yer almaktadır. Keçiler ise ikinci sırada yer almaktadır. Büyükbaş hayvanlarda ise sığır yetiştiriciliği yapılmaktadır. Ayrıca, arıcılık faaliyetleri de İnegöl'de oldukça yaygındır ve bölgenin doğal flora yapısı arıcılık için uygun bir ortam oluşturmaktadır.

İnegöl'de yetiştirilen başlıca tarım ürünleri arasında kiraz, erik, şeftali, elma, armut, zeytin, buğday, arpa, mısır, patates, domates, biber, salatalık, kabak, fasulye, bakla ve nohut gibi ürünler bulunmaktadır. İnegöl'de tarım, modern teknolojilerin kullanımı ile yapılmaktadır. İnegöl halkı, topraklarını verimli hale getirmek için gübreleme, sulama, toprak işleme, tarım ilaçları kullanımı gibi yöntemleri kullanmaktadır. İnegöl halkı, tarım sektöründeki gelişmeleri takip ederek, üretimlerini artırmaktadır. Tarım sektörü İnegöl halkı için önemli bir geçim kaynağı olduğu kadar, İnegöl'ün yerel ürünlerinin kaynağıdır.

İnegöl, Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli kapsamında desteklenen ürünler arasında arpa, buğday, mısır (dane), kanola, kuru fasulye, nohut, ayçiçeği (yağlık), yem bitkileri ve patates gibi önemli ürünleri barındırmaktadır. Bu model, doğal çevre özellikleri ve bölgenin iklim koşulları gibi faktörleri dikkate alarak oluşturulmuş ve insan beslenmesi, sağlığı ve hayvan üretimi açısından önemli olan ürünlere öncelik verilmiştir.

İnegöl, tarım festivalleriyle de dikkatleri üzerine çekmektedir. Yaban mersini üretiminde Türkiye'nin en büyük tek parça ekilişi arazisine sahip olan bölgede, ayrıca raf ömrü, aroması ve dayanıklılık yönünden öne çıkan Şeftalisi ve Çilek gibi ürünlerin üretimi de yapılmaktadır. Üretken Çiftçiler Kooperatifi'nin kurulduğu bölgede, soğuk hava deposu için 30 bin dekarlık bir alan ayrılmıştır. Ay çekirdeği için patent alınmış ve ay çekirdeği ile pırasa gibi ürünlerin coğrafi işaret tescili için başvurular yapılmıştır (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023)

İnegöl Tarımı, verimli ovası ve Uludağ'dan gelen can suyu ile beslenerek sektörde önemli bir yere sahiptir. İnegöl köftesi, coğrafi işaret tescilli olup, bölgenin tarımsal

ürünleri de dünya pazarlarında talep görmektedir. İnegöl, tarımsal üretimde sağlam adımlar atarak büyümeye ve gelişmeye devam etmektedir.

Özetlemek gerekirse, tarım ve hayvancılık sektörleri de İnegöl halkı için önemli bir geçim kaynağıdır ve İnegöl halkı, tarım ve hayvancılıkta modern teknolojileri kullanarak üretimlerini artırmaktadır. Tarım ve hayvancılık sektörleri, İnegöl halkı için önemli bir geçim kaynağı olduğu kadar, İnegöl'ün yerel ürünlerinin kaynağıdır (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023).

2.3.3. Turizm

İnegöl, doğal ve kültürel zenginlikleriyle turizm açısından önemli bir bölgedir. Ormanlık alanları, dalış sahaları, hidrografik kaynakları, flora ve fauna çeşitliliği gibi doğal güzellikleriyle birlikte, tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapması nedeniyle de tarihi eserler ve kültürel değerler açısından oldukça zengindir.

İnegöl'e 27 km uzaklıkta yer alan ve Tahtaköprü bucağına bağlı olan Saadet Köyü içerisinde bulunan Oylat Deresi'nin hemen kenarında Oylat Kaplıcası bulunmaktadır. Bu kaplıca Marmara Bölgesi'nin en önemli kaplıcalarından biridir. Yöreye yakın çevre illerden ve yurt dışından gelen turistler tarafından ziyaret edilmektedir. Ayrıca, İnegöl şehir merkezine 17 km uzaklıkta Oylat Mağarası bulunmaktadır. Toplam uzunluğu 665 m olan mağara, kanyon yamacında askıda kalmış ve yatay olarak gelişmiş fosil bir mağaradır. Mağara, astım ve bronşit gibi hastalıkların tedavisinde kullanılan klimatizm özellikleri nedeniyle sağlık turizmini desteklemektedir. Kaplıca merkezine yakın olması sebebiyle çok sayıda turist tarafından ziyaret edilmektedir. İnegöl'ün doğal ve tarihi zenginlikleri, turizm açısından önemli bir potansiyele sahiptir (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023).

2.4. HALK SANATLARI VE ZANAATLARI

2.4.1. Yorgancılık

Yorgancılık sanatı, doğanın canlı renklerinin ve desenlerinin en çarpıcı örneklerini barındıran çiçekler ve kuşlar gibi motifleri odalarımıza taşıyan bir zanaattır. Ancak günümüzde bu meslek yok olmaya doğru ilerlemektedir ve İnegöl'deki mevcut yorgan ustalarının sayısı bir elin parmaklarını geçmemektedir.

Teknolojinin ve fabrikaların gelişmesi, yorgancılık mesleğinin yavaş yavaş ortadan kalkmasına sebep olmaktadır. Ancak, günümüzde bir avuç usta, yorgancılık sanatını sürdürmek için çabalarına devam etmektedir (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023).

Şekil 5. Yorgancılık

2.4.2. Bakırcılık

Yapılan incelemeler, Anadolu'nun bakırcılık alanında oldukça eski bir geçmişe sahip olduğunu ve bakır maden yataklarının uzun zamandır işletildiğini göstermektedir. Anadolu'da el sanatları içerisinde önemli bir yere sahip olan bakır, süsleme işlemleri için son derece uygun bir madendir. Bakır, günlük hayatta kap kacaklar, takılar, miğferler, kapı süsleri, hayvan koşumları, mimari araçlar, müzik aletleri gibi birçok alanda kullanılan en popüler metaldir. Bakır kap yapım teknikleri arasında; dövme, dökme, sıvama (tornada çekme) ve preste basma yöntemleri bulunmaktadır.

İnegöl'deki bakırcılar, özellikle güğüm ve mangal yapımı konusunda karakteristik özelliklere sahiptir. En son İnegöl bakırcı ustaları ise Eşref Çilek ve Yıldırım Dizdar'dır (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023).

Şekil 6. Bakırcılık

2.4.3.Yemenicilik

Yemeni, doğal deri ve ip kullanılarak üretilen bir ayakkabı türüdür. Tabanı manda ya da sığır derisinden, yüzeyi keçi derisinden, astarı ise koyun derisinden yapılır. Yemeninin tüm dikişleri elle yapılır ve çevirmesi oğlak derisinden yapılır. Genellikle siyah ve kırmızı renklerde üretilen yemeniler gözenekli derisinden dolayı ayakta koku yapmazlar. Ülkemizde, İnegöl yemenisi olarak bilinen özel bir yemeni türü de bulunmaktadır.

Yemenicilik, günümüzde yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan mesleklerden biridir. Ancak, hala faal olan ustalar arasında Ekrem Yenisoğlu, İsmail Kızıllı, Halil Polat ve "Profesör" lakaplı Mehmet Usta yer almaktadır (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023).

Şekil 7. Yemenicilik

2.4.4. Semercilik

Semer, eşek, katır, at gibi binek hayvanlarının sırtına yerleştirilen ağaç iskeletli bir yastıktır. Semer, ağaç, metal, saz, deri, dokuma gibi malzemeler kullanılarak hazırlanabilir ve bağlamak için kolan, kayış veya kaytan gibi sağlam şeritler kullanılır. Üçgen çatılı olan semer, hayvanın sırtında karnının iki yanına doğru açılan bir şekilde yerleştirilir.

İnegöl'deki semerciler genellikle Kasım Efendi Camii civarında faaliyet gösterirlerdi. Ancak günümüzde semer yapımı pek tercih edilmediğinden, İnegöl'deki son semerci ustası Cafer Duman gibi birkaç usta kalmıştır (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023).

Şekil 8. Semercilik

2.4.5. Kürekçilik

Kürekçilik, İnegöl'ün geçmişten günümüze ulaşan en eski mesleklerindendir. 16. yy.da kadirga küreği imalatıyla başlayan kürekçilik mesleği, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemi ve Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde fırınların yaygınlaşmasıyla birlikte fırın kürekçiliğine dönüşmüştür. İnegöl'de yüksek kaliteli kayın ağacı kullanılarak üretilen fırın kürekleri, ülkemizdeki kürek ihtiyacının büyük bir kısmını karşılamaktadır.

Fırın kürekleri gibi gözenekli ahşap tekneler olan pinetler de pişirmeye hazır ekmek hamurunun fırına taşınması için kullanılmaktadır. Pinetlerin üretiminde de yine yüksek kalite kayın ağacı tercih edilmektedir. Bu geleneksel el sanatı günümüzde de devam etmektedir ve İnegöl'de birçok ustası bulunmaktadır (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023).

Şekil 9. Fırın Küreği İmalatı

Şekil 10. Kadirga Küreği

2.4.6. At Arabacılığı

Osmanlı İmparatorluğu'nun son ve Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde Bursa ve İnegöl'de ahşap ve demirin başlıca hammadde olarak kullanıldığı ve bir araya getirildiği önemli mesleklerden birisi de İnegöl Yaylısı üretimiydi. İnegöl yaylıları, farklı atölyelerde üretilen ahşap aksamlar ve demir aksamların arabacılar tarafından birleştirilmesi ile ortaya çıkarlardı.

İnegöl Yaylısı özellikle erken Cumhuriyet döneminden sonra ünlenmiş ve İnegöl'e özgü bir marka haline gelmiştir. Arabaların son halini alması için ise boyacılar devreye girmiş ve arabaları çeşitli motiflerle bezemişlerdir (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023).

Şekil 11. At Arabası Örneği

2.4.7. Çeyiz Sandığı-Yumurta Sandığı-Bavul İmalatı

Zanaatın kökleri Osmanlı Dönemi'ne dayanan çeyiz sandığı üretimi, önceleri kayın ağacından, daha sonraları ise ceviz ağacından yapılırdı. Sandıklar boyanıp üzerleri çeşitli motiflerle süslenerek satışa sunulurdu. Bugün de sandık üretimi çok çeşitli modellerle, çeşitli boya ve süsleme teknikleri kullanılarak devam etmektedir.

İnegöl köylerinde üretilen yumurtalar, tüccarlar tarafından toplanır ve İnegöl' de üretilen yumurta sandıklarına bir sıra saman bir sıra yumurta dizilerek Bursa ve İstanbul'a nakledilirdi. 1927 tarihli Bursa vilayeti resmi kayıtlarına göre, Kemalpaşa Mahallesi'nde İsmail Zühtü Efendi adında bir marangoz ustası yılda 500 adet yumurta sandığı imal etmiştir.

1970'lerin başlarına kadar okul çantaları ve bavullar ceviz ağacından üretilirdi. Ancak, ileriki senelerde deri ve suni deriden üretilmiş olan çantaların ve bavulların kullanımının artmasıyla birlikte, ceviz ağacından üretim zamanla sona ermiştir (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023).

2.4.8. Takunyacılık

Takunya, ayağa giyilmesi için üretilen ve eski çağlardan beri banyo ve hamam gibi ıslak mekanlarda kullanılan bir giyim ögesidir. Çok uzun süredir İnegöl'de imalatı devam eden takunyanın ana malzemesi ceviz, gürgen, çınar, şimşir ve dut ağacıdır. Günümüzde makineler yardımıyla üretilen takunyalar daha önceleri el aletleriyle yardımıyla imal edilmişlerdir. Bu el aletlerinden en başta geleni keserdir. (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023).

Şekil 12. Takunya İmalatı

2.4.9. Düvencilik

Günümüzde yaygın olarak kullanılan harman makineleri bu yaygınlıklarına kavuşmadan önce, mercimek, buğday, nohut ve arpa gibi tahılların samandan ayrılması için d ven adı verilen aletler kullanılmıştır. D venler genellikle  am ağıacından yapılan bir gövdenin altına döşenen  akmak taşlarından oluşurdu. İneg ll  d ven ustaları, Anadolu'nun farklı yerlerindeki harman mevsimlerini takip ederek o yörelere d ven satmaya veya daha önce sattıkları d venleri tamir etmeye gitmişlerdir (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023).

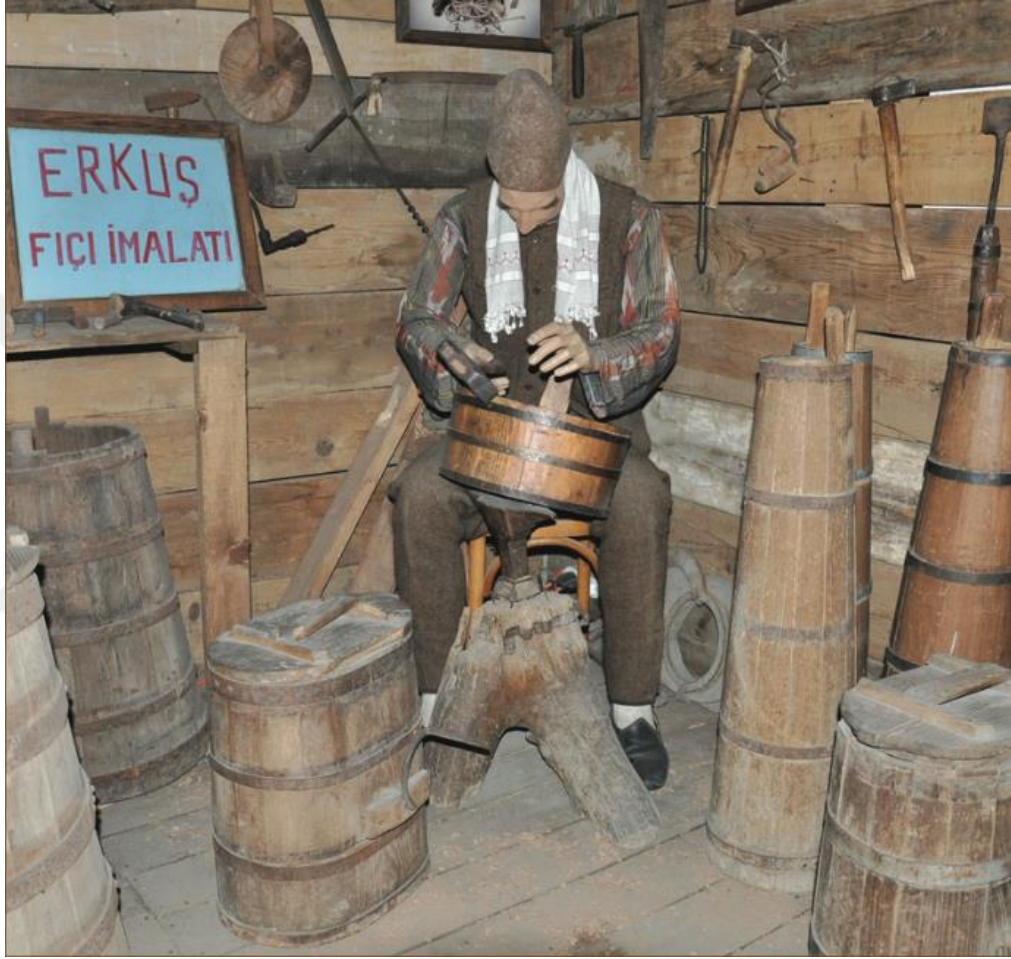
Şekil 13. Düvencilik

2.4.10. Fıçıcılık

Ağı  iş iliğı oldukça gelişmiş olan İnegöl' de fı ıcılık da oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle Gemlik ve Mudanya'daki zeytin üreticileri, tuzlanmış zeytinlerini saklamak için üretilen fıçılara talep gösterirler.

Fıçı üretimi sadece zeytin fıçılarıyla sınırlı değildir, yayık ve turşu gibi diğer ürünlerin saklanması için de fıçılar üretilir. Ahşap fıçıların su sızdırmayacak kadar sıkı olması gerektiğinden, bu işlem büyük bir ustalık gerektirir.

Bugünlerde, fıçıcılık mesleğini hala sürdüren Erdoğan Erkuş ve çocukları, ailelerinden devraldıkları bu sanatı devam ettirirler.

Şekil 14. Fıçıcılık

2.4.11. Oymacılık

Ahşap oymacılığı, daha önceden tasarlanmış motiflerin ahşap yüzeylere işlenmesiyle gerçekleştirilen bir sanattır. Bu işlem, özel bıçaklar kullanılarak farklı boyutlarda yapılmaktadır.

İnegöl'de ahşap oymacılığı, özellikle mobilya üretiminde önemli bir yere sahiptir. Bu özel sanat, önceden hazırlanmış desenlerin ahşap yüzeylere ustalıkla işlenmesiyle gerçekleştirilir. Ahşap oymacılığı, yatak odaları, yemek odaları ve koltuk takımları gibi

büyük hacimli mobilyaların süslenmesinde sıkça kullanılan bir dekorasyon tekniğidir (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023).

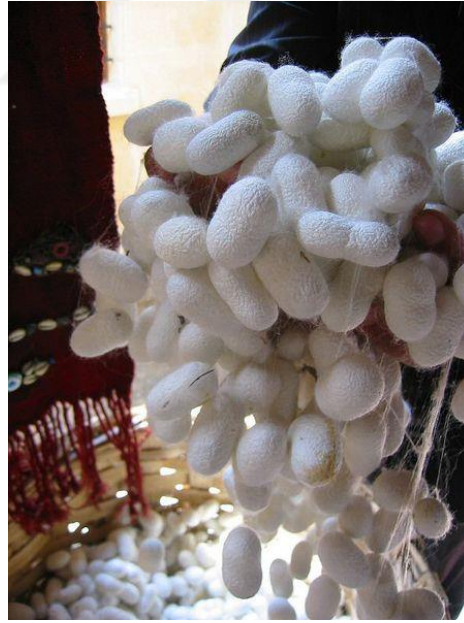
Şekil 15. Oyma Sanatı

2.4.12.Çorapçılık

İnsanlık tarihi boyunca insanoğlunun giyinme, soğuktan korunma ve hatta içerdği renkler ve motifler aracılığıyla kendilerini ifade etme amacıyla ürettikleri ve giydikleri çoraplar, Bursa'nın tarihinde ticari bir faaliyete dönüşerek nesiller boyu sürdürülen bir meslek olarak karşımıza çıkmaktadır. Pamuk, yün ya da naylon iplerle üretilen çorapları örerken “iğ” adı verilen beş adet küçük şiş kullanılmaktadır. Çeşitli yaş grupları ya da kişilerin toplumdaki statülerine göre renkleri ve motifleri varyasyon gösteren çoraplar, örnek olarak genç kızların çeyizi için çok renkli ve çok desenli olarak üretilmektedirler. Aile büyükleri tarafından örülen çorapların manevi değeri vardır ve bu çoraplar nesilden nesile aktarılırlar. Bursa'nın Karacabey İlçesine bağlı Yenikaraağaç köyü kadın ve erkeklerin birlikte çorap örmesi nedeniyle çorapçı köy olarak bilinmektedir (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023).

2.4.13. İpekçilik

Osmanlı İmparatorluğu'nun adli kayıtları incelendiğinde ipekçilik mesleğinin özellikle 14. yy. sonlarından itibaren geliştiği görülmektedir. 15 ve 17. yy. arasındaki dönemde Osmanlı Sarayı himayesinde dokunan Bursa İpekli kumaşları, özellikle Avrupalı aristokrat aileler tarafından giyim-kuşam ve saraylarda kullanılmak için çokça tercih edilmiştir. Dünya genelinde ün yapmış olan Bursa atlasları, ipeklileri ve kadifelerinin üretimleri 1856 yılında Fransa'da ortaya çıkan "karataban" hastalığının 1860 yılında Osmanlı topraklarına sıçraması sebebiyle sekteye uğramıştır. 1888 yılına gelindiğinde ise Pastör üretimi adı verilen metodla Torkomyan Efendi öncülüğünde Bursa'da Dârülharir adlı ilk ipekböcekçiliği okulunda hastalık barındırmayan tohumların üretilmesi çalışmaları başlatılmıştır. İpek kültürü Bursa'nın tarihi kent mimarisine de şekil vermiştir. Koza Borsası'nın kurulduğu ve ipek kumaşların satıldığı Kozahan ve İpekhan, günümüzde halen ipek kültürünün yaşadığı yerler olarak ayakta dururlar (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023).

Şekil 16. İpek Koza

Şekil 17. İpekçilik

2.4.14. Çarıkçılık

Çarık, günümüzde neredeyse hiç kullanılsa bile önemli bir zaman diliminde tarlada çalışan kadın ve erkekler tarafından kullanılmış geleneksel bir ayakkabı türüdür. Tarım işlerinde makine kullanımının artışı ile birlikte insan gücüne gereksinim azalmıştır. Ayrıca köyden kente doğru gerçekleşen göçün de etkisi ile çarıkçılık mesleği yok olmaya yüz tutan bir meslek haline gelmiştir. Çarığın başlıca hammaddesi manda derisidir. Günümüzde çarık kullanımının neredeyse tamamen bitmesi sebebi ile çarıklar artık halk oyunları topluluklarının giyim-kuşam gereksinimlerini karşılamak ve turistik eşya amaçları ile üretilmektedir. Kullanım alanının da bu kadar daralması sebebiyle çarık ustalarının sayısı da oldukça azalmış ve bu sanatın kaybolmaya yüz tutan meslekler arasında yer almasına sebep olmuştur (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023).

Şekil 18. Çarık Örnekleri

2.4.15. İğne Oyası

Geleneksel olarak iğne oyaları kadın ve erkek kıyafetlerinde, bohça havlu, çarşaf, yazma kenarlarında dekoratif amaçlı kullanılmaktadır. Çok ince iplikler ve geleneksel teknikler kullanılarak yapılan iğne oyaları zarafetin simgesi olarak gösterilmektedir. Kişiye göre değişen motiflerle kişisel duygular ipek ve pamuk ipliklerle iğne oyası şeklinde ifade edilmekte ve belirli semboller taşımaktadır. İğne oyaları küpe çiçeği, karanfil, zımbalı karanfil, arı çiçeği, çark oyası, çam dalı, zambak, eğretili, göz oyası, gelin oyası, bahar çiçeği, gelin tacı oyası gibi çeşitli tasarımlardan oluşmaktadır. Bursa’da üretilen iğne oyaları takı tasarımlarından kıyafetlere geleneksel amaçlar dışında da dekoratif amaçlı kullanılmaktadır.

Şekil 19. İğne Oyası Örneği

2.4.16. Kaşıkçılık

Yemek, salata, tatlı, kepçe, şeker, çorba, çeyizlik ve oyun kaşıkları gibi Çok çeşitli kaşık türlerinden bahsedilebilir. Kaşıklar genellikle üretildikleri ağaç ya da malzeme türlerine göre almaktadırlar; tahta, çelik, gümüş, porselen, şimşir vb. Kaşığın kullanım süresi ve alanı, ağaç türü ne ise o şekilde kullanılmaktadır; tahta, ıhlamur, meşe ve gürgen ağaçlarının odunundan her ölçüde kaşıklar yapılmaktadır. Kaşığın üzerine işlenen desenlerin; nazara karşı evi ve sakinleri koruduğu düşünülmektedir. Bu düşünce geleneksel kültür içinde bir inanca dönüşmüştür. Bursa'da Keles, Orhaneli, Harmancık veya Büyükşehir'de hemen her evde oyun kaşığı olarak kullanılan "tongurdaklı kaşıklar" sap kısmındaki zincirin oyulması ile şekillendirilirler. Kaşıklar pek çok dağ ilçesinde faaliyet gösteren kaşık ustaları tarafından üretilmektedir. Aynı zamanda bu evlerde çiçek desenleri ile süslenmiş küçük boy tongurdaklı kaşıklar süs amacıyla duvarlara asılırlar. Tongurdaklı kaşık, Bursa kültüründe önemli bir yere sahip olarak bir sonraki kuşağa aktarılma üzere çeyiz sandıklarına konmuştur (İnegöl Kent Müzesi Arşivi, 2023).

Şekil 20. Tongurdaklı Kaşık

Şekil 21. Kuş Başlı Kaşık

Yukarıda görseli yer alan “Kuş Başlı Kaşık” ise İnegöl yöresine has bir kaşık olup günümüzde yalnızca Maden Köyü’nde bir kişi tarafından üretilmektedir. Söz konusu kişi ile ilgili görüşme ve kaşık detayları aşağıdaki videoda verilmiştir.

2.5. HALK EDEBİYATI

2.5.1. Halk Hikayeleri

2.5.1.1.Üç Korkaklar

“Çok eskiden üç dane gorkak çocuk varmış. Bunla herkeşten gorkalamış. Bir gün artıkm gimseden gorkmameye garar vemişle, gira gezinmeye çıkmışla. O sıra da garşidan bir atlı gelmez miki... Bunla atlıyı görünceme tabiri caizse ödleri bokuna garışmış... Bu yüzden kelim biri ceviz ağacının dalına binmiş, biri de orada bulunan kuyunun içine atlamış, digeride orada bulunan eşeğin arkasına saklanmış. Bunları uzaktan gören atlı onlan bulunduğı yere gelince tabiikim hiçbirini görememiş. Şölenecem etrafına bakınmış, ceviz ağacının üzerindeki çocuğa gözü ilişmiş, Una bakarak:

- Oğlum, in ordan, düşcen demiş.

- Amca, bana elleme,ben bu ağacın gargasıym. Guyuda gardaşım, ona gik demiş.

Adam bu sefer kuyunun başına gitmiş, içine bakarak çocuğa seslenmiş:

– Oğlum, çık oradan, ıslanacan.

Çocuk demiş ki:

-Amca,bana dokunma, ben bu geyunun gurbabaşıyım. Eşşegin arkasında gardaşım vaa, ona git.

Adam bu sefer de eşşegin arkasındaki çocuğa gitmiş, şöyle demiş:

- Oğlum, çık oradan, eşşek depcek.

O da şöyle demiş:

- Amca, bana elleme, ben bu eşşegin sıpasıyım. 1024

O zaman adam şaşkınlık içinde:

- Aman oğlum, eşşek erkek...

Deyince oğlan:

- Anam öldü de bubamla geziyom demiş.” (Kartal, 1998)

2.5.1.2. Otuz İki Buçuk Eminem

“Konu komşu bir hamam günü, hamam sonrasında kız evinde toplanmışlar. Akşamın geç vakitlerine kadar güle oynaya eğlenmişler. Güllüş cümbüş derken vaktin nasıl geçtiğini hiç anlamamışlar. Akşam ezanına yakın sığırtmacın otlatmaktan getirdiği inek ve manda sesleri duyulmaya başlayınca ortalığı bir telaş almış. Kadınlar kocalarından azar işitmek için bir an önce evlerine dönmek hazırlığına başlamışlar. Bir yandan hazırlıklarını yapıyorlarmış, bir yandan da birbirlerine saatin kaç olduğunu soruyorlarmış.

O devirde de zincirle boyna asılan kadın saatleri modaymış. Fakat çok pahalı olduğu için de herkes alıp boynuna asamıyormuş. Saatsiz hanımlardan biri saatli bir hanıma sorar:

Gız Fadime, saatin kaç? bi yol bakive...

Fadimecik akrebi yelkovanı ne bilsin!.. Boynundaki saati eline alıp uzun uzun baktıktan sonra masumane bir tavırla; ama saat sahibi olmanın gururuyla çevresini süzer ve şöyle der:

Tam otuz ikibuçuk Eminem!..

O an gülmekten kimsede can kalmaz. Ondan sonra kadıncağızın adı unutulmuş, otuz ikibuçuk diye anılıp durmuş.” (Kartal, 1998).

2.5.1.3. Kel, Gicikli ve Sümüklü

“Çok eskiden bir kel, bir gicikli, bir de sümüklü olmak üzere üç arkadaş varmış. Kel, devamlı kelin; gicikli, her yanını gışıyıp dururmuş. Sümüklü de burnunu çekermiş.

Bir gün kel, başını; gicikli de her yanını gışımamak, sümüklü de burnunu çekmemek için güneşin en kızgın olduğu bir zamanda güneşin altında oturmaya garar vermişle. Sümüklü ortaya, gicikli sümüklünün soluna, kel de sağına oturmuş. Güneşin en kızgın zamanıymış. Sıcaktan kelin başı, giciklinin sırtı kaşınmağa, sümüklünün de incileri dökülmeğe başlamış. Bunun üzerine kelin aklına bir fikir gelmiş. Ellerini başından aşağıya doğru sürterek, sözde diğerlerine çaktırmadan kaşınmaya başlamış ve babam bana bir takke yaptırdı, ellerini başımdan aşağıya sürterek nah böyle nah böyle kafama giydirdi demiş. Gicikli altta kalmamış, kelin yaptığı gibi ellerini sırtına

yukarıdan aşağıya sürterek kaşınmış ve babam bana bir elbise yaptırdı, sırtımı sıvazlıya sıvazlıya nah böyle nah böyle geydirirdi demiş. Bu sefer sümüklü sol elini burnunun altına sürterek sağa doğru kele sende yalan söylüyon, sağ elini burnunun altına sürterek sola doğru gıcikliye sen de yalan söylüyon demiş ve burnunu silmiş...” (Kartal,1998).

2.5.1.4.Burda mı Dırlarlar?

“İki eski dosttan biri olan Zeynel Bey, Cumhuriyet'in ilk eczacılarından olup Inegöl Merkez eczanesinin gedikli yöneticisidir. Sıtkı Bey de Cumhuriyet'in ilk ilkokul öğretmenlerinden biridir. Hatta Sıtkı Bey, Birinci Cihan savaşında İngilizlere esir düşmüş, esareti sebebiyle yolu Hindistan'a kadar uzanmış, orada çıkardığı bir gazete ile Anadolu'daki İstiklâl Harbini desteklemiş aydın bir Türk öğretmenidir.

Günümüzde rahmetli olmuş olan bu iki dost şakalarıyla ünlüdür. Bir gün Sıtkı Bey, evinden çıkar, Merkez eczanesine uğrar. Kapıyı yavaşça açar, başını yarı açılmış kapı aralığından içeriye doğru uzatır. Çok hafif bir ses tonuyla:

- Zeynel Beyefendi burda mı dırlarlar? der.

Zeynel Bey altta kalır mı!..

– Hayır, ya evde ya eczanede dırlarlar, yanıtını verir.” (Kartal,1998).

2.5.2. Masallar

2.5.2.1.Sihirli Tencere

“Bir varmış, bir yokmuş, çok eski zamanda anne babası ölmüş üç kız kardeş varmış.

Bunlar, ölenle ölünmez demişler, aralarında iş bölümü yapmışlar. İş bölümüne göre en büyük kız çalışıp para kazanıyormuş, ortancası ev işleriyle uğraşıyormuş, en küçükleri de çarşıya pazara gidip alışveriş işlerini yapıyormuş.

O zamanlar para birimi olarak on para kullanılıyormuş. Bir gün büyük abla en küçüklerine; "çarşıya git, on paralık peynir, on paralık kıyma, on paralık da zeytin al, gel" demiş. Kız, pekiyi deyip evden ayrılmış, yolda toprak tencere satan bir satıcıya denk gelmiş. Küçük kız tencereye özenmiş, "zeytin almasam da toprak tencere alsam sankim ne olur" demiş, satıcıya tencerenin fiyatını sormuş. Satıcı on beş para demiş, kız on param var, vermez misin? diye sormuş. Sonunda satıcı razı olmuş, kız tencereyi alıp eve gelmiş.

Eve gelince ablası bu duruma çok kızmış. O da evin kapısının önüne çıkmış, yan taraftaki taşın üstüne oturmuş, ağlamaya başlamış. Bu durumu oradan geçen yaşlı bir teyze görmüş, kızı niçin ağladığını sormuş. Kız da durumunu baştan sona kadar anlatmış. Teyze, kızı acımış ve; "üzülme kızım, sen onu bana sat, parasıyla zeytin al" demiş. Kız, tencereyi teyzeye satmış, parasıyla gidip zeytin almış.

Teyze evine gelmiş. Yeni tenceremde bir güzel dolma yapayım da afiyetle yiyeyim demiş, dolma yapmış, dolmayı tenceresiyle birlikte tel dolaba koymuş, gezmeğe gitmiş.

Akşam olmuş, teyze eve gelmiş. Akşam yemeği için tel dolabın kapısını açmış, bakmış ki tencere yerli yerinde duruyor, ama içi bomboş. Herhalde komşularım çaldı demiş. Bu sefer de helva yapmış, tencereyle birlikte yine tel dolaba koymuş, dışarı çıkmış. Dönüşte tencerenin yine boş olduğunu görmüş. Meğer tencere sihirliymiş, içindekileri götürüp kıza verirmiş. Bu sefer teyze de boş tencereyi alıp götürmüş, kıza geri vermiş.

Güzel bir yaz günü de padişahın üç oğlu plaja yüzmeye gidiyorlmuş. Giderken yolda toprak tencere satıcısını görmüşler. En küçükleri, en büyüklerine; "abicim ne olursun şu tencerelerden bir tane alalım" demiş. O da, "onu ne yapacan? bizim altından tencerelerimiz var, toprak tencere sana yakışır mı? Sen bir padişah oğlusun" deyip kızmış. Çocuk çok ısrar edince ağbisi bir tane almış. Bunlar deniz kenarına gelmişler. Soyunduktan sonra paralarını, altın saatlerini tencerenin içine koyup denize girmişler. Onlar yüzerken tencerecik yine yola çıkmış, içindekileri götürüp kıza vermiş. Meğer satıcının bütün tencereleri sihirliymiş. Denizden çıkan padişah çocukları bakmışlar tencerecik yerinde durur, ama içi boş durur. Bu duruma çok şaşırılmışlar.

Aradan bir suskunluk dönemi geçmiş. En küçükleri, "abi ben bu tencerenin içine gireyim bakalım ne yapacak" demiş, tencerenin içine girmiş. Az sonra tencere yürümeye başlamış. Abiler şaşırılmışlar, tencerenin peşisıra yürümüşler.

Tencere, çocukları küçük kızın evine götürmüş. Kapıyı çalmışlar. İçerden bir ses "kim o?" deyince tencerecik, "size getirdim bir kocacık" demiş.

Bu kızlar çocukların çok hoşuna gitmiş, kızlar da çocukları çok beğenmişler. Onlar birbirleriyle evlenmişler.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine." (Kartal, 1998).

2.5.2.2. Sevgi

"Bir varmış bir yokmuş. Evel zamanda bir garı koceylen bunlan da gızları vaamış. Bunla güççük gızlaanı sevelemiş, böyüğü sevmelermiş. Bir gün böyük gıza bubası talaya gidiyoz demiş. O da oluu buba demiş. Talaya gitmişle. İçcek suları bitmiş, bubası gızım su almeye gidiyom demiş. Böyük gız yalnız galmaktan gorkmuş, bilmeden yürümeye başlamış. Bir alma ağacına denk gelmiş. Alma ağacı dile gelmiş, gızım beni budeyive demiş. Gız da budamış.

Gız birez daha gitmiş, bukellim bi fırına denk gelmiş, onu bi güzelce sivamış. Yine yole düşmüş, bi nineye denk gelmiş. Nine onu evine götürmüş, ona bulaşıklarını yıkatmış. Sonacıma almış tarlasına götürmüş, ona gızım dereden sarı su gelikeneme bana haber ver demiş. Gız da öyle yapmış, dereden sarı su gelikeneme nineyi çağırılmış. Nine gızı zarı suya daldırıvemiş, gızın her yanı altınan dolmuş.

Gız eve gelmiş, anası bubası bunları nereden buldun demiş. Gız olan biteni anlatmış.

Sonacima ufak gız talaya gitmiş. Böyük gızın rastladıklarına rastlamış, ama ninenin dediklerinin hiçbirini yapmamış. Gız, nineye ben buraya senin dediklerini yapmaya galmedim, altın gazanmaye geldim demiş. O zaman nine, gızım demiş şo dereyi görüyon, one eyi bak, gara su gelirkeneme bane habar ver. Gız dereye bakmış, gara su gelirkeneme nineye habar vermiş. Nine, gızı almış, derenin gara suyuna daldırmış. Gızın her yanı pislik olmuş. Gız üzüntü içinde evine dönmüş.

Gızın anası bubası bagmışla ki gızbir şey getimedi, ondan yüz çevirmişler. Böyükgızın adına sevgi demişle, onu çok sevmişle.

Onla muradına ermişle.” (Kartal, 1998)

2.5.2.3.Yumsuyumak-Tomsutomak

“Varımış yoğumuş, evvel zamanda bir adam bunun da bir oğluynan bir gozi varımış. Gızın gısmeti açılmamış. Bir gün adam demiş kinem yarın zabahtan erken kalkicem, camiye gidicem. Namaza gideriken önüme kim çıkar ise gızımı ona vericem.

Adam öyle de yapmış. Zabahınan erken galkmış, abdest alıp camiye yollanmış. Namaza gideriken önüne bir ayı çıkmış. Bunun üzerine adam verdiği sözü dutmuş, gızını ayıya vemiş. Ayının adını da Ali Ağa goymuş.

Ali Ağa, gızı almış, inine götürüvemiş. Gızın bu ayıdan iki dene çocuğu olmuş. Birinin adını Yumsuyumak, öteğinin adını Tomsutomak gomuşla. Aradan uzun bi zaman geçmiş. Gızın erkek gardaşı da böyümüş, akli başında bi ergen oluvemiş. Bubasının garşısına geçmiş:

- Buba, hani benim bi dene ablam vadi, o ne oldu? demiş.

Bubası:

- Bak oğlum, ben ablanı bi ayıya vedim, o da aldı götürdü demiş, olan biteni bi gözölce, dilinin döndüğünce anlatıvemiş.

Oğlan:

- Niye vedin buba? demiş.

Adam bi kere daha anlatmış. O zaman oğlan, ben ablamı arayıp bulacam demiş, düşmüş yollara.

Oğlan, az gitmiş uz gitmiş, dere depe düz gitmiş, altı ayınan bi güz gitmiş, ayının inini bulmuş. Bakmış ki ocaktan duman tütüyo, bunun üzerine koşarak ve görünmeden inin üzerine çıkmış. Ayı ve ailesini gözetmeye başlamış. O sıra ablası çamaşır yıkıyormuş, ayı uyuyormuş, çocuklar da analarının başucunda duruyormuş. Oğlan, gocaman bir taşı eline almış, ocaklığın tepesinden içeriye atmış. Bunun üzerine kadın çocuklarına seslenmiş:

- Yumsuyumak oğlum, bacalıktan daş atıldı, koşuver, bir bakıver.

Çocuk goşmuş, yokarı çıkınca oğlan, daşı atan bıçağını çekmiş, yumsuyumağı boynundan kesmiş. Ardından bi daş daha atmış, gadın yine bağırmiş:

- Tomsutomak, Yumsuyumak giddi gelmedi, bir de sen bak, yine bacadan taş atılıvedi.

Tomsutomak koşmuş, yokarı çıkmış, daşı atan bıçağını çekmiş, onun da başını boynundan kesmiş. Ardından bi daş daha atmış, gadın yine bağırmiş:

- Ali Ağa, Yumsuyumak giddi gelmedi, Tomsutomak giddi gelmedi, bir

de sen bak, bacadan taş atılıverdi.

Ali Ağa koşmuş, yokarı çıkmış, daşı atan bıçağını çekmiş,onun da başını kesmiş.

Oğlan bacadan bi daş daha atmış. Bu sefer gadının gendisi çıkmış, ailesinin başlarının gesik olduğunu görünce feryadı basıvemiş:

Arkam Ali Ağam, gölgem Ali Ağam... Golum Yumsuyumağım Tomsutomağım, kanadım Yumsuyumağım Tomsutomağım...

Gadın bu feryatları basariken kardaşı bacadan inmiş, gadının yanına gelmiş. Gadına:

- Gorkma, ben senin gardaşınım, seni ayıdan gurtarmaya, eve götürmeye geldim, demiş. Gardaşınan buba evine gitmiş.

Gadın şaşırmış, güleyim mi ağlayayım mı bilemedim demiş, gardaşıyıEğer murad ise onlar ermiş muradlarına, biz çıkalım gerevetine.” (Kartal,1998).

2.6. GELENEKLER

Toplumların kültürel kimliklerinin temelini oluşturan gelenekler, görenekler ve inançlar, asırlar boyunca yaşayarak ve gelişerek şekillenmiştir. Bu unsurlar, toplumların düşüncelerini, hayatlarına bakış açılarını ve geleceğe yönelik tasarımlarını yansıtır. Gelenek, görenek ve inançlar, toplumların üretim ve tüketim tutumlarını, olaylar karşısındaki davranış biçimlerini ve bireyler arasındaki dayanışmayı sağlar. Yaygınlaştıkça, toplumların birlik ve beraberliğini artırır ve içeride uyumu, dışarıda saygınlığı artırır. Ayrıca, daha sağlıklı bir kültürün oluşmasına katkıda bulunur ve toplumların evrenselleşmesine ve diğer toplumlarla iletişim kurmasına yardımcı olur. İnegöl halkının gelenekleri, görenekleri ve inançları da bu kültürel oluşumun en önemli bir parçasını oluşturur. Bu unsurlar, İnegöl halkının kültürel kimliğini şekillendirir ve toplumun birlik ve beraberliğini güçlendirir. Ayrıca, İnegöl'ün diğer toplumlarla iletişim kurmasına ve evrenselleşmesine katkıda bulunur (Kartal, 1998).

2.6.1. Sünnet Geleneği

İnegöl’de sünnet düğünleri genellikle ilkbaharda okulların tatil olduğu dönemlerde veya sonbaharda okulların açılmasına yakın zamanda yapılır. Bu özel gün için hazırlıklar önceden başlar ve sünnet çocuğunun yakınları tarafından sünnet giysileri ve çocuğun yakınlarına da sünnet elbisesi alınır.

Sünnet öncesi ritüeller de yapılmaktadır. Örneğin, birkaç gün önce sünnet çocuğunun parmaklarına kına yakılır. Sünnet giysileri içinde yakınlarının ve komşularının elleri öptürülür ve eli öpülen her kişi sünnet çocuğuna bir miktar para verir.

Ayrıca, nazar değmemesi için sünnet şapkası mavi renkte olur ve önünde "maşallah" şeridi bulunur.

Sünnet günü genellikle mevlidli ve yemekli bir şekilde kutlanır. Davetliler sünnetin yapılacağı yere toplanır, yemeklerini yerler ve sünnet çocuğunun gelmesini beklerler. Sünnet çocuğu genellikle at üstünde veya bir kervanla kent veya köyün içinde dolaştırılır ve sünnet salonuna geldiğinde babası tarafından bir armağan alır.

Sünnet işlemi öncesi çocuğa sünnet entarisi giydirilir ve davetlilerin "oldu da bitti maşallah" sözleri ve tekbirleri arasında sünnet yapılır. Sünnet edilen çocuk daha sonra çok süslü bir sünnet karyolasına yatırılır ve akşama kadar kadın erkek herkesin çocuğun başucuna gelip geçmiş olsun diyerek armağanlarını vermesi âdettendir. Bu özel gün boyunca eğlenceler yapılır (Kartal, 1998).

2.6.2. Askerlik Geleneği

İnegöl'de askerlik, hayatın ayrılmaz bir parçası olarak görülür ve askerliği yapmayanlar, evlenip yuva kurmayanlar, tam anlamıyla "adam" sayılmamaktadırlar. Askerlik çağına gelen gençler, askere gitmeden önce iki ay boyunca serbest bırakılır ve bu süre boyunca gezip eğlenmelerine izin verilirler. Son haftasına girildiğinde, askere gidecek olan gençler, tüm akrabaları, komşuları ve dostlarıyla vedalaşır ve onlardan helallik istemektedirler. Büyükler, onların ellerini öper ve armağanlar vererek, güle güle gitmelerini dilerler. Arkadaşları ise davul zurnalar eşliğinde şenlikler yaparak, gençleri eğlendirirler.

Asker adayları, Türk bayrakları altında, davul zurnaların eşliğinde yolcu edilirler ve bazen mevlidler okunur, dualar edilir. Asker adaylarına askerliklerini iyi yapmaları, komutanlarını dinlemeleri öğütlenir ve tüm toplum, onların güvenli dönüşlerini Allahtan dilemektedir. Askerlik süresince, aileler askerlerinden gelen mektupları saklarlar ve bu mektupları yırtıp atmak, yakmak ya da görünmez bir yere asmak uğursuzluk getireceğine inanılır. Askerlik dönüşünde ise aileler, un helvası yaparak, tüm akrabalarına, komşularına ve dostlarına dağıtırlar ve böylece askerliğin tamamlandığı cümle aleme duyurulmuş olur. Tüm akraba, komşu ve dostlar, oğlanın evine kutlama için gelirler ve böylece delikanlı yeni bir yaşama geçerler (Kartal,1998).

2.6.3. Bayram Gelenekleri

İnegöl'de kutlanan bayramların başında Ramazan Bayramı ile Kurban Bayramı gelir. Bu bayramların halkın yaşamında özel bir yeri ve anlamı vardır. Bayramların kutlanması çeşitli çevrelere göre az çok değişiklikler göstermekle birlikte genellikle kutlamalar birbirine benzemektedir. Bayram hazırlıkları on beş gün önceden genel temizlik şeklinde başlamaktadır. Bayramlar öncesinde kandil geceleri lokma yapılarak komşulara, mahalle çocuklarına, yakınlarla dağıtılmaktadır. Aynı gece Kur'an okunarak ölülerin ruhlarına Fatihalar sunulur.

Arife günü bayram yemekleri hazırlanır. Bayram yemekleri cevizli ekmek, çorba, kuru fasulye, sarma, yahni, pilav, börek, sütlaç ve baklavadan oluşur. Arife gecesini ailenin tüm bireyleri yıkanır. Bayram sabahı erkenden kalkılır. Herkes en yeni bayramlık giysilerini giyerler. Erkekler bayram namazına giderler, kadınlar gerekli sofraya hazırlıklarını yaparlar.

Bayram namazı sonrasında erkekler toplu olarak mezarlıklara giderler. Orada hem kişisel olarak yakınlarına hem de toplu olarak tüm ölümlere Fatihalar okurlar, dualar yaparlar. Ardından eve gelinir. Sofraya toplu olarak oturularak bayram yemeği yenir. Bazı çevreler hafif kahvaltı yapar. Yemekten sonra eller yıkanır, ailede en büyüktan başlayarak bayramlaşma yapılır. Küçükler para verilerek sevindirilir. Sonra komşular, büyükler, dostlar gezilerek bayramları kutlanır. Kutlamada büyüklerin elleri, küçükleri gözleri öpölür. Bayram ziyaretine gelenlere kolonya, çikolata, baklava hatta bazı köylerde sarma ve ayran ikram edilir (Kartal, 1998).

2.6.4. Düğün Gelenekleri

2.6.4.1. Kız Görme

Genç adamın ailesi ve yakınları, delikanlının anlaştığı ya da önerilen gelin adayını görmek için kızın evine gider. Bu ziyaret sırasında, kızın ailesi, gelenlerin niyetlerini kişiliklerinden anlar. Her iki taraf da karşılıklı olarak selamlaşıp hâl hatır sorar. Kızı tanımak için su istenir ve gelenler, kızın davranışlarına, içecek ikramına ve genel görünümüne dikkatle bakarlar. Eğer genç adam kızını beğenirse, dünürcübaşı konuşmaya başlar ve klasik ifadeler kullanarak "Allah'ın emri, Peygamber'in kavliyle kızınızı oğlumuza münasip gördük, bilmem siz ne dersiniz?" diyerek kızın ailesinden izin ister.

Kızın ailesi, eğer gönüllü ise “yazgımızda varsa olur, hele bir düşünelim, büyüklerine danışalım” der. Ancak, eğer kızın ailesi isteksizse, hızlıca bir bahane bulup (kızımı daha küçük gibi) reddedebilirler. Bu şekilde, gelin adayı görme işlemi tamamlanmış olur (Kartal, 1998).

2.6.4.2. Söz Kesme ve Nişan

Eğer kız evi, kız görüşmesi görme sırasında açık kapı bırakmışsa, bir süre sonra oğlan evi tekrar ziyaret eder ve kızın ailesinin fikrini sorar. Kız evi yine açık kapı bırakır ve gerekli hazırlıklarını yapar. Beş ila on gün sonra, kızın ailesi mendil almaya gelsinler diye bildirir. Oğlan evi, nişan için hazırlıklara başlar. Hediyeler, gümüş bir tepsi ya da sepet içinde hazırlanır ve kırmızı bir bezle sarılır. Nişan, bir erkek ya da kadın başı üstünde taşınır ve yanına bir kutu çikolata ve çiçek eklenir. Kız tarafı da aynı şekilde hazırlıklarını tamamlar. Kız, özel bir nişanlılık giyer ve oğlan evi tarafından toplu halde karşılanır. İkramlar yapılır ve gecenin ilerleyen saatlerinde oğlan tarafından biri; “zaman hayli ilerledi, şu bizim emanetleri verin de biz gidelim” denir. Nişan yüzükleri takılır. Kırmızı bir kurdeleyle bağlanan yüzükler, kız ve oğlanın parmaklarına takılır ve iyi dileklerle dolu bir konuşmanın ardından kurdele kesilir. Kızın yakınlarından biri, mendil şasesini getirerek kayınvalideye veya kayınpedere verir ve bu işlem için para alır. Bu adımlara "mendil verme," "çevre alma," "söz kesme" ve "nişan" denir. Nişanlananlar tebrik edilir ve hayırlı dileklerde bulunulur.

Nişandan sonra, oğlan evine gelinir ve mendilin alındığı ve nişanın yapıldığı silahlar atarak duyurulur. Gelenlere, oğlan evinde yapılan şerbet ikram edilir ve gece, çeşitli eğlencelerle geçirilir. Mendil alma sırasında, mendil verilene kadar sigara ve su içilmez. Sigara, acıya ve su, soğukluğa işaret eder (Kartal, 1998).

2.6.4.3. Nikâh

Nikâh, her yerde olduğu gibidir. Resmi nikâhın ardından imam nikâhı yapılır. İmam nikâhı kız evinde kıyılır. Nikâha akrabaların ve tanıdıkların erkekleri davet edilir. Kıza iliksiz ve bağısız bir giysi giydirilir. Sağ koltuğuna Kur'an, sol koltuğuna ekmek konur. Kız, kadınlar tarafından nikâh odasının kapısı önüne getirilir. Odadaki erkeklerden biri kapı aralığından kıza “vekilin olayım mı? nikâhını kıyayım mı?” diye üç kez sorar. Üçüncüde kız olumlu yanıt verir. Böylece mahalle imamı aracılığıyla oğlanın ve kızın

vekiliyle nikâh kıyılır. Nikâhın kıyılmasından sonra dua edilir, ardından şerbetler içilir ve davetliler dağılır. Ardından önce oğlan evi kız evine, sonra da kız evi oğlan evine giderek birbirlerini tebrik ederler (Kartal, 1998).

2.6.4.4. Çeyiz

Düğün haftasının başında, kızın çeyizi yıkanır, ütülenir ve sandıklara yerleştirilir. Yorganlar dürülür ve bir oğlan çocuğu yorganların üzerinde yuvarlanır. Çeyiz, düğünden üç gün önce belirlenen bir günde oğlan evinden gelen araca veya kamyonu yüklenir. Yükleme işlemi tamamlandıktan sonra, herhangi birine çeyizin hayırlı olması için dua ettirilir ve çeyiz yola çıkar. Çeyizin ardından, kızın ablaları, yengeleri, amca kızları ve diğer davetliler oğlan evine gider ve çeyizi en güzel şekilde gelin odasında sergilerler. Çeyiz alınırken ve sergilendikten sonra, gelin adayının bir yakını gelin sandığının üzerine oturur ve bahşiş ister. Bahşişi alanlar eğlenirler ve günün sonunda evlerine dönerler. Çeyiz, düğünden on beş gün sonra kaldırılır (Kartal, 1998).

2.6.4.5. Gelin Hamamı

Günümüzde artık uygulanmayan geleneklerden biri, düğün haftasının ilk etkinliği olan gelin hamamıdır. Eskiden oğlan tarafı tarafından düzenlenen gelin hamamı, gelinin yıkanmadığı cuma günü gerçekleştirilirdi. Hamama, her iki tarafın genç kız ve kadınları, özellikle de gelin adayının arkadaşları çağrılırdı. Katılımcılar, darbuka eşliğinde şarkılar söyleyerek ve dans ederek yıkanırken eğlenirlerdi. Hamam eğlencesi, gün boyunca devam ederdi ve akşama doğru katılımcılar evlerine dağılırdılar (Kartal, 1998).

2.6.4.6. Kına Gecesi

Kına gecesi, kız evinde kadınlar, oğlan evinde ise erkekler tarafından düzenlenir. Gelinin kınası, hamamın yapıldığı cuma akşamı gerçekleştirilir ve gelin ve damadın yakınları, komşuları ve dostları davet edilir. Davetliler evde, bahçede ya da salonda toplanır ve gelin adayı "kınalık" adı verilen renkli bir elbise ile yüzü duvakla örtülü olarak karşılanır. Eğlence başladığında, becerikli kişiler darbuka çalarak şarkılar söylerken herkes sırayla gelin adayıyla oynar ve ona para takar. Oyun sırasında gelin, avucundaki pirinçleri azar azar yere serper ve serpilen pirinç herkes tarafından toplanır ve bereket olarak kabul edilir. Eğlence aralarında, davetlilere cevizli lokum, gazoz ve çerez ikram

edilir. Sıra geline kına yakmaya gelince gelin adayı gidip gecelik ve sabahlığını giyer. Abdest alır, başına kırmızı bir yemeni bağlar. Sonra gelip bir sandalyeye oturur. Gelinin arkadaşları kınayı karar, bir kaba koyup üzerine mum diker. Gelinin el ve ayaklarına kına yakılırken geline "ağlatma havası" adı verilen türküler söylenir. Bunlardan bazıları şöyledir:

*“Oğlan döne döne, kız döne döne
Gelin mi oldun gene?
Gelin olduğun akşam
Oynarım döne döne.”*

*“Budarım asma da budarım aman aman
Dalında bülbül güderim
Kız seni alır giderim aman aman
Fincan fincana, mercan mercana,
Oturalım yanyana, oğlan bir tane.
Pınarın ayağı sazdır aman aman
İçinde otlayan kazdır
Oğlanı eğliyen kızdır aman aman”*

Kına eğlentisi gece geç saatlere kadar sürer. Aynı gece erkekler de oğlan evinde eğlenir. Buna da erkek kınası denir. Erkeklerle içki sofrası hazırlanır. Onlar bir yandan yemeklerini yerler, içkilerini içerler, diğer yandan davul ve zurna eşliğinde oynayarak eğlenirler. Eğlencede damadın arkadaşları:

*“Hatıranın hatırı var,
Katırcının katırı var.
Biz burda oynamayız ama
Ev sahibinin hatırı var”* diyerek eğlenceye başlarlar.

Gecenin ilerleyen saatlerinde ise kız evinde kızlar toplanır ve darbuka eşliğinde oğlan evine tavuk almaya giderler. Ardından da damadın yakınlarını sıra ile dolaşırlar. Her gittikleri evin önünde biraz oynayıp tavuklarını alıp başka eve geçerler. Daha sonra kız evine dönülür alınan tavuklar hazırlanıp yanına pilav yaparak hep beraber yenir (Kartal, 1998).

2.6.4.7. Düğün Günü ve Gecesi

Düğünün son günü sabahın erken saatlerinde, gelinin saçı düzülür ve gelinliği giydirilerek telli duvağı takılır. Öğlen saatlerinde tüm davetlilere düğün yemeği verilir ve

ardından kız evine gidilir. Gelin alayı, önde davulların çaldığı ve gençlerin oynadığı bir gruptan oluşur. Kayınpeder, süslenmiş gelin arabasıyla at üstünde gelir. Arabada gelinin kaynanası ve bir "yenge" yer alır. Gelin alayı kız evine yaklaştığında, arkadaşları gelini bir odaya kilitlerler ve gerekli bahşişler alındıktan sonra gelin çıkarılır. Oğlan tarafı, geline el öptürür ve takılarını takar, ardından kız tarafı da takılarını takar. Kız tarafı, gelin alayı arabalarına çevre bağlar ve gelin arabaya bindirilir. Gelin arabaya bindikten sonra, kız evinin verdiği bir yastık atlı bir kişi tarafından hızla oğlan evine götürülür ve gelinin alındığı müjdesi verilir. Bu haber üzerine, silahlar atılarak gelinin alındığı çevreye duyurulur. Daha sonra damat, çeyiz odasında beklerken gelin damat evine gelir. Gelin inerken, damadın arkadaşları toprak bastı parası isteyerek hediyelerini almalarına izin vermezler. Gelin ve damat başlarına şeker ve para serpilir ve damat da para serper. Damat gelini alır ve her ikisi de büyüklerin ellerini öper. Damat gelini koltuklar ve yüksekçe bir yerde durur. Davetliler onları öylece bir süre izler. Sonra her ikisi eve yönelirler. Gelin kapının eşiğinden atlayıp geçerken içinden;

“Adımladım eşiği, yılda bir oğlan beşiği.” beytini söyler. O sırada gelinin bir koltuğunun altına Kur'an bir koltuğunun altına ekmek konur ve kucağına da bir çocuk verilerek damat tarafından odasına götürülür. Sonrasında damat odadan gezmeye çıkar. Akşam vakti tatlı dilli olması için geline tatlı yedirilir. Akşam ezanından sonra tüm aile damat yemeği yer ve yatsıdan sonra damat tekbirlerle eve getirilir. Dualar eşliğinde sırtı yumruklanarak gerdek odasına gönderilir. Burada damat önce geline yüz görümlüğü takar ardından her ikisi de abdest alıp ikişer rekât namaz kılarlar. Günümüzde birçok değişikliğe uğrasa da halen bu geleneklerin bir kısmı sürdürülmektedir (Kartal, 1998).

2.6.4.8. Saçı

Kızın tüm akrabaları gelin almanın ardından kız evine giderek kızın annesinin elini öper ve eline para sıkıştırırlar. Aynı şeyler gerdek gecesinin ertesi günün oğlan evine de yapılır buna saç adı verilir. Bu sayede yeni yuva kuranların masraflarına eş dost akraba da katkı sağlamış olur.

2.6.4.9. Paça

Gerdek gecesinin ertesi günü paça günü olarak adlandırılır ve genellikle pazartesi günüdür. O sabah erkenden kalkılır. Damat ve gelin büyüklerin ellerini öper. Birlikte

kahvaltı edilir. Damat tarafından gelin kuaföre götürülür. Öğleden sonra gelin ve damadın yakınları toplanarak birlikte eğlenti yapılır.

2.6.4.10. Düğün Sonrası

Düğün sonrası oğlan evi ziyaretçi akınına uğrar, gelenler tebrikleriyle birlikte hediyelerini de verir. Ardından birer hafta arayla aileler karşılıklı olarak birbirlerine tanışma yemeğine giderler. Buna "tanışma yemeği," "ayak alıştırma" gibi adlar verilir. Kız evine yemeğe gidildiğinde damada olmadık şakalar yapılır. Damadın tüm şakalara sabırla katlanması, her şakayı para vererek atlatması geleneklerdendir. Örneğin şakadan "ibrikten su akıyor" denir. Ya da "süven" adı verilen bir araba aracı önüne konur, "bu kürdan, dişlerini karıştır" diye söylenir. Önüne konulan postekinin tüylerini sayması istenir. Darı getirilerek "tanelerini sayar mısın?" denir. Bu tür şakalar sürüp gider. Sonunda gülüş cümbüş yemek biter. Gecenin ilerlemiş saatlerinde izin istenir, herkes evine çekilir. Düğün törenleri böylece sona ermiş olur. Düğün törenlerinde köyden köye küçük farklılıklar da görülür. Örneğin; "Oylat yolu üzerinde bulunan Gündüzlü köyünde gençler oylat hamamına giderler. Hamam çıkışı köye doğru "Marcal-Gurcal" diye bağrışarak yarışır. Ara verilmeden bağrışarak yarışanların birincisine havlu verilir. Bu yarışlı eğlence köyde düğünü renklendirir. Aynı köyde düğün hamamı yapılmayan geline "Oylatsız" denir. Bu söz, aşağılama anlamında kullanılır." (Kartal, 1998).

2.6.5. Ölüm Gelenekleri

Ölüm ile ilgili İnegöl halkı arasında yaygın olan gelenekler, Türk-İslam kültürünün ortak değerleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Her ölümlü için uygulananlar uygulanır. Bunlar; döşeğinde telkin, cenazeye karşı ilk görevlerimiz, ölünün yıkanması ve kefenlenmesi, cenazenin defnedilmesi ve mezarlıkların düzenlenmesi sırasını izler. Gelenekler arasında, bazı kesimlerde eski Türk geleneklerine rastlamak, Şamanizm'in izlerini görmek de mümkündür.

Ölü, ardından "rahmetli" diye anılır ve ölüm haberi "sizlere ömür" denilerek bildirilir. Salâ okunarak kimin öldüğü ilan edilir. Yedinci, kırkinci ve elli ikinci günlerde ölünün ruhu eve gelir ve Kur'an okunup kendinin anılmasını sevinçle karşılarken, okunmaması halinde beddua edeceğine inanılır. Cenaze evinde ölüyle ilgili yemek adeti

vardır ve komşular, akrabalar bir hafta boyunca ev sahibiyle birlikte yemek yerler ve böylece acılarına destek olduklarını düşünürler.

Abaza ve Çerkez toplumlarında ise ölüyle ilgili ağlayıcılar ölüm haberini duyurur ve toplanan kişiler ağıtlar yakarlar. Mezarların çevresi düzenlenir ve üzerine çiçekler ekilir. Ölülerin başına yazıtlar, sözler, şiirler ve ağıtlar yazılır ve mezarlıklar bayramlarda ve cuma günleri ziyaret edilir. Baş ve ayak uçlarına ağaçlar dikilir ve mezarları daha güzel hale getirilir.

3.BÖLÜM

HALK OYUNLARI

3.1. HALK OYUNLARINA GENEL BAKIŞ

Halk bilimi teorisyeni Dan Ben Amos, folklorun topluluklar arasında kurulan sanatsal iletişim olduğunu tanımlamaktadır. Ona göre, folklor belli bir zamanda gerçekleşen bir eylemdir ve sanatsal bir eylemdir. Bu eylem, yaratıcılığı ve estetik kaygıları içermekte olup, her ikisi de kendiliklerinden sanat formlarında birleşirler. Folklor, sanatsal anlatım yoluyla ortaya çıkan, karşılıklı sosyal etkileşimi ifade eden bir olgudur (Amos, 2003: 31).

İnsanlık tarihinin derinliklerinden beri, halk oyunları insanların yaşamlarında önemli bir rol oynamış ve günümüze kadar gelmiştir. İlk çağlarda, insanlar hayatta kalmak için yaban hayvanlarından korunma, avlanma ve savaşma gibi zorlu mücadelelerle karşı karşıya kalmışlardır. Bu mücadeleler genellikle zorlu, tehlikeli ve yorucu olmuştur. Ancak zaferle dönen insanlar, sevinçlerini tepinerek, sıçrayarak ve coşkulu hareketlerle kutlama gereği duymuşlardır. İşte bu, oyunun ilk ve ilkel biçimidir.

Zamanla, oyunları oluşturan duygular ve olaylar gelişmiş, müzikle birleşmiş ve belirli bir düzene oturmuştur. Ayrıca, çeşitli etkilerin de etkisiyle çeşitlilik kazanmıştır. Türk toplumunda da uzun yıllar boyunca süregelen bir gelenek haline gelen oyunlar, geniş bir kültür hazinesine dönüşmüştür.

Kavram olarak ele aldığımızda halk oyunları, “göze ve kulağa hitap eden, ölçülü ve dengeli hareketler ile estetiksel bir etki ve heyecan yaratan, ses birimlerinden meydana gelen ve anonim müziklerle desteklenmiş olan, hareketlerin müzik ile bütünleşmesinden oluşan bir eylemdir.” Şeklinde tanımlanabilmektedir (Koraltan, 2020: 15).

“Bağlı bulunduğu toplumun kültürel değerlerini yansıtan; bir olayı, bir sevinci, bir üzüntüyü anlatan; bazen dinsel yaşam şekillerini de içerisinde barındıran; müzikli (enstrümantal veya enstrümansız; el, ayak gibi organlar veya bıçak, kılıç kalkan, vb. araçlarla tempo tutarak; veyahut şarkı türkü söyleyerek bir ölçü içerisinde hareket etme hali) olarak birden çok kişinin ölçülü hareketlerle bir düzen içerisinde hareket etme halidir.” (Eroğlu, 1994’ ten akt. Koraltan, 2020: 16-17).

Halk oyunları, kişiden kişiye usta çırac ilişkisi içinde öğrenilen ve nesilden nesile aktarılan bir sanat dalıdır. Kültürel etkileşimlerle birlikte farklı coğrafyalara da yayılmıştır. Halk oyunları, uygun bir ortamda sahnelenerek izleyicilere sunulan ve kuşaktan kuşağa aktarılan bir kültürel mirastır. Doğal ortamlarda bile olsa, halk oyunlarının icra edildiği bir sahne kavramı vardır. Bu ortamlar genellikle özel günlerde düğün, nişan gibi etkinliklerde, köy odaları, meydanlar, avlular, harman yerleri gibi alanları içerir. Ancak açık ve kapalı mekanlarda belirli kurallar bulunur.

Halk oyunları, hareket ve müzik-ritim olmak üzere iki temel unsurdan oluşur ve bu unsurların birleşimiyle bedensel eylemlerin bütünsel bir şekilde ortaya çıkmasını ifade eder. Halk oyunları, düzgün ve uyumlu hareketlerin bir araya gelerek sergilendiği bir dans türüdür ve nadiren müzik eşliği olmadan da belli bir ritme bağlı olarak gerçekleştirilebilir. Hareketler, ayaktan başlayıp vücut ve kolları içine alan bir bütün olarak görülür. Vücut bölümlerinin uyumlu hareketleri estetiği yansıtır ve bazen bir bakış veya duruş bile estetik bir ifade olarak kabul edilebilir.

3.2. OYUNLARDA GİYİM-KUŞAM-SÜS

Yörenin giyim ihtiyaçları, yörenin doğa koşullarına uyumlu olacak şekilde ve korunma amacı güdülerek, ilkel bir biçimde kendi üretimleri olan malzemeler ile karşılanmaktaydı. Örneğin göçebe şekilde yaşadıkları dönemde geçim kaynağının hayvancılık olmasına bağlı olarak ayakkabılarından kıyafetlerinde ve hatta yatak, yastık, yorganlarına kadar koyun yünü ve keçi kılı kullanılmaktaydı. Yerleşik düzene geçilmesiyle giyim kuşamlarında da imkanlar dahilinde gelişmeler yaşanmış ve düğün, bayram vb. özel günlerde belirli renkler ve gelenekselleşen motifler kullanılarak toplumun simgesi haline gelmiştir.

Bölgede kullanılan kıyafetler söz konusu bölgenin kültürel özelliklerini taşıma ve topluma yansıtma özellikleri de taşımaktadır. Bu kıyafetlerin yapılmasında öncelikle tezgahlarda üretilen kumaşlar kullanılmaktaydı. Ayrıca bu kumaşların üzerine el ile nakış, iğne oyası, kanaviçe vb. işlemler de yapılmaktaydı. Bölgeye göre çeşitlilik göstermekle birlikte bu işlemler özellikle kadın kıyafetlerinde, kıyafeti giyenin yaşlı, genç, evli, bekar gibi durumlarını da anlatmaktaydı. Yörede kullanılan kıyafetler aşağıdaki gibidir;

3.2.1. Erkek Giyim-Kuşamı ve Aksesuarları

Yörenin erkek kıyafetlerinde en altta dizlik ve üzerinde dizliğı kapatacak biçimde pantolon yerine pırpıt giyilmekteyken yerleşik hayata geçilmesiyle birlikte pırpıtın yerini tabiat şartlarına uygun yün abadan poturlar almıştır. Ayakta ise çarık ve dize kadar yün çorap bulunmaktadır. Çarık ise günümüzde yerini ayakkabıya bırakmıştır. Üzerinde ak göynek ve üstüne entari, onu üzerinde yelek ve en üstte ise ceket, gocuk veya kapıt bulunmaktadır. En üste giyilen kıyafetin kalınlığı mevsim şartlarına göre değişmektedir.

3.2.1.1. Başa Giyilenler (Erkek)

Aşağıdaki resimlerde örnekleri gösterilen başa giyilen erkek giysilerini Takke, ırackın, şapka, keçe külah ve fes (püsküllü-oyalı) şeklinde sıralamak mümkündür.

Şekil 22. Fes

Şekil 23. Takke

Şekil 24. İnegöl Baş Giyilenler Örnekleri (Erkek)

İraçkın ya da takkeler, genel olarak beyaz kumaşla yapılmış fesin üzerine renkli ipliklerle işlemeler yapılmaktadır. Fesin alt kenarında boncuktan örülen kaşlık bulunmakla birlikte el oyası oyalar ile de üzeri süslenmektedir ve oyalar alnın üzerine sarmaktadır. Tepesinde bir adet mavi boncuk takılı püskül bulunur. Bazı durumlarda gösterişli gözükmeleri için ana püskül etrafına birkaç püskül daha eklenmektedir. Genellikle damada kız kardeşi, nişanlısı ya da annesi tarafından yapılmaktadır.

Fas' ta icat edilen kırmızı renkli baş giysisi olan fes üzerine Bursa'ya has kellepoş ya da kefiye sarılmaktadır. Zeybek ve halk kıyafetlerinde de mutlaka fes etrafına bir kumaş dolanmaktadır. Genellikle ipek ve pamuklu olan bu kumaşın Zeybeklerde süslü gözükmeleri için etrafına oyalar da takılmaktadır. Başa sarılan bu kumaş parçasının bir diğer özelliği ise tüm Müslüman ülkelerinde olduğu gibi aynı zamanda kefenlik bez olmasıdır.

3.2.1.2. Bedene Giyilenler (Erkek)

a. İç Giyim: Göynek, yün içlik, iç yelek

Sürekli olarak giyilen gömlekler genellikle ince çizgili siyah ve beyazdır. Düz renkliler ise beyaz, sarı, yeşil, kırmızı gibi renklerde olmaktadır. Bayramlarda ise altıparmak kumaşından dikey çizgili olanlar giyilmektedir.

Göynek: Pamuklu kumaştan yapılan ve oldukça bol yapıda uzun kolludur.

Zıbın (Gömlek): Göyneğin üzerine giyilir, çizgili kumaştan, kendi uzun kollu beden kısmı kısadır.

Şekil 25. Gömlek

b. Dış Giyim: Aba yelek, kırpıt cepken, kuşak, çoban şalı, kolon, boyun bağı, kartal kanat

Aba Yelek, adından da anlaşılacağı üzere aba kumaştan yapılmıştır ve önü düğmelidir. Yüzyıl öncesinden beri kullanılmaktadır ve söz konusu dönemde evlerdeki el tezgahlarında dokunmaktaydı. Cepken ise günümüzde ceket yerine geçen ve herhangi bir sosyal gruba mensup olan herkesin giyebileceği bir kıyafettir. Genellikle çuha kumaşından yapılmaktadır ve mintan üzerine giyilir. Altına giyilecek kıyafet ise giyenin mesleği, yaşı, sosyal statüsü gibi durumlara bağlı olarak uzun paçalı potur kara don ya da dizlik olabilmektedir. Öte yandan yaşlıların cepkenleri genellikle kahverengi ya da siyahken; gençlerinkiler ise mavi ve kırmızı renkli kumaştandır. Ayrıca kol kenarları, yaka kenarları ve etek köşeleri ipek sırma ile işlenerek süslenmektedir.

Çoban Şalı ise yün ipeklilerle el tezgahlarında dokunmaktadır. Genellikle sarı-siyah ya da siyah-beyaz renklerde. Erkekler hayvan gütmeye ya da tarlaya çalışmaya giderken boyunlarına asar ve içine azı koyarlar. Kuşak ise beli soğuktan korumak amacı ile kullanılır. Genellikle siyah renkte olur ve aralarında kırmızı, beyaz çizgiler bulunmaktadır. Tek katlı olan ve el tezgahlarında dokunan kuşak beli en az 3 en çok 5 defa dolamaktadır.

Şekil 26. Çoban Şalı

Şekil 27. Kuşak

Şekil 28. Kolon

Şekil 29. Aba Yelek

3.2.1.3. Alta Giyilenler (Erkek)

Alta giyilen başlıca giyim öğeleri: Aba potur, kırpıt potur, karçın, dimi.

Kış şartlarında giyilen aba potur adından da anlaşılacağı üzere kış günlerinde giyilmekte ve genellikle lacivert ya da kahverengi olmaktadır. Paça kısmı dar ve düğmeli olan poturun üzerine karçın geçirilmektedir. Bel kısmı yukarı doğru bollaşan potura yörede İngiliz donu da denmektedir.

Şekil 30. Aba Potur

Şekil 31. Karçın

Karçın ise yünden yapılmaktadır ve bej ya da beyaz renklidir. Tamamen dövme yünden ve el tepmesi şeklinde yapılan karçın kışın soğuktan korumakla birlikte kar suyu da geçirmez.

3.2.1.4. Ayağa Giyilenler

Ayağa giyilen başlıca giyim kuşam öğeleri: Yün çorap, çarık, yemeni, çizme, tozluk.

Şekil 32. Yemeni

Şekil 33. Çorap

Yörenin erkek giysileri çeşit ve süsleme bakımından zeybek giysileri ile benzerlik gösterdiğinden cepken ve kısa dizlikli giysilerde tozluk ve çorap kullanılmaktadır. Cepken ve dizlik kumaşından yapılan bu tozluklar özel olarak örülen ve uçlarında püsküller bulunan tozluk bağları ile kullanılmaktadır. Ayrıca tozluklarla birlikte 5 şişle örülen yün çoraplar da kullanılmaktadır. Çorapların konçları diz altına kadar uzanmakta ve konçların olduğu bölgede tozluk bağı gibi bağlar bulunmaktadır.

Yemeni, genellikle kısa kenarlı, sarı, kırmızı ya da siyah sahtiyandan yapılan dikişli kaba pabuç olarak tanımlanmaktadır. Yüzyıllar boyunca halk ve askerler tarafından giyilen yemenilerin üstü açıktır ve ökçelidir.

3.2.1.5. Aksesuar ve Takılar:

Erkekler tarafından kullanılan başlıca aksesuarlar ve takılar: Köstek, kaşık, keyfiye, silahlık, hançer, piştov, kama, yağlık, nişanlık, mendil, tütünlük.

Şekil 34. Tütünlük

Şekil 35. Kama

Şekil 36. Fes Üzerinde Kefiye

Şekil 37. Silahlık

Şekil 38. Yağlık ve Köstek

Köstek, genelde gümüşten yapılmıştır ve kuşak ile yelek cebine kadar olan mesafede kalmaktadır. Yağlık, nişanlanan erkekler nişanın bir simgesi olarak kuşaklarının üst taraflarına takarlar. Genellikler erkeklerin nişanlıları tarafından işlenip yöre motifleri ile süslenmektedir.

Silahlık, bele tamamen dolanmaktadır ve önünden çıkmak, kav, sigara tabakası, bıçak vb. malzemeler koymak için bölmeler yer alır. Tütün kesesi ise ince bir iple boyundan bele kadar uzatılacak şekilde asılır. İçine tütün ve sigara sarmak için gerekli araçların bulunduğu tütün kesesinin ipinin etrafı çeşitli iplerle süslenmektedir.

Şekil 39. Aksesuar Örnekleri

Aşağıdaki resimlerde tanıtılan tüm bu kıyafet parçalarının bir arada kullanıldığı Bursa ve İnegöl yöresi erkek kıyafetleri aşağıdaki resimlerde gösterilmiştir.

Şekil 40. İnegöl Yöresi Geleneksel Erkek Giyim-Kuşam Örneği

3.2.2. Kadın Giyim-Kuşamı ve Aksesuarları

Yörenin kadın kıyafetlerinde en altta paçaları büzgülü don, üzerinde boydan beyaz göynek ve göyneği kapatacak uzunlukta entari giyilmekteydi. Üzerine yelek ve yeleğin içine bel kısmına yün kuşak bağlanmaktadır. Yeleğin üzerine ise hırka ve en üste yün iplikten yapılan cüppe giyilmekteydi. Öne ise üzerinden dizge bağlanacak şekilde peşkir takılırdı. Başlarına da boncukla süslenen fes, takke, fesin üzerine dartingaç adı verilen ve fesi başa tutturmaya yardımcı olması için çene altından bağlanan örtü, onun üzerine beyaz yazma örtülmekteydi. Ayakların yün çorap ve çarık olurdu. Zamanla çarık yerini kara lastiğe bırakmış ve günümüzde ise ayakkabı kullanılmaktadır.

3.2.2.1. Başa Giyilenler (Kadın)

a. Giyilenler: Meldinli fes, mustafamlı fes, alpagut fesi, tülteli fes, elmalı fes, allı telli, çiçekli gelin fesi, gümüşlü fes, çiçekli fes, boncuklu fes

b. Örtülenler: Bazi, bürgü, yazma, allı pullu örtü, yeşil-kırmızı gelin duvağı, mor yazma

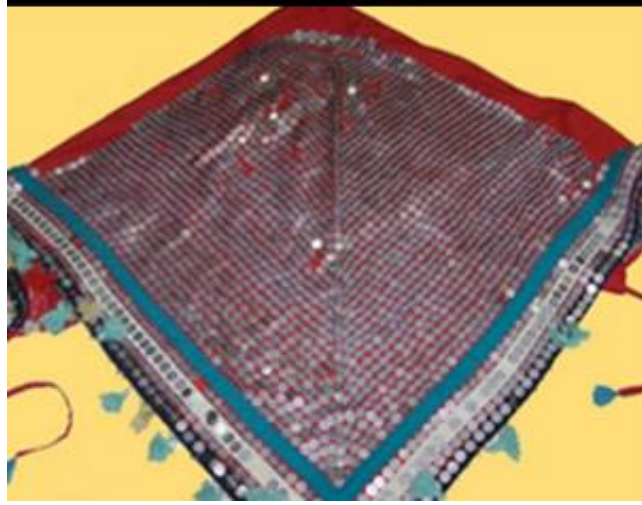
Şekil 41. Meldenli Fes

Şekil 42. Mustafamlı Fes

Şekil 43. Bürgü

Şekil 44. Allı Pullu Örtü

Boncuklu fes dönemin genç kızlarının çeyizlerinde yer alan sanat eseri niteliğinde bir giysi parçası olarak karşımıza çıkmaktadır. İç kısmında beyaz hasa kumaştan yapılan terlik bulunmaktadır. Adından da anlaşılacağı üzere temel görevi teri almaktır. Fesin uç kısımlarında kaşbastı adı verilen yaklaşık 2 cm genişliğinde bir şerit bulunmaktadır. Fesin tepe kısmı tamamen renkli boncuklarla donatılmıştır ve kenarlarında da boncuk ve püskül sarkıtmalar vardır. Ön kısmında ise genellikle baklava desenli üç parçalı sarkıtmalar bulunur. Bu sarkıtmalar meldin, tülke ya da eldiven olarak adlandırılır ve genç kızlar evlendikten sonra tülke çıkarılır.

Pullu bez, albazi ya da pullu krep genellikle kırmızı renkte krep ya da ipek kumaştan yapılmaktadır. Kenarları ise pembe, yeşil, bordo, kırmızı ve mavi renklerde bakır ya da gümüş pullarla süsleme bulunmaktadır. Bu bez tepeliğin üstüne örtülmekte ve yörenin genç kızları günlük hayatlarında, gelinleri ise özel günlerinde kullanmaktadırlar.

Bir diğer başa giyilen giysi örneği olan bürgü ise iki yanı da kaneviçe ile süslemiş örtülerdir. Çiçek süslü ya da boncuk oyalı olabilmektedir. Genellikle günlük yaşamda gençler tarafından kullanılmaktadır. Yaşlıların bürgüsü ise daha sade bir yapıdadır.

Şekil 45. İnegöl Baş Giyilenler Örnekleri (Kadın)

3.2.2.2. Bedene Giyilenler (Kadın)

a.İç Giyim: Sıktırma, Göynek, İçlik, Fistan, Kapatma, Fanila.

b.Dış Giyim Üçetek, Kuşak, Şal, Gündük, Fermana, Sarka, Önlük, Arkalık, İbade, Dalı, Dizge, Bindallı, Saray Bindallısı, Harç Entarisi, Elmasiye.

Şekil 46. Fistan

Şekil 47. İçlik

İçlik (Fistan, Göynek) kadınların tüm vücudunu örten uzun göynek ve dayanıklı entari denilen fistanıdır. Genellikle kadınların kendi el tezgahlarında dokudukları kumaşlardan yapılmaktadır. Görünümü elbiseye benzer ve beyaz ya da krem renktedir. Kenarları işlemelidir ve kol ağızlarında siyah iplikten iğne oyası bulunmaktadır. Pamuklu kumaştan yapılan bu içlik işlemeli entarinin altına giyilmektedir ve gelinlerinki ise ipek kumaştandır. Üzerindeki süslemelere üçparmak, zikzak, testere, hanımeli gibi isimler verilmektedir.

Kara kadife, al bez, çuha, divitin gibi kumaşlardan bordo, mor, lacivert ve yeşil renklerde olmaktadır. İçinde kareli ya da düz kumaştan astar dikilidir. Düz kumaş ve astar

arasına ise pamuk doldurulmakta ve üzerinden baklava şeklinde dikişlerle geçilmektedir. Ön kısımlarına boncuk, sutaşı ve puldan işlemler bulunmaktadır. Ayrıca yine ön kısma dantel takılmakta ve söz konusu köyün motifleri işlenmektedir. Kolları dirsek ve bilek arasında kalacak uzunluktadır. Kollarının kısa olmasının temel sebebi ise üç eteğin kollarında olan işlemlerin görünmesidir. Günümüzde basma kumaştan da yapılan güdüğün uzunluğu kesinlikle bele kadardır ve daha uzun olmaz.

Şekil 48. Güdük

Şekil 49. Üçetek

Şekil 50. İbade

Etekli entari de denen üçetek genelde kırmızı ve siyah renkte görülen şalvarın üzerine genç kız ve gelinlerin giydiği bir giysidir. Yakası kısmı “v” yaka dene şekilde açık kolları boldur İpek saten, kadife, keten gibi kumaşlardan yapılabilir. Arka parçasının büyük bir kısmı geometrik ya da bitkisel desenler kullanılarak sutaşı, zincir iğnesi, kordon tutturma gibi tekniklerle işlenmektedir.

Şekil 51. Yağlık

Şekil 52. Arkalık

Şekil 53. Önlük

Önlük, Peşkir-peşgir-ön aba-çufalık olarak da adlandırılmakta ve yöredeki el tezgâhlarında yün ipinden dokunarak üzeri işlenmektedir. Alt kısmında saçaklar bulunan ve ön tarafı pul süslenmiş olan peşkir, önlük gibi belden eteğin üzerine bağlanır. Motifleri köylere göre değişiklik gösterir. Dikdörtgen biçiminde dokunan önlük, kuşaktan sonra diz altına kadar iner. Arkalık kuşak, bele, önlüğün üzerine sarılır. Arkalık, 1 m² büyüklüğünde siyah yün dokumadır. Üzeri beyaz çizgili ve serpme benekli dokumadan desenlidir. İki kenarı uzun saçaklıdır. Bele üçgen katlanarak sarılır. Arkalığın üstüne “dizge” veya “çizge” denilen bir kuşak daha sarılır. Yün dokuma olan bu kuşağa “kolan” adı da verilir.

3.2.2.3. Alta Giyilenler (Kadın)

Alta giyilen başlıca giyim kuşam öğeleri: Şalvar, paça, etek, don.

Beyaz, pamuk veya keten ipliğinden el tezgâhlarında dokunarak elde edilir. ‘Göyneğin’ altına giyilir. Şalvarın paçaları büzgülü, bel ve paça ağızları lastik uçkurludur. Ağı dardır. Paça önlerinde de çeşitli desenler bulunur. Şalvarın model özelliği ve kumaşı kullanıldığı yere göre ve kişinin yapısına göre değişir. Genç kızlarınki ipekli kumaşlardan ve süslü yapılıdır. Yaşlı kadınların ki ise pamuklu kumaşlardan süslemesi az veya hiç yoktur. Şalvar, çorabın üzerine dökümlü olarak düşer. Şalvarın uç kısmında, paçalık denilen işlemesi vardır. Dışarıdan bakıldığında kadının sadece paçalığı gözükür. Son zamanlarda divitin veya basmadan canlı renklerde yapılan don kullanılmaktadır.

Şekil 54. Şalvar

Şekil 55. Şalvar-2

3.2.2.4. Ayağa Giyilenler (Kadın)

Kadınların ayaklarına giydikleri başlıca ögeler: Yün çorap, çarık, yemeni.

Yün çorap, çarık ve yemeniler erkek kıyafetleri ile aynı özellikleri taşımaktadır.

3.2.2.5. Takılar&Aksesuarlar (Kadın)

Kadınların kullandıkları başlıca aksesuarlar ve takılar: Gıdıklık, hamayıl (muskalık), boncuklu, kemer toka, kaşık, tongurdaklı kaşık.

Gıdıklık boncuklarla örülen ve boyna takılan bir aksesuardır. Gelinler, genç kızlar ve evli kadınlar tarafından takılmaktadır. Rengi, boncukların dizilişleri ve estetiği açısından yörenin otantik özelliklerini taşır. Muska bilindiği üzere nazar ve çeşitli korkulardan korunmak için takılır.

Toka genellikle gümüşten yapılmaktadır ve alt kısmı gümüş ya da delik kalp paralarla süslenmiştir. Bu paralar büyük gümüş parçaya zincirlerle asılıdır. Kadınları nazardan koruduğuna inanılmaktadır.

Beşi bir yerde ise beş tane liranın bir arada bulunduğu varsayılan tek ve büyük liradır. Birkaç dizi boncuğun ortasına tek başına asılmaktadır.

Şekil 56. Gıdıklık

Şekil 57. Gıdıklık-2

Şekil 58. Muska

Şekil 59. Toka

Şekil 60. Beşibiyerde

Şekil 61. Muskalık

3.2.3. Geçmişten Günümüze Giyim-Kuşam Örnekleri

Aşağıda yer alan fotoğraflarda İnegöl’de farklı zaman dilimlerine ait giyim-kuşam biçimlerine örnekler aktarılmıştır.

Şekil 62. Hasan Çavuş ve Arkadaşı

Şekil 63. 23 Nisan Kostümü

Şekil 64. Dünder İlk Okulu Folklor Ekibi

Şekil 65. Dünder İlkokulu Kılıç Kalkan Ekibi (1954-1955)

Şekil 66. İnegöl' de Sipahizadeler

Şekil 67. İnegöl'de Sülale-i Kadimden Hamza ve Yahşi Beyzadeler

Şekil 68. İnegöl Gelin Giysisi ve Başlığı

Şekil 69. İnegöl Geleneksel Kadın Giyim-Kuşam Örneği

Şekil 70. İnegöl Geleneksel Erkek Giyim-Kuşam Örneği

3.2.4. Yörede Kullanılan Sazlar

İnegöl yöresi halk oyunlarında kullanılan sazlar; Zurna, Klarnet, Kaval, Asma Davul, Darbuka, Bağlama, Zil, Kaşık, Zilli Tef olarak sıralanabilir. Aşağıda söz konusu sazlara ilişkin örnek görseller verilmiştir.

Şekil 71. Darbuka

Şekil 72.Zurna

Şekil 73. Kudüm

Şekil 74. Zilli Def

3.3.HALK OYUNLARI

İnegöl' de yaşayan etnik grupların sayıca fazla oluşu halk oyunlarında zenginliği de beraberinde getirmiştir. İnegöl'de oynanan halk oyunlarının araştırılmasında öncelik yerli köylere verilmiştir. Bu bağlamda İnegöl'e bağlı 91 köyde alan araştırması yapılmış ve şu sorular yöneltilerek aşağıda yer alan oyunlar derlenmiş ve türküler notaya alınmıştır.

Oyun ile İlgili Sorulan Sorular

1. Oynadığınız halk oyununun adı nedir? Bu ad kim tarafından ne zaman ve niçin verilmiştir?
2. Oyun oynamaya ne zaman başladınız, bu oyunları kimlerden, nasıl öğrendiniz, bu kişiler şu anda yaşıyorlar mı?
3. Oyunları öğrendiğiniz kişi bu oyunları kimden ne zaman ve nasıl öğrenmiş?
4. Oyunları öğrendiğiniz kişi bu oyunları sizden başka kişilere de öğretmiş midir?
5. Bu oyunları nasıl öğrendiniz? (Çalgı eşliğinde, sayı ile, teyp bandı, plak, televizyon, video vb.)
6. Halk oyunu oynamak düşüncesi nereden aklınıza geldi, bu düşüncüyü size aşıl原因 kim oldu? (Anneniz, babanız, arkadaşınız veya başka biri)
7. Yörenizde kadın ve erkek oyunları birlikte mi, yoksa ayrı ayrı olarak mı oynanıyor?
8. Sadece erkeklerin, sadece kadınların ve karma olarak oynanan oyun adları nelerdir?

9. Oynadığınız erkek oyunlarına kadın, kadın oyunlarına erkeklerin katılmasını kim, ne zaman, niçin sağlamış, ayrı ayrı oyun oynamak ne zaman başlatılmıştır?

Halk Oyunlarına Eşlik Eden Çalgılar ve Oyun Ezgileri ile İlgili Sorular

1. Yörenizde kadın ve erkek oyunları oynanırken oyun havalarını çalan çalgıcılar, hangi çalgı ile oyunlara eşlik ederler? (Açık havalarda davul zurna, kapalı yerlerde ise saz, darbuka, kaşık vb.)
2. Yörenizin düğünlerinde oyunlara eşlik eden çalgıcılar yörenizin yerli halkından mıdır, yoksa başka yörelerden mi getirilirler?
3. Kadın oyunlarına eşlik eden erkek çalgıcılar, oyuncularını seyredebilir mi, yoksa perde arkasından mı eşlik ederler?
4. Oyuncular türkölü oyunları oynarken çalgı grubu eşliğinde oyun türküsünü söylerler mi?
5. Çalgıcıların hepsi birden veya içlerinden bazıları oyuncular arasında gezerek solo hareketler ve gösteri yapar mı?
6. Oyunculardan bir veya birkaçı çalgıcının solo gösterisine katılır mı?
7. Oyuncular hangi oyun ezgisi ile oyunlarına başlayacaklarını ve hangi oyun sırasına göre oyun ezgilerini çalgıcılardan istediklerini nasıl anlatırlar? Çalgıcılar oyun ezgilerini neye göre, hangi sıraya göre çalarlar?
8. Oyun ezgilerini çalan çalgıcılar hepsi birden aynı ezgiyi mi çalıyorlar, yoksa bazıları dem tutuyor, başka ezgi mi çalıyor?
9. Oyunlarına eşlik eden çalgıların Türk halk çalgısı olup olmadığı, bu yörede kaç yıldan beri çalınmakta olduğu konusunda bilginiz var mı?

Yukarıda belirtilmiş olan sorular ile gerçekleştirilen araştırmalar sonucu Bursa- İnegöl’de icra edilen halk oyunları hakkında bazı ortak noktalar tespit edilmiştir:

- Bursa bölgesi hem tarihi hem de coğrafi açıdan farklı etnik gruplara ev sahipliği yapmış zengin bir ildir. Geçmişten günümüze farklı kültürlerle alışveriş ve etkileşim halinde olması Bursa’nın halk kültürüne, halk müziğine ve halk oyunlarının oluşumu ve şekillenmesinde de etkili olmuştur. Yöre insanları genellikle iki veya daha fazla kişi ile karşılama ya da halka biçiminde oyunlar oynamaktadır. Yörede, 2, 4 ve 9 zamanlı ritmik yapıya sahip “*kaşıklı karşılama, güvende ve kırık zeybek*” müzikleri kullanılmaktadır. Oyunlara eşlik eden bu

müziklerin başlıca enstrümanları açık ve kapalı mekânda kullanılmalarına göre aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır;

- Açık Mekân: Asma Davul, Zurna, Kudüm, Klarnet
- Kapalı Mekân: Bağlama, Cümbüş, Keman, Kabak Kemane, Klarnet, Kaval, Darbuka, Kudüm, Zilli Maşa.

3.3.1. Aşçıların Edası

Oyunun Adı: Aşçıların Edası

Türkünün Adı: Aşçıların Edası

İnegöl'ün yerli köylerinde eşli ya da daire formunda oynanır. Türkü sözlerindeki “şap şap” bölümünde yapılan el vurma hareketi ile ön plana çıkan oyun, diğer oyunlarda olduğu gibi sözlere endeksli hareketlerle oynanır. Oyun iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde daire yönünde adımlamalar yapılır geçiş için bağlantı adımı yapılarak sonrasında karşılıklı geçişler olur. Oyun eğer daire formunda oynanıyorsa dairenin merkezine hareket edilir. İkinci bölümde ise sekme adımı yapılarak kaşıklar birbirine vurulur (şap şap bölümü) dönüşler yapılır dönüşlerden sonra daire yönünde sekerek hareket edilir ve oyun dönüşle biter. Genellikle kaşıkla oynanır.

Oyun toplamda 4 farklı figürden meydana gelmektedir. Oyunun figür dağılımı $4F_1+F_2+4F_1+F_2+F_3+F_4$ şeklindedir. Figürlerin birim zaman dağılımı aşağıdaki gibidir:

$$F_1 = 4 \text{ BZ}$$

$$F_2 = 16 \text{ BZ}$$

$$F_3 = 20 \text{ BZ}$$

$$F_4 = 16 \text{ BZ}$$

Oyunun melodisi 2/4'lük ölçü işaretine sahiptir. Müzik cümlelerinin dağılımı $A+B+C+D+E+F$ şeklindedir. Müzik cümlelerinin birim zaman dağılımı ise aşağıdaki gibidir:

$$A = 16 \text{ BZ (8 Ölçü)}$$

$$B = 16 \text{ BZ (8 Ölçü)}$$

$$C = 16 \text{ BZ (8 Ölçü)}$$

$$D = 16 \text{ BZ (8 Ölçü)}$$

$$E = 20 \text{ BZ (10 Ölçü)}$$

$$F = 16 \text{ BZ (8 Ölçü)}$$

Oyunun melodisi hicaz hümayun makam dizisindedir.

Türkünün Alındığı Kişi: Zehra TÜRKMEN

Doğum Yeri: İnegöl

Yaşı: 56

Mesleği: Ev Hanımı

Oyunun Alındığı Kişi: Nigar ÖZCAN

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi veya Yaşı: 47

Mesleği: Ev Hanımı

Alan Çalışma Tarihleri ve Yerleri: 2004, 2008, 2019, 2020 - Tahtaköprü, Ortaköy, Hamamlı köyleri

Türküyü Derleyen: Ali Osman OLGUN

Ezgiyi Notaya Alan: Taner DEMİRALP (2008), Rıdvan SAYIN (2020)

Oyunu Derleyen: Ali Osman OLGUN, Fatih ORAL

Aşçıların Edası

Notaya Alan: Rıdvan Sayın

Aş çı la rın e da sı___ çok ce_ bin_ de_ pa_ ra_ sı

5
gıt me yin kız lar_ aş çı_ la ra bu la şık_ yı kar_ ka rı_ sı

9
tep tim_ te ker___ len di_ yar üs tü_ şe ker___ len di_ yar

13
ol maz_ ol sun_ se nin gi bi yar_ ha ya tım geç___ ti be_ kar

17
ge li yor_ şap şap gi di yor_ şap şap set_ re si yır tık

20
za val_ lı ka_ tip_ ler_____ ay da yıl da_ beş pa buç ya ra lar

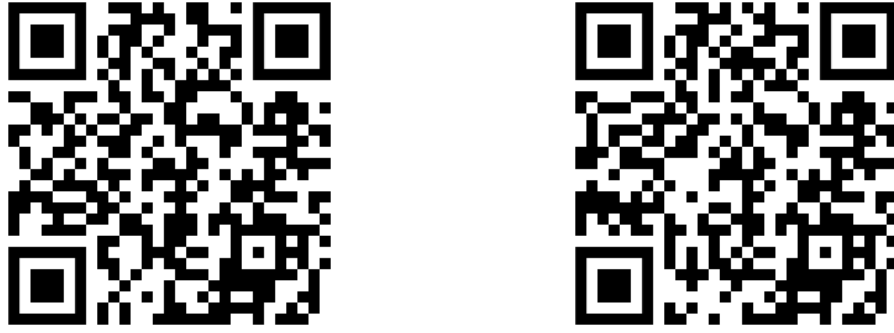
24
ya şa sın_ ma ki nist_ ler_____

Şoförlerin edası çok cebinde parası
Gitmeyin kızlar şoförlere yalnız yatar karısı

Çiftçilerin edası yok cebinde parası
Gidin kızlar çiftçilere sefa sürer karısı

Teptim tekerlendi yar, üstü şekerlendi yar
Olmaz olsun senin gibi yar, hayatım geçti bekar
Geliyor şap şap, gidiyor şap şap
Setresi yırtık, zavallı katipler
Ayda yılda beş pabuç paralar yaşasın makinistler

Şekil 75. Aşçıların Edası Notası

Şekil 76. Aşçıların Edası Oyununa Ait Videolar

3.3.2. Avlıları

Oyunun Adı: Düz Oyun- Avlıları (Kadın)

Türkünün Adı: Avlıları

İnegöl'ün yerli köylerinde daire formunda icra edilir. Oyun tek bölümden oluşur. Ağırdan salınımlarla adımla yapılarak, öne gidişler ve yüz yüze daire merkezine açılmalar oyunun belirgin özellikleridir. Genellikle kaşıkla oynanır.

Oyunun toplamda 2 farklı figürden meydana gelmektedir. Oyunun figür dağılımı $F_1+F_2+F_1+F_2+F_1+F_2+F_1+F_2$ şeklindedir. Figürlerin birim zaman dağılımı aşağıdaki gibidir:

$$F_1 = 9 \text{ BZ}$$

$$F_2 = 9 \text{ BZ}$$

Oyunun melodisi 9/8'lik ölçü işaretine sahiptir. Ritmik düzüm ise 2+2+2+3 şeklindedir. Müzik cümlelerinin dağılımı A+B şeklindedir. Müzik cümlelerinin birim zaman dağılımı ise aşağıdaki gibidir:

$$A = 45 \text{ BZ (5 Ölçü)}$$

$$B = 27 \text{ BZ (3 Ölçü)}$$

Oyunun melodisi hicaz hümayun makam dizisindedir.

Oyunun Alındığı Kişi: Semiha BUYRUK

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 1942

Mesleği: Ev Hanımı

Alan Çalışma Tarihleri ve Yerleri: 2004, 2008, 2018, 2020 - Dömez, Akbaşlar, Tahtaköprü ve Kulaca köyleridir.

Türküyü Derleyen: Recep ERDOĞAN

Ezgiyi Notaya Alan: Taner DEMİRALP (2008), Rıdvan SAYIN (2020)

Oyunu Derleyen: Fatih ORAL, Ali Osman OLGUN

Avhıları Avhıları

Notaya Alan: Rıdvan Sayın

Av h la rı av h la rı a

man güm güm ö ter da vl la

rı yar a man bi zim kö yün

ha nım la rı a man dağ la rın ba

şım da ye şil a ya rim

üç kardeş oy nar şim

di a ya rim

Avhıları avhıları aman
Güm güm öter davılları
Bizim köyün hanımları aman
Dağların başında yeşil a yarım
Üç kardeş oynar şimdi a yarım

Evleri var hane hane aman
Benleri var dane dane aman
Yarım serhoş ben divane aman
Elvan sana doyulur mu a yarım
Saram kollar yorulur mu a yarım

Şekil 77. Avhıları Notası

Şekil 78. Avlıları Oyununa Ait Videolar

3.3.3. Başındaki Gülüdür

Oyunun Adı: Başındaki Gülüdür (Kadın)

Türkünün Adı: Başındaki Gülüdür

İnegöl'ün yerli köylerinde eşli olarak icra edilir. Oyun iki bölümden oluşur. Karşılıklı olarak icra edilir. Kadınların düğünlerde en çok icra ettikleri oyunlardan biridir. Birinci kısmında yavaş ve ağır düz adım kullanılır sağ, sol, öne geri adımları vardır. İkinci kısmında hızlı bölüme geçilir sekme, dönme ve karşılıklı geçişlerden oluşur. Kollar adımlara göre şekillenir.

Oyun toplamda 4 farklı figürden meydana gelmektedir. Oyunun figür dağılımı $4F_1+2F_2+F_3+F_4$ şeklindedir. Figürlerin birim zaman dağılımı aşağıdaki gibidir:

$$F_1 = 4 \text{ BZ}$$

$$F_2 = 8 \text{ BZ}$$

$$F_3 = 16 \text{ BZ}$$

$$F_4 = 16 \text{ BZ}$$

Oyunun melodisi 2/4'lük ölçü işaretine sahiptir. Müzik cümlelerinin dağılımı A+B+A+B+C+D+C+D şeklindedir. Müzik cümlelerinin birim zaman dağılımı ise aşağıdaki gibidir:

$$A = 8 \text{ BZ (4 Ölçü)}$$

$$B = 8 \text{ BZ (4 Ölçü)}$$

$$C = 8 \text{ BZ (4 Ölçü)}$$

$$D = 8 \text{ BZ (4 Ölçü)}$$

Oyunun melodisi hicaz hümayun makam dizisindedir.

Türkünün Alındığı Kişi: Semiha BUYRUK

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi veya Yaşı: 1942

Mesleği: Ev Hanımı

Oyunun Alındığı Kişin: Ayşe TEKE

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi veya Yaşı: 1993

Mesleği: Ev Hanımı

Alan Çalışma Tarihleri ve Yerleri: 2004, 2007, 2018, 2020 - Tahta köprü, Ortaköy, Hamamlı köyleri.

Türküyü Derleyen: Numan KARTAL

Ezgiyi Notaya Alan: Hasan YÖRENÇ (1998), Hasan YÖRENÇ (1998)

Oyunu Derleyen: Fatih ORAL, Ali Osman OLGUN

Başındaki Gülüdür

Notaya Alan: Rıdvan Sayın

Başın da ki gü lü_ dür i ki ak şam gü ne_ şî
Of a man a man a man be nim ha lim pek ya_ man

dal ga yı bı rak ya_ rim cid di ya pa lm_ i şî
a cep ça re o lur_ mu se nin aş kı na_ ya nan

Elime kına yaktım kömür karası gibi
Yar'dan ayrılmasaydım ölüm yarası gibi

Kulağında küpeler turuncudur turuncu
İki sene askerlik oda vatanın borcu

Of aman aman aman
Benim halim pek yaman
Acep çare olur mu
Senin aşkına yanan

Şekil 79. Başındaki Gülüdür Notası

Şekil 80. Başındaki Gülüdür Oyun Videoları

3.3.4. Çiftetelli (Erkek)

İnegöl'ün hemen hemen tamamında icra edilen bir oyundur. Karşılıklı ya da daire formunda icra edilir. Oyun aracı olarak genellikle kaşıklar kullanır. Bazı köylerde zil ile oynandığı görülmüştür.

Oyun selamlama ile başlar. Müziğin açış kısmı, oyuncuların birbirlerini selamlaması kısmıdır. İkinci bölümde oyunun başlangıcı, “havaya girme” tabiriyle açıklanan ve kolların nara atılarak kaldırılmasıyla başlar. Coşkulu bir sesleniş halk tarafından önemli bir gösterge olarak algılanır.

“Kabadan” tabiri ile açıklanan ayak atışlar, yaylanma ve sallanmalar, kendi etrafında dönüşler, hafif öne gidiş ve geriye gelişler ön plana çıkar. Oyunun üçüncü kısmı kıvrak veya hızlı kısmıdır. Naralarla çökme figürleri yapılarak oyun coşkusunun arttığı son noktada bitirilir.

Oyun, serbest ölçüde icra edilen bir hazırlık figürü ile birlikte toplamda 12 farklı figürden meydana gelmektedir. Oyunun figür dağılımı $F_{HZ}+F_1+2F_2+2F_3+F_4+F_2+2F_3+2F_5+8F_6+3F_7+F_8+F_9+F_{10}+F_{11}+F_9$ şeklindedir. Figürlerin birim zaman dağılımı aşağıdaki gibidir:

$$F_1 = 8 \text{ BZ}$$

$$F_2 = 8 \text{ BZ}$$

$$F_3 = 8 \text{ BZ}$$

$$F_4 = 16 \text{ BZ}$$

$$F_5 = 8 \text{ BZ}$$

$$F_6 = 2 \text{ BZ}$$

$$F_7 = 4 \text{ BZ}$$

$$F_8 = 12 \text{ BZ}$$

$$F_9 = 8 \text{ BZ}$$

$$F_{10} = 16 \text{ BZ}$$

$$F_{11} = 8 \text{ BZ}$$

Oyunun melodisi 2/4'lük ölçü işaretine sahiptir. Müzik cümlelerinin dağılımı $A+8B+2C+2B+D+2B+D+2C+E+F+2G+H$ şeklindedir. Müzik cümlelerinin birim zaman dağılımı ise aşağıdaki gibidir:

$$A = 8 \text{ BZ (4 Ölçü)}$$

B = 4 BZ (2 Ölçü)

C = 8 BZ (4 Ölçü)

D = 4 BZ (2 Ölçü)

E = 16 BZ (8 Ölçü)

F = 24 BZ (8 Ölçü)

G= 4 BZ (2 Ölçü)

H = 32 BZ (16 Ölçü)

Oyunun melodisi hicaz hümayun makam dizisindedir.

Oyunun Alındığı Kişi: Osman PEKKARA

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi:1946

Mesleği: Rençber

Oyunun Alındığı Kişi: Hüseyin TARAK

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 1945

Mesleği: Ormancı

Alan Çalışma Tarihleri ve Yerleri: 2004, 2008, 2018, 2020 - Hamzabey, Dömez, Çitli, Gündüzlü, Maden, Sırnaz, Turgutalp, Kurşunlu, Kulaca, Ortaköy, Hamamlı ve Akbaşlar köyleri.

Türkünün Alındığı Kişi: Sezgin SEVİNÇ

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 1966

Mesleği: Müzisyen (Davulcu)

Türkünün Alındığı Kişi: Cengiz LEKESİZGÖL

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 1976

Mesleği: Müzisyen (Klarnetçi)

Ezgiyi Notaya Alan: Taner DEMİRALP (2008), Rıdvan SAYIN (2020)

Oyunu Derleyen: Fatih ORAL, Ali Osman OLGUN

İnegöl Çiftetelli

Notaya Alan : Rıdvan Sayın

♩ = 120

5

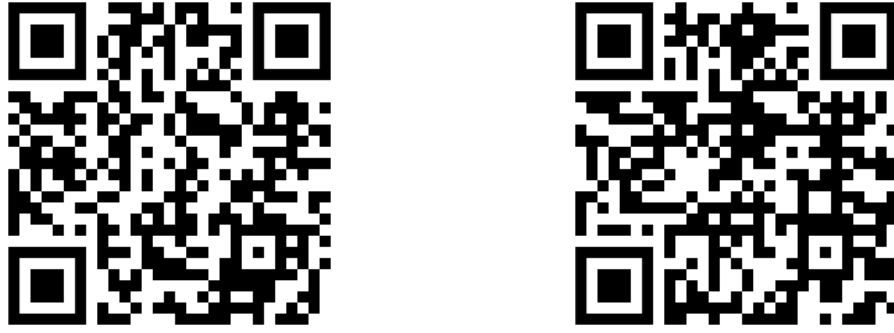
8

11

14

18

21

Şekil 82. Erkek Çiftetelli Oyununa Ait Videolar

3.3.5. Çiftetelli (Kadın)

Oyunun Adı: Bayan Çiftetelli

Türkünün Adı: Yandım Aman

Dömez ve Tahtaköprü köylerinde eşli ve karşılıklı olarak icra edilen bir oyundur. Eymir ve Suluköy’de ise daire formunda icra edilir. Kaşık, bu oyunda önemli bir oyun aracıdır. Karşılıklı gidiş gelişler, dönüşler, ayak atışlar bu oyunda ön plana çıkar. Figür değişiklikleri türkü sözleri ile uyumlu olacak şekilde gerçekleştirilir. Bazı bölgelerde erkekler kadınlara eşlik eder.

Oyun toplamda 6 farklı figürden meydana gelmektedir. Oyunun figür dağılımı $2F_1+2F_2+2F_1+2F_2+4F_3+4F_4+2F_5+8F_6$ şeklindedir. Figürlerin birim zaman dağılımı aşağıdaki gibidir:

$$F_1 = 4 \text{ BZ}$$

$$F_2 = 4 \text{ BZ}$$

$$F_3 = 4 \text{ BZ}$$

$$F_4 = 2 \text{ BZ}$$

$$F_5 = 4 \text{ BZ}$$

$$F_6 = 2 \text{ BZ}$$

Oyunun melodisi 2/4’lük ölçü işaretine sahiptir. Müzik cümlelerinin dağılımı $A+B+C+D+2E$ şeklindedir. Müzik cümlelerinin birim zaman dağılımı ise aşağıdaki gibidir:

$$A = 16 \text{ BZ (8 Ölçü)}$$

B = 16 BZ (8 Ölçü)

C = 24 BZ (12 Ölçü)

D = 8 BZ (4 Ölçü)

E = 8 BZ (4 Ölçü)

Oyunun melodisi hüseyinî makam dizisindedir.

Türkünün Alındığı Kişi: Semiha BUYRUK

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi veya Yaşı: 66

Mesleği: Ev Hanımı

Oyunun Alındığı Kişinin: Emine AKAY

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi veya Yaşı: 56

Mesleği: Ev Hanımı

Alan Çalışma Tarihleri ve Yerleri: 2004, 2008, 2018, 2020 - Eymir, Suluköy, Dömez, Tahtaköprü köyleri.

Türküyü Derleyen: Ali Osman OLGUN

Oyunu Derleyen: Fatih ORAL, Ali Osman OLGUN

Türküyü Notaya Alan: Taner DEMİRALP (2008), Rıdvan SAYIN (2020)

Şapkayı Eğdirmeli (Bayan Çiftetelli)

Notaya Alan: Rıdvan Sayın
Derleyen : Fatih Oral-Recep Erdoğan
Ali Osman Olgun

♩ = 68

Şap ka yı eğ dir me li taş la ra değ dir me li

gü zel lik pa ra et mez ken di ni sev dir me li

nay nay ni ri nay nay nay ni ri nay ni ri ni ri ni ri nay ni ri nay ni ri

ni ri ni ri nay yan dım a man a man

Arasaz

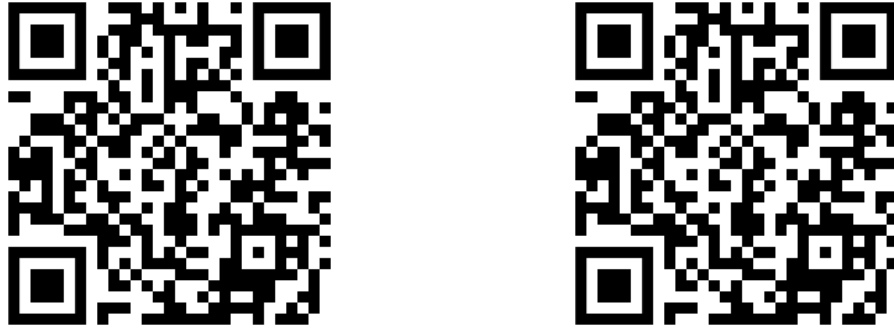
Şapkayı eğe eğe
Eskittim giye giye
Çok adamlar kandırdım
Gelirim diye diye

Açıl açılacağım
Açıl sarılacağım
Bir gececik sarmayla
Nasıl ayrılacağım

Bağlantı

Nay nay nirinay, nay nay niri nay
Niriniri niri nay niri nay niriniri niri nay
Yandım aman, aman

Şekil 83. Şapkayı Eğdirmeli (Bayan Çiftetelli) Notası

Şekil 84. Bayan Çiftetelli Oyununa Ait Videolar

3.3.6. Gide-Gide

Türkünün Adı: Gide Gide (Kadın)

Oyunun Adı: Gide Gide

İnegöl'ün yerli köylerinde eşli olarak icra edilir. Oyun iki kısımdan oluşur. Birinci kısmında karşılıklı gidiş gelişler yapılır, kollar ayaklara göre şekillenir. İkinci kısmında ise eşler orta noktada buluşup adımlamayla geçiş yapar birbirine mesafe alıp son dönüşlerle oyunu bitirirler.

Oyun toplamda 3 farklı figürden meydana gelmektedir. Oyunun figür dağılımı $2F_1+F_2+F_3$ şeklindedir. Figürlerin birim zaman dağılımı aşağıdaki gibidir:

$$F_1 = 18 \text{ BZ}$$

$$F_2 = 27 \text{ BZ}$$

$$F_3 = 18 \text{ BZ}$$

Oyunun melodisi 9/8'lik ölçü işaretine sahiptir. Müzik cümlelerinin dağılımı A+B+C şeklindedir. Müzik cümlelerinin birim zaman dağılımı ise aşağıdaki gibidir:

$$A = 18 \text{ BZ (2 Ölçü)}$$

$$B = 36 \text{ BZ (4 Ölçü)}$$

$$C = 27 \text{ BZ (3 Ölçü)}$$

Oyunun melodisi uşşak makam dizisindedir.

Oyunun ve Türkünün Alındığı Kişi: Melahat AKMAN

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi veya Yaşı: 57

Mesleği: Ev Hanımı

Oyunun ve Türkünün Alındığı Kişi: Semiha BUYRUK

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi veya Yaşı: 66

Mesleği: Ev Hanımı

Oyunun ve Türkünün Alındığı Kişi: Fatma Gül TÜRKAN

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi veya Yaşı: 1942

Mesleği: Ev Hanımı

Alan Çalışma Tarihleri ve Yerleri: 2004, 2008, 2019, 2020 - Dömez, Tahtaköprü, Gündüzlü, Konurlar köyleri.

Ezgiyi Notaya Alan: Taner DEMİRALP (2008), Rıdvan SAYIN (2020)

Oyunu Derleyen Adı Soyadı: Fatih Oral, Ali Osman OLGUN

Gide Gide Gitmez Oldu

Notaya Alan: Rıdvan Sayın

$\text{♩} = 120$

Gi de_ gi_ de_ git_ mez ol du diz_ le rim_

ağ_ la_ mak_ tan gör_ mez ol_ du_ göz le rim_

ağ_ la_ mak_ tan gör_ mez ol_ du_ göz le rim

ben o_ ya_ ri_ gör_ me yin ce öz_ le rim_

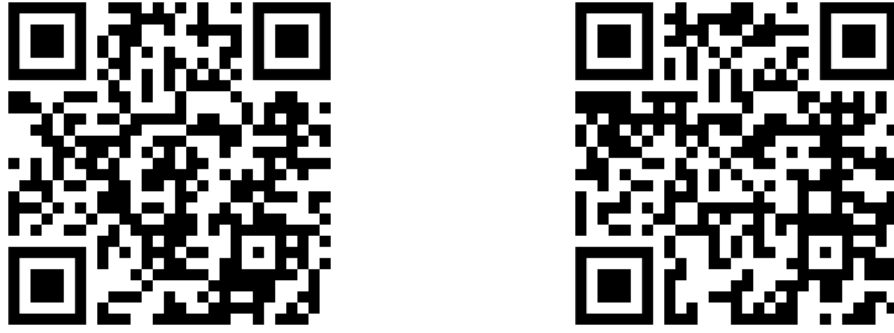
be ri gel_ a_ ya_ rim be ri gel_ ben_ a_ dam ye mem_

el_ le_ ri_ ya_ ri_ ne de ben_ ya_ rim_ de mem

Gide gide gitmez oldu dizlerim
 Ağlamakdan görmez oldu gözlerim
 Ben o yarı görmeyince özlerim
 Beri gel a yarım beri gel ben adam yemem
 Ellerin yarine de ben yarım demem

Üç giderim beş ardıma bakarım
 Gözlerimden kanlı yaşlar dökerim
 Ben o yarı görmeyince özlerim
 Beri gel a yarım beri gel ben adam yemem
 Ellerin yarine de ben yarım demem

Şekil 85. Gide Gide Notası

Şekil 86. Gide Gide Oyununa Ait Videolar

3.3.7. Güvende (Erkek)

İnegöl'ün yerli köylerinin tamamında icra edilir. Formu karşılıklı ya da daire şeklindedir. Oyun aracı olarak kaşıklar kullanılır. Oyun iki bölümden oluşur temel figür olarak koşma adımıyla başlar. İkinci bölümünde hızlanma ve çökme adımlamaları ile devam eder.

Oyun, serbest ölçüde icra edilen bir hazırlık figürü ile birlikte toplamda 8 farklı figürden meydana gelmektedir. Oyunun figür dağılımı $2F_{HZ}+8F_1+2F_2+F_3+4F_4+2F_5+F_6+2F_7$ şeklindedir. Figürlerin birim zaman dağılımı aşağıdaki gibidir:

$$F_1 = 2 \text{ BZ}$$

$$F_2 = 4 \text{ BZ}$$

$$F_3 = 8 \text{ BZ}$$

$$F_4 = 8 \text{ BZ}$$

$$F_5 = 16 \text{ BZ}$$

$$F_6 = 8 \text{ BZ}$$

$$F_7 = 8 \text{ BZ}$$

Oyunun melodisi 2/4'lük ölçü işaretine sahiptir. Müzik cümlelerinin dağılımı $A+2B+8C+2B+2D+E+3B$ şeklindedir. Müzik cümlelerinin birim zaman dağılımı ise aşağıdaki gibidir:

$$A = 20 \text{ BZ (10 Ölçü)}$$

$$B = 8 \text{ BZ (4 Ölçü)}$$

$$C = 2 \text{ BZ (1 Ölçü)}$$

$$D = 8 \text{ BZ (4 Ölçü)}$$

E = 24 BZ (12 Ölçü)

Oyunun melodisi nihavend ve rast makam dizilerindedir.

Oyunun Alındığı Kişi: Osman PEKKARA

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 1946

Mesleği: Rençber

Oyunun Alındığı Kişi: Hüseyin TARAK

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 1945

Mesleği: Ormancı

Alan Çalışma Tarihleri ve Yerleri: 2004-2008-2019-2020 Hamzabey, Çitli, Gündüzlü, Deydinler, Çeltikçi, Edebey ve İsaören köyleri.

Türkünün Alındığı Kişi: Sezgin SEVİNÇ

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 1966

Mesleği: Müzisyen (Davulcu)

Türkünün Alındığı Kişi: Cengiz LEKESİZGÖL

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 1976

Mesleği: Müzisyen (Klarnetçi)

Ezgiyi Notaya Alan: Taner DEMİRALP (2008), Rıdvan SAYIN (2020)

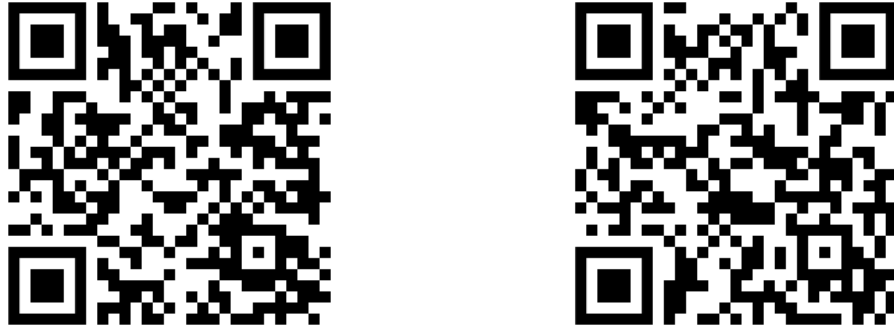
Oyunu Derleyen: Fatih ORAL, Ali Osman OLGUN.

Güvende

Notaya Alan: Rıdvan Sayın

Şekil 87. Güvende Notası

Şekil 88. Güvende Oyununa Ait Videolar

3.3.8. İnegöl Zeybeği

Oyunun Adı: İnegöl Zeybeği (Erkek)

Türkünün Adı: Anam Bana Ne Dedi

İnegöl'ün köylerinde tek, eşli ya da daire formunda icra edilir. İnegöl'ün zeybek formunda icra edilen ikinci oyunudur. Oyunun en önemli özelliği nakarat bölümü ile sözlü bölümlerinde yapılan figürlerin ayrı ve belirleyici olmasıdır. Oyun aracı olarak genellikle kaşık kullanılır. Solo oynayan zeybek, figürlerinde özgündür.

Oyun, toplamda 4 farklı figürden meydana gelmektedir. Oyunun figür dağılımı $2F_1+F_2+2F_1+F_2+F_1+F_3+F_1+F_3+F_1+F_3+3F_1$ şeklindedir. Figürlerin birim zaman dağılımı aşağıdaki gibidir:

$$F_1 = 9 \text{ BZ}$$

$$F_2 = 9 \text{ BZ}$$

$$F_3 = 9 \text{ BZ}$$

Oyunun melodisi 9/8'lik ölçü işaretine sahiptir. Ritmik düzüm $2+2+2+3$ şeklindedir. Müzik cümlelerinin dağılımı $2A+2B+C$ şeklindedir. Müzik cümlelerinin birim zaman dağılımı ise aşağıdaki gibidir:

$$A = 27 \text{ BZ (3 Ölçü)}$$

$$B = 27 \text{ BZ (3 Ölçü)}$$

$$C = 27 \text{ BZ (1 Ölçü)}$$

Oyunun melodisi hüseyinî makam dizisindedir.

Oyunun Alındığı Kişi: Hüsamettin BUYRUK

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi:1939

Mesleği: Çiftçi

Alan Çalışma Tarihleri ve Yerleri: 1998, 2004, 2008, 2018, 2019, 2020 - Dömez, Olukman, Karagölet, Yeniyörük ve Kurşunlu köyleri.

Türkünün Alındığı Kişinin Adı Soyadı: M.ŞAHİN, M.COŞKUN, H. TURHAN

Türküyü Derleyen: Muzaffer SARISÖZEN

Türküyü Notaya Alan: Taner DEMİRALP (2008), Rıdvan SAYIN (2020)

Alan Çalışması Yapan Kişiler: Fatih ORAL, Recep ERDOĞAN, Ali Osman OLGUN

Anam Bana Ne Dedi

Notaya Alan: Rıdvan Sayın

A musical score for the song "Anam Bana Ne Dedi" in staff notation. The score is written in 2/4 time and features a key signature of one flat (B-flat). The melody is written on a single staff. The lyrics are in Turkish and are written below the staff. The score is divided into four measures, each starting with a measure number (1, 2, 4, 5). The lyrics are: "A nam na na ne de di", "düş man la ra küs de di", "ben to ma fi li soy maz dım", and "na zi fe de fis tan is te di ay ler na zi fem".

1 A nam na na ne de di

2 düş man la ra küs de di

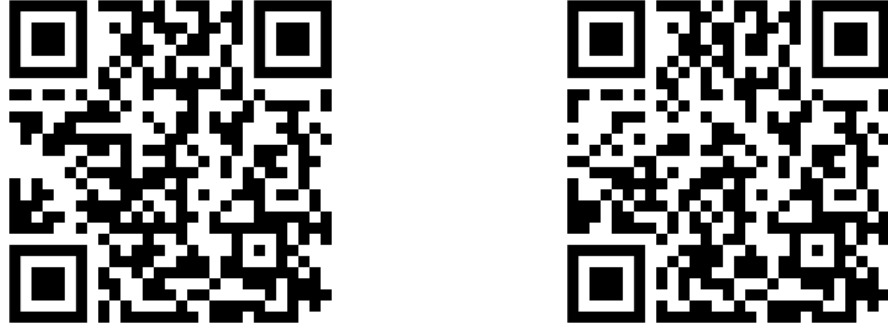
4 ben to ma fi li soy maz dım

5 na zi fe de fis tan is te di ay ler na zi fem

Anam bana ne dedi
Düşmanlara küs dedi
Ben tomafili soymazdım
Nazife de fistan istedi
Ayler nazifem

Ayna aldım bakındı
Kına aldım yakındı
Ah nazifenin uğruna
Zencirleri takındı
Ayler nazifem

Şekil 89. Anam Bana Ne Dedi (İnegöl Zeybeği) Notası

Şekil 90. İnegöl Zeybeği Oyununa Ait Videolar

3.3.9. Kurşunlu Zeybeği

Oyunun Adı: Kurşunlu Zeybeği

Türkünün Adı: Şirvan Yansın

İnegöl'ün köylerinde, eşli ya da daire formunda icra edilir. Oyunda solo nitelikli figürler de yer almaktadır. Oyun aracı olarak genellikle kaşık kullanılır. Solo oynayan zeybek, figürlerinde özgündür.

Oyun, toplamda 3 farklı figürden meydana gelmektedir. Oyunun figür dağılımı $2F_1+2F_2+2F_3$ şeklindedir. Figürlerin birim zaman dağılımı aşağıdaki gibidir:

$$F_1 = 24 \text{ BZ}$$

$$F_2 = 16 \text{ BZ}$$

$$F_3 = 24 \text{ BZ}$$

Oyunun melodisi 4/4'lük ölçü işaretine sahiptir. Müzik cümlelerinin dağılımı $2A+2B+2A$ şeklindedir. Müzik cümlelerinin birim zaman dağılımı ise aşağıdaki gibidir:

$$A = 24 \text{ BZ (6 Ölçü)}$$

$$B = 16 \text{ BZ (3 Ölçü)}$$

Oyunun melodisi hüseyinî makam dizisindedir.

Oyunun Alındığı Kişi: Hüsamettin BUYRUK

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 1939

Mesleği: Çiftçi

Alan Çalışma Tarihleri ve Yerleri: 1998, 2004, 2008, 2019, 2020 - Dömez, Olukman, Karagölet, Yeniyörük ve Kurşunlu köyleri.

Ezgiyi Derleyen: Hüseyin KURT, M. KARATEKİN

Ezgiyi Notaya Alan: Altan DEMİREL

Ezgi Notasını Düzenleyen: Taner DEMİRALP (2008), Rıdvan SAYIN (2020)

Oyunu Derleyen: Fatih Oral, Ali Osman Olgun

Alan Çalışması Yapan Kişiler: Recep ERDOĞAN, Ali Osman OLGUN, Fatih ORAL

Şirvan Yansın

Notaya Alan: Rıdvan Sayın

♩ = 90

Şir van yan____ sin_ yar yan____ sin_ göm__le ği ka__ na__

bo yan sin____ şir__ van meh me di vur_ muş_ lar____

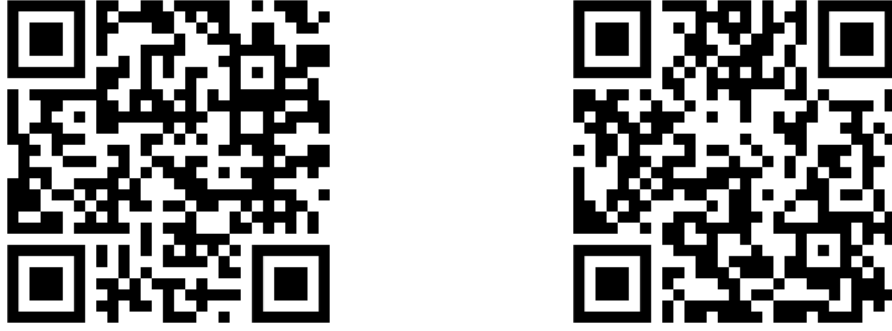
ser_ vi de boy__ lu__ şir va_ nım____ an_ ne si na__ sıl__

da yan sin

Şirvan yansın yar yansın
Gömleği kana boyansın
Şirvan Mehmed'i vurmuşlar
Servi de boylu Şirvanım
Annesi nasıl dayansın

Ayva gömdüm samana
Dumana bak dumana
Ne ben öldüm kurtuldum
Servide boylu Şirvanım
Annesi nasıl dayansın

Şekil 91. Şirvan Yansın Notası

Şekil 92. Kurşunlu Zeybeği Oyununa Ait Videolar

3.3.10. Sekme (Kütahya Yolu-Kadın)

Oyunun Adı: Sekme

Türkünün Adı: Kütahya Yolu (Kadın)

İnegöl'ün yerli köylerinde eşli olarak oynanır. Oyun üç bölümden oluşur. Türkü sözleri ve nakarat bölümlerinde yapılan ayrı figürleri ile ön plana çıkar. Kaşık, önemli oyun aracıdır. Figürler, türkü sözleri ile değişir.

Oyun, toplamda 6 farklı figürden meydana gelmektedir. Oyunun figür dağılımı $2F_1+F_2+F_1+F_3+4F_1+F_2+F_1+F_3+2F_1+2F_4+2F_5+2F_6+5F_5$ şeklindedir. Figürlerin birim zaman dağılımı aşağıdaki gibidir:

$$F_1 = 9 \text{ BZ}$$

$$F_2 = 18 \text{ BZ}$$

$$F_3 = 18 \text{ BZ}$$

$$F_4 = 9 \text{ BZ}$$

$$F_5 = 9 \text{ BZ}$$

$$F_6 = 9 \text{ BZ}$$

Oyunun melodisi 9/8'lik ölçü işaretine sahiptir. Ritmik düzum bakımından 2+2+2+3 şeklindedir. Müzik cümlelerinin dağılımı A+2B+C+D+E şeklindedir. Müzik cümlelerinin birim zaman dağılımı ise aşağıdaki gibidir:

$$A = 27 \text{ BZ (3 Ölçü)}$$

$$B = 27 \text{ BZ (3 Ölçü)}$$

C = 27 BZ (3 Ölçü)

D = 27 BZ (3 Ölçü)

E = 27 BZ (3 Ölçü)

Oyunun melodisi hüseyinî makam dizisindedir.

Oyunun Alındığı Kişi: Semiha ATIŞ

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 1945

Mesleği: Ev Hanımı

Oyunun Alındığı Kişi: Melek ÖZCAN

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 1958

Mesleği: Ev Hanımı

Oyunun Alındığı Kişi: Semiha BUYRUK

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 1942

Mesleği: Ev Hanımı

Alan Çalışma Tarihleri ve Yerleri: 2004, 2008, 2019, 2020 - Dömez, Tahtaköprü, Akbaşlar, Çavuşköy, Hamzabey ve Sarıpınar köyleri.

Türkünün Alındığı Kişi: Semiha ATIŞ

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 1945

Mesleği: Ev Hanımı

Türkünün Alındığı Kişi: Melek ÖZCAN

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 1958

Mesleği: Ev Hanımı

Türkünün Alındığı Kişi: Semiha BUYRUK

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 1942

Mesleği: Ev Hanımı

Ezgiyi Notaya Alan: Taner DEMİRALP (2008), Rıdvan SAYIN (2020)

Alan Çalışması Yapan Kişiler: Recep ERDOĞAN, Ali Osman OLGUN, Fatih ORAL

Kütahya Yolunda Buldum İzini

Notaya Alan: Rıdvan Sayın

$\text{♩} = 120$

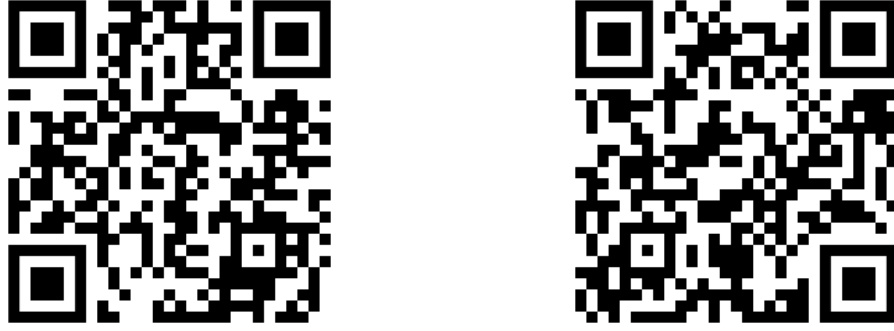
Kü tah_ ya_ yo_ lun_ da bul dum i zi_ ni_
Ah a la bil_ sem_ şu dey_ yu_ sun kı za_ nı_
du man du man san_ dım şal_ va_ rı_ nın_
be ri gel a ya_ rim be ri gel_ ben_ a_
to zu nu_ du man du man san_ dım şal_ va_ rı_ nın_
dam ye mem_ giz_ li de söz_ le ri_ ni_ el_ le_
to zu nu_ şi ri_ şi ri ni ri ri ri ri ri nam_
re de mem_
şi ri ni ri ri ri ri ri nam_ şi ri na_ m be ri gel_ ya_ rim
be ri gel_ min_ der_ üs_ tü ne_ bu tür_ kü_ ler
oy_ na yan ha nım la rın_ üs tü ne_

Kütahya yolunda buldum izini
Duman duman sandım şalvarımın tozunu
Ah alabilsem şu deyyusun kızını
Beri gel a yarım beri gel ben adam yemem
Gizli de sözlerini ellere demem

Yoğurdum var al yeşilli tabakta
Benleri var al yanakta dudakta
Benim yarım şu karşı ki konakta
Beri gel a yarım beri gel ben adam yemem
Gizli de sözlerini ellere demem

Şiri şiri niri riririri nam şiri niri ririri nam şiri nam
Beri gel a yarım beri gel minder üstüne
Bu türkülere oynayan hanımların üstüne

Şekil 93. Kütahya Yolu Notası

Şekil 94. Kütahya Yolu Oyununa Ait Videolar

3.3.11. Salgıncılar (Kadın)

Oyunun Adı: Salgıncılar (Kadın)

Türkünün Adı: Salgıncılar

İnegöl'ün yerli köylerinde eşli formda icra edilir. Oyun bir bölüm iki adımdan oluşur, birinci adımda daire yönünde hareket edilir ikinci adımda ise karşılıklı geçişler yapılır ve dönüş vardır.

Oyun, toplamda 3 farklı figürden meydana gelmektedir. Oyunun figür dağılımı $2F_1 + F_2 + 2F_3$ şeklindedir. Figürlerin birim zaman dağılımı aşağıdaki gibidir:

$$F_1 = 18 \text{ BZ}$$

$$F_2 = 9 \text{ BZ}$$

$$F_3 = 36 \text{ BZ}$$

Oyunun melodisi 9/8'lik ölçü işaretine sahiptir. Ritmik düzüm bakımından 2+2+2+3 şeklindedir. Müzik cümlelerinin dağılımı A+B şeklindedir. Müzik cümlelerinin birim zaman dağılımı ise aşağıdaki gibidir:

$$A = 45 \text{ BZ (5 Ölçü)}$$

$$B = 72 \text{ BZ (8 Ölçü)}$$

Oyunun melodisi segâh makam dizisindedir.

Türkünün ve Oyunun Alındığı Kişi: Semiha BUYRUK

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi veya Yaşı: 66

Mesleği: Ev Hanımı

Alan Çalışma Tarihleri ve Yerleri: 2004, 2008, 2018, 2020 - Akbaşlar, Dömez köyleri.

Ezgiyi Derleyen: Ali Osman OLGUN

Ezgiyi Notaya Alan: Taner DEMİRALP (2008), Rıdvan SAYIN (2020)

Alan Çalışması Yapan Kişiler: Ali Osman OLGUN, Fatih ORAL

Salgıncılar Gelir Gizli

Notaya Alan: Rıdvan Sayın

$\text{♩} = 120$

Sal gın cı ge lir giz li al tın di zi

le ri çö zü lür ge lin le rin

göz le ri sü zü lür ah ge le gel di o sal gın cı

1. lar 2. lar

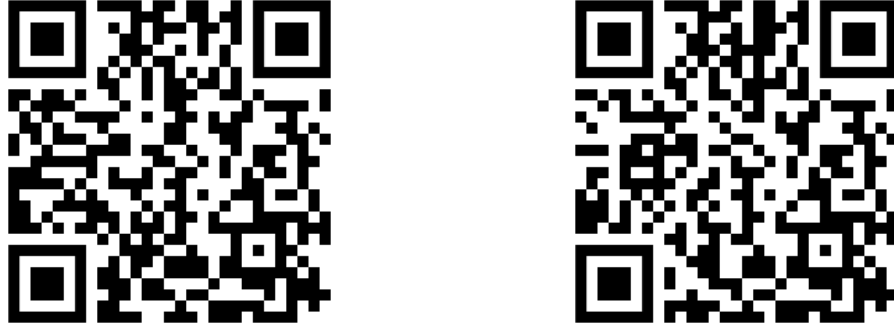
lar

Salgıncının adı Ali
Bizim salgın beşyüzelli
Salgıncıya varsam bari

Salgıncının adı İdris
Salgıncıya kaymak yediririz
Bizim salgın veririz

Ah gele gele geldi o salgıncılar
Bak gele gele geldi o salgıncılar

Şekil 95. Salgıncılar Notası

Şekil 96. Salgıncılar Oyununa Ait Videolar

3.3.12. Sekme (Erkek)

İnegöl'ün yerli köylerinin tamamında karşılıklı ve daire formunda icra edilir. Oyun aracı olarak kaşıklar kullanılır.

İnegöl sekmesi açılışla başlar. Selamlama yapılır, “Havaya girme” bölümü ile dairesel formda ağır yürüyüşle devam eder. Müziğin hızlanması ile sekme figürü başlar. Çökme ve diz vurmalar oyunun karakteristik özellikleridir.

Oyun, toplamda 8 farklı figürden meydana gelmektedir. Oyunun figür dağılımı $F_1+3F_2+3F_3+F_4+F_5+F_3+F_4+3F_6+F_7+2F_3+2F_8$ şeklindedir. Figürlerin birim zaman dağılımı aşağıdaki gibidir:

$$F_1 = 9 \text{ BZ}$$

$$F_2 = 9 \text{ BZ}$$

$$F_3 = 9 \text{ BZ}$$

$$F_4 = 9 \text{ BZ}$$

$$F_5 = 27 \text{ BZ}$$

$$F_6 = 9 \text{ BZ}$$

$$F_7 = 27 \text{ BZ}$$

$$F_8 = 18 \text{ BZ}$$

Oyunun melodisi 9/8'lik ölçü işaretine sahiptir. Ritmik düzüm bakımından 2+2+2+3 şeklindedir. Müzik cümlelerinin dağılımı 2A+B+C+D+E+D+2F+2G+E+D şeklindedir. Müzik cümlelerinin birim zaman dağılımı ise aşağıdaki gibidir:

$$A = 9 \text{ BZ (1 Ölçü)}$$

$$B = 18 \text{ BZ (2 Ölçü)}$$

C = 18 BZ (2 Ölçü)

D = 27 BZ (3 Ölçü)

E = 27 BZ (3 Ölçü)

F = 9 BZ (1 Ölçü)

G = 9 BZ (1 Ölçü)

Oyunun melodisi karcıgar makam dizisindedir.

Oyunun Alındığı Kişi: Osman PEKKARA

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 1946

Mesleği: Rençber

Oyunun Alındığı Kişi: Hüseyin TARAK

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 1945

Mesleği: Ormancı

Alan Çalışma Tarihleri ve Yerleri: 2004, 2008, 2019, 2020 - Çitli, Hamzabey, Gündüzlü ve Maden, Sırnaz ve Tahtaköprü köyleri.

Türkünün Alındığı Kişi: Sezgin SEVİNÇ

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 1966

Mesleği: Müzisyen (Davulcu)

Türkünün Alındığı Kişi: Cengiz LEKESİZGÖL

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 1976

Mesleği: Müzisyen (Klarnetçi)

Ezgiyi Notaya Alan: Taner DEMİRALP (2008), Rıdvan SAYIN (2020)

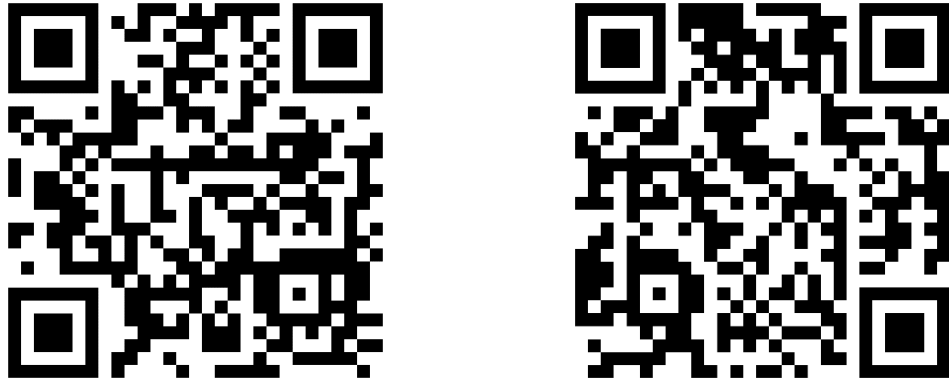
Alan Çalışması Yapan Kişiler: Fatih ORAL, Ali Osman OLGUN

İnegöl Sekme

Notaya Alan : Rıdvan Sayın

Şekil 97. İnegöl Sekme Notası

Şekil 98. İnegöl Sekme Oyununa Ait Videolar

3.3.13. Yalel (Kadın)

Oyunun Adı: Yalel (Kadın)

Türkünün Adı: Yalel

İnegöl'ün yerli köylerinde karşılıklı şekilde oynanır. Gidiş gelişlerden karşılıklı geçişlerden oluşur. Oyun aracı olarak kaşık kullanılır. Oyunun birinci bölümünde sağ ve sola adımlamalardan ve dönüşlerden oluşur. İkinci bölümde ise karşılıklı geçişler ve kaymalar yapılır.

Oyun, toplamda 6 farklı figürden meydana gelmektedir. Oyunun figür dağılımı $2F_1+F_2+2F_3+F_4+2F_5+F_6+F_5+F_6+F_5$ şeklindedir. Figürlerin birim zaman dağılımı aşağıdaki gibidir:

$$F_1 = 8 \text{ BZ}$$

$$F_2 = 8 \text{ BZ}$$

$$F_3 = 8 \text{ BZ}$$

$$F_4 = 8 \text{ BZ}$$

$$F_5 = 8 \text{ BZ}$$

$$F_6 = 4 \text{ BZ}$$

Oyunun melodisi 4/4'lük ölçü işaretine sahiptir. Müzik cümlelerinin dağılımı $2A+B+C+2D$ şeklindedir. Müzik cümlelerinin birim zaman dağılımı ise aşağıdaki gibidir:

$$A = 8 \text{ BZ (2 Ölçü)}$$

$$B = 24 \text{ BZ (6 Ölçü)}$$

C = 16 BZ (4 Ölçü)

D = 12 BZ (3 Ölçü)

Oyunun melodisi hüseyinî makam dizisindedir.

Türkünün ve Oyunun Alındığı Kişi: Semiha BUYRUK

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi veya Yaşı: 66

Mesleği: Ev Hanımı

Türkünün ve Oyunun Alındığı Kişinin: Ayşe TEKE

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi veya Yaşı: 75

Mesleği: Ev Hanımı

Alan Çalışma Tarihleri ve Yerleri: 2004, 2008, 2019, 2020 - Akbaşlar, Dömez, Kulaca, Çavuşköy.

Ezgiyi Notaya Alan: Rıdvan SAYIN

Ezgiyi Derleyenler: Ali Osman OLGUN, Recep ERDOĞAN, Fatih ORAL

Alan Çalışması Yapan Kişiler: Fatih ORAL, Recep ERDOĞAN, Ali Osman OLGUN

Yalel

Notaya Alan: Rıdvan Sayın
Derleyen: Rıdvan Sayın-Fatih Oral

♩ = 122

En ta ri si kır mı z__ ı oy ne_ yor hız lı hız lı

e n ta ri si kır mı z__ ı oy ne_ yor hız lı hız lı

e vi__ mi ze a lay ce__ z bu gü zel kı zı mı zı__

ya lel ya__ le l ya__ lel l li__ m ya_ le_ le_ l li

m a__ ma__ n

ya le ya le ya_ le_ le l ya le le lel lel le le le le lel lel

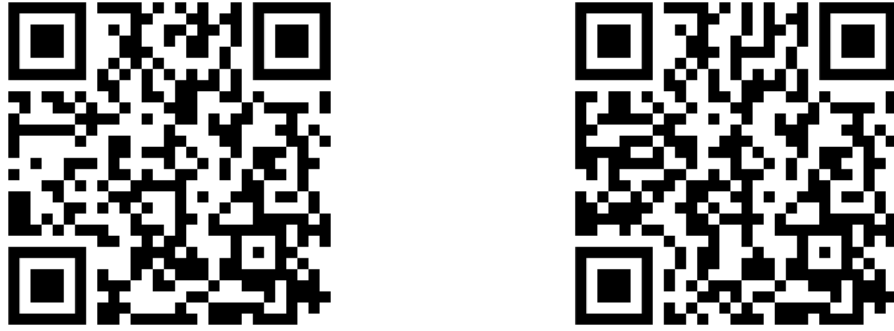
ya le le l lim

Arasaz

Geline bak geline
Tel dolamış eline
Acımayın geline
Tamam düşmüş yerine ya le
Yalel yalelellim yalelellim
Aman yale yalel yalelel
Yalelelelele lelelele lelelel yalelellim

Entarisi moruna
Varmam köylü oğluna
Altın bilezik taksa
Gene girmem koluna ya le
Yalel yalelellim yalelellim
Aman yale yalel yalelel
Yalelelelele lelelele lelelel yalelellim

Şekil 99. Yalel Notası

Şekil 100. Yalçın Oyununa Ait Videolar

3.3.14. Yeşil Dere (Kadın)

Oyunun adı: Yeşil Dere (Kadın)

Türkünün Adı: Yeşil Dere

İnegöl'ün yerli köylerinde eşli ve karşılıklı formda oynanır. Oyun üç bölümden oluşur. Birinci bölümünde gidiş gelişler, İkinci bölümünde karşılıklı geçişler yapılır. Üçüncü bölümünde ise oyun hareketlilik kazanarak sekme adımlamaları yapılır. Kaşıkla oynanan oyunlardan biridir.

Oyun, toplamda 3 farklı figürden meydana gelmektedir. Oyunun figür dağılımı $2F_1+2F_2+2F_3$ şeklindedir. Figürlerin birim zaman dağılımı aşağıdaki gibidir:

$$F_1 = 8 \text{ BZ}$$

$$F_2 = 8 \text{ BZ}$$

$$F_3 = 16 \text{ BZ}$$

Oyunun melodisi 4/4'lük ölçü işaretine sahiptir. Müzik cümlelerinin dağılımı 8A şeklindedir. Müzik cümlelerinin birim zaman dağılımı ise aşağıdaki gibidir:

$$A = 8 \text{ BZ (2 Ölçü)}$$

Oyunun melodisi rast makam dizisindedir.

Oyunun Alındığı Kişi: Semiha BUYRUK

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi veya Yaşı: 1942

Mesleği: Ev Hanımı

Alındığı Kişinin: Ayşe TEKE

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi veya Yaşı: 1993

Mesleği: Ev Hanımı

Alan Çalışma Tarihleri ve Yerleri: 1998, 2004, 2008, 2010, 2019, 2020 - Dömez, Hamzabey, Boğazköy, Tokuş köyleri.

Türkiyü Derleyen: Rüstem AVCI- Numan KARTAL

Ezgiyi Notaya Alan: Hasan YÖRENÇ

Ezgiyi veya Türkünün Notasını Düzenleyen: Taner DEMİRALP (2008), Rıdvan SAYIN (2020)

Alan Çalışması Yapan Kişiler: Fatih ORAL, Recep ERDOĞAN, Numan KARTAL, Ali Osman OLGUN, Rüstem AVCI

Amanın Yeşil Dere

Notaya Alan: Rıdvan Sayın

Çeş_ me ba şın_ da_ taş lar__ yar_ rim ça ma_ şır_ haş lar__

3 kal_ dır ya rim_ şap_ ka m__ gö_ rün sün ka_ lem_ kaş lar__

5 a ma nın ye şil_ de_ re____ yar_ git ti as_ ke_ re____

7 kör_ o la sı_ ça vuş_ ver_ ya re tes_ ke_ re____

Çeşme başında taşlar
Yarım çamaşır haşlar
Kaldır yarım şapkanı
Görünsün kalem kaşlar

Kahvenin önünden geçtim
Bir fincan kahve içtim
Kahvecinin oğluyla
Bir sene dalga geçtim

Ak keçinin ayrıanı
Gelen kurban bayramı
Gönder çavuş yarımı
Burda yapam bayramı

Amanın yeşil dere
Yar gitti askere
Kör olası çavuş
Ver yare teskere

Şekil 101. Yeşil Dere Notası

Şekil 102. Yeşil Dere Oyununa Ait Videolar

3.3.15. Yusufum

Oyunun Adı: Yusufum

Türkünün Adı: Yusufum

İnegöl'ün köylerinde eşli ya da daire formunda icra edilir. İnegöl'ün zeybek formunda oynanan üçüncü oyunudur. Birinci kısmı selamlama ile başlar. İkinci kısmında ise “havaya girme” ile devam eder. Oyunun üçüncü kısmının en önemli özelliği karşılıklı geçiş ve diz vurma figürüdür. Oyun aracı olarak diğer oyunlara göre nispeten kaşık kullanılmaz. Oyunda solo nitelikli figürler yer almaktadır.

Oyunun Alındığı Kişi: Cevat BUYRUK

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 05.02.1972

Mesleği: Mobilyacı

Oyunun Alındığı Kişi: Osman BUYRUK

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 27.05.1977

Mesleği: Mobilyacı

Türkünün Alındığı Kişi: Semiha BUYRUK

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi veya Yaşı: 78

Mesleği: Ev Hanımı

Türkünün Alındığı Kişi: Cemil ÇAKIR

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi veya Yaşı: 71

Mesleği: Çiftçi

Alan Çalışma Tarihleri ve Yerleri: 2004-2008-2019-2020 Dömez, Olukman, Süpürtü köyleri.

Ezgiyi Notaya Alan: Rıdvan SAYIN (2020)

Alan Çalışması Yapan Kişiler: Fatih ORAL, Recep ERDOĞAN, Ali Osman OLGUN

Türkünün Hikayesi:

Bir rivayete göre Süpürtü köyünden Yusuf adında bir genç bir kızla evlenir. Düğün alayı yapılır düğün alayı kızı seven başka bir gencin evi önünden geçer. Bu genç hazmedemez bu olayı ve kin tutar. Çoban olan Yusuf hayvan gütmeye gider ve hava sıcak olduğu için ormana girerek uyuya kalır. Kinlenen genç Yusuf'u takip eder ve ormanda uyurken öldürür. Yusuf'un türküsü buna yazıldığı rivayet edilmektedir.

Başka bir rivayete göre ise Kurtuluş Savaşı sırasında Süpürtü Köyü'nden Yusuf adlı genç savaşa katılır. Yusuf cesur, heybetli kuvvetli dövüşmeyi iyi bilen yiğit biridir. Savaştaki kahramanlıkları çevresindeki arkadaşlarının hep dilindedir.ve Kurtuluş Savaşı sırasında ormanda vurulmuş şekilde bulunur. Yusufum türküsünün bunun için yazıldığı rivayet edilmektedir.

Şekil 103. Yusufum Oyununa Ait Video

3.3.16. Hamdiyem

Oyunun Adı: Hamdiyem

Türkünün Adı: Hamdiyem

İnegöl'ün Bilal, Çitli, Kurşunlu, Yeniyörük, Eymir köylerinde eşli karşılıklı veya daire formunda icra edilir. Kadın, erkek veya karışık olarak icra edilir. Adımlamalar sağa, sola ve dönüşlerle birinci bölüm tamamlanır. İkinci bölümde sağ topuk üzerinde esneme yapıp sağa doğru kaymalar yapılır. Kollar ayaklarla orantılı hareket eder, hareketin devamı kadınlar için sodan ve sağdan dönüşlerden oluşur, erkeklerde ise çift düşüp sola ve sağa diz vurmalarından oluşur.

Oyunun Alındığı Kişi: Bedriye AYDIN

Doğum Yılı: 1942

Doğum Yeri: İnegöl (Bilal)

Mesleği: Ev hanımı

Oyunun Alındığı Kişi: Fatma AYDIN

Doğum Yılı: 1956

Doğum Yeri: İnegöl (Bilal),

Mesleği: Ev hanımı

Oyunun Alındığı Kişi: Kıymet ÖZ

Doğum Yılı: 1937

Doğum Yeri: İnegöl (Bilal)

Mesleği: Ev hanımı

Alan Çalışma Tarihleri ve Yerleri: 2004, 2008, 2018, 2020 Kurşunlu Eymir, Bilal, Yeni Yörük, Çitli.

Türkünün Alındığı Kişi: Bedriye AYDIN

Doğum Yeri: İnegöl

Doğum Tarihi: 1942

Mesleği: Ev hanımı

Ezgiyi Notaya Alan: Rıdvan Sayın (2020)

Alan Çalışması Yapan Kişiler: Fatih ORAL, Recep ERDOĞAN, Ali Osman OLGUN

Oyunu Derleyen: Fatih ORAL

Hamdiyem

Notaya Alan : Rıdvan Sayın

Derleyen: Rıdvan Sayın
Fatih Oral

♩ = 130

Pa za rı pa__ zar__ la__ dı__ m an ne_ mi_ a__
Ça buk ol sun__ Ham__ di__ ye__ m na fi_ zi_ ha__

4 zar_ la_ dı_ m güm bür de sin bi lal kö yün ku yu_ su____
zir_ la_ dı_ m

7 sa lih gü zel da ya nıl maz doğ_ ru_ su__ güm bür de sin ham di ye min

10 ku yu_ su____ as ye gü zel ay rı la mam doğ_ ru_ su__

Pazarı pazarladım
Annemi azarladım
Çabuk olsun Hamdiyem
Nafiz'i hazırladım

Gidişin yar gidişin
Kahküllerin ibrişim
Dön yüzünü göreyim
Belki sondur görüşüm

İnegöl'e giderken
Köprü salladı beni
Sarı gömlekli yarım
Aşkıyla yaktı beni

Bağlantı

Gümbürdesin Bilalköy'ün kuyusu
Salih güzel dayanılmaz doğrusu
Gümbürdesin Hamdiyemin kuyusu
Asye güzel ayırlamam doğrusu

Şekil 104. Hamdiyem Notası

SONUÇ

Halk oyunları, insanların coşku, sevinç, özgüven ve kendini ifade etme arzularını dile getiren, insanlar arasında bir iletişim aracı olarak kullanılan bir görsel ve işitsel halk bilgisi ürünüdür. Bu oyunlar, icra edildiği ortamlara ve amaçlarına göre değişiklik göstermekle birlikte, estetik hareketlerle toplumun kültürel özelliklerini yansıtarak gelecek kuşaklara taşınmasına yardımcı olur. İnsanların birbirleriyle iletişim kurabildiği toplumsal bağların kurulmasına yardımcı olan güçlü bir bedensel ifade biçimi olarak da tanımlanan halk oyunları, insanlara hem eğlence hem de eğitim amaçlı hizmet ederken, icra edildiği sosyal çevrelere göre farklı anlamlar da kazanmaktadır. Bu oyunlar, izleyici üzerinde güçlü bir etki bırakarak, karşılıklı ortak duyguların gelişmesine katkıda bulunur.

Halk oyunları, yerel kültürün ve geleneklerin yansıması olarak icra edildiği için genellikle mahallî ve yerel özellikler taşır. Ancak, aynı coğrafya bölgesine ait birçok yerel oyun arasında benzerlikler gözlemlenir. Bu benzerlikler, coğrafi faktörlerin yanı sıra sosyal ve etnolojik faktörlere bağlı olduğunu söylemek mümkündür. Öte yandan, coğrafi yapının ve iklimin de halk oyunları üzerinde etkisi olduğunu söylemek mümkündür. Örneğin sıcak bölgelerde danslar daha akıcı ve kasların zorlanmayacağı biçimde karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca gündüz ve gece arasındaki iklim geçişlerinin keskin olduğu bölgelerde de hareketlerde belirgin bir yumuşaktan sert geçiş, yere sert basışlar gözlemlenmektedir. Yaz ve kış mevsimleri arasında büyük sıcaklık farklarının olduğu bölgelerde ise dansa yön veren baş ve ayaklardaki ve belden iki yana sallanmalar görülmektedir. Soğuk bölgelerde de kaslar gerildiğinden hareket güçleşmekte bu durumda da hareketlerdeki adımlar ile hareketlerin başı ve sonu net bir biçimde belirlenebilmektedir.

İnegöl’ de yaşayan etnik grup sayısının fazla olması, halk oyunlarında da çeşitliliği beraberinde getirmekle birlikte söz konusu bu oyunların ortaya çıkarılıp literatüre katılması oldukça önemlidir. Nesilden nesile aktarılmamış İnegöl yöresi halk oyunlarının ortaya çıkarılıp sergilenmesi ve literatüre katkı sağlanması amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada varılan sonuçlar:

- Yörede icra edilen oyunlar 2, 4 ve 9 zamanlı ritmik yapıya sahip “*kaşıklı karşılama, güvende ve kırık zeybek*” türü oyunlardır.

- Oyunlara eşlik eden müziklerin açık mekanlarda Asma Davul, Zurna, Kudüm ve Klarnet; kapalı mekanlarda ise Bağlama, Cümbüş, Keman, Kabak Kemane, Klarnet, Kaval, Darbuka, Kudüm, Zilli Maşa ve Bakır Tencere ile icra edildikleri tespit edilmiştir.
- Türk halk oyunlarında repertuvar sınıflandırmaları coğrafi isimler ile gerçekleştirildiği için Bursa yöresi ismi Orhaneli-Keles yöresinde icra edilen oyunlar ile özdeşleşmiştir. Bu çalışma ile ilin diğer bölgelerinde de zengin bir oyun varlığının mevcudiyeti tespit edilmiştir.
- Bursa'nın diğer dağ bölgelerinin aksine İnegöl'de kadın ve erkeklerin geleneksel eğlencelerde beraber bulunabildikleri tespit edilmiştir.
- Tespit edilen oyunların ritmik yapıları ve düzümleri incelendiğinde ilin diğer kısımlarında icra edilen oyunların ritmik yapıları ve düzümleri ile tamamen örtüştüğü görülmektedir.
- Oyunlarda kullanılan giyim kuşam öğelerinin, aksesuarların ve takıların birçoğunun ilin diğer kısımlarında kullanılan giyim kuşam öğeleri ile aynı olduğu, bunun yanı sıra sadece İnegöl'e özgü giyim kuşam öğeleri, aksesuarlar ve takıların mevcudiyeti de tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan tespitlerin ışığında aşağıdaki öneriler getirilmiştir.

- İnegöl özelinde gerçekleştirilen alan araştırmalarına devam edilmesi ve olası mevcut diğer kültürel öğelerin gün yüzüne çıkartılması önem arz etmektedir.
- İnegöl'de tespit edilen halk oyunlarına ait görsel kayıtlar üzerinde uzman ekipler tarafından tekrar araştırma derleme inceleme ve arşivleme çalışması yapılmalıdır. Bu çalışmaların sürekli olarak tekrar edilerek yapılması son derece yararlı olacaktır.
- İnegöl'de tespit edilen halk oyunlarına eşlik eden melodiler ve türküler üzerinde bu konuda uzman kişilerin katkısı ile tekrar araştırma derleme inceleme ve arşivleme çalışması yapılmalıdır.
- İnegöl'de tespit edilen halk oyunlarına eşlik eden melodiler ve türküler tekrar notaya alınmalıdır. Alınan bu notalara ulaşımın resmi yollardan kullanıma açık hale getirilmelidir.

- İnegöl’de tespit edilen halk oyunlarına eşlik eden sözlü melodiler ve türküler halk edebiyatçılar, dil bilimciler ve halk bilimciler gibi ilgili alanlardan oluşturulacak çalışma grupları ile birlikte eser analizleri yapılarak arşivlenmeli ve ilgili kişi ve kurumların kullanımına açık hale getirilmelidir.
- İnegöl’de tespit edilen halk oyunlarının sahnelenme çalışmaları gerçekleştirilirken konu ile uzman kişilerden destek alınmalıdır.
- İnegöl coğrafyasında geleneksel törenlerde kullanılan giysiler, aksesuarlar, motifler, işlemeler ve makyaj modelleri tespit edilmeli, arşivlenmeli ve bu alanda çalışan kişi ve kurumların kullanımına açık hale getirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Amos, D. B. (2003). Şartlar ve Çevre İçinde Folklorun Bir Tanımına Doğru. Çev. Metin Ekici. *Halkbiliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar*. s. 31-55. Ankara: Millî Folklor Yayınları.
- Atalay, İ. ve Mortan, K. (2011). *Türkiye Bölgesel Coğrafyası*. İstanbul: İnkılap Yayınevi.
- Araz, Ç. (2020). *İnegöl ilçesinde mobilya sanayi ve kümelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi).
- Ertural, S., & Güzeloğulları Ertural, N. (2006). Ortak Kültürel Değerlerin Oluşumunda ve Yaşatılmasında Türk Halk Oyunlarının İşlevleri, I. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kurultayı.
- Erdoğan, H. (2019). *Turizm coğrafyası açısından İnegöl'de (Bursa) turizm* (Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi).
- Koraltan, A. (2020). *Halk oyunlarının karakteristik yapısının incelenmesi* (Diyarbakır örneği) (Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi).
- Olgun, A. O. (2016). İnegöl Halk Dansları, *Uluslararası İnegöl Tarihi ve Kültürü Sempozyumu*.
- Yüceşahin, M. M. (2003). Şehirleşme Süreci Bakımından İnegöl İlçesi Şehrsel Yerleşmeleri. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 1(1), 75-95.
- İnegöl'de Ekonomi, İnegöl Kent Müzesi Arşivi, <https://www.inegol.bel.tr/inegol/inegolde-ekonomi/>, Erişim Tarihi: 15.06.2023
- İnegöl Hakkında, <https://inegolkentmuzesi.gov.tr/tr/Inegol/index/1/>, Erişim Tarihi: 17.06.2023
- İnegöl'ün Tarihçesi, İnegöl Kent Müzesi Arşivi, <https://www.inegol.bel.tr/2023/inegol/inegol-tarihi/>, Erişim Tarihi: 17.06.2023

KİŞİSEL GÖRÜŞMELER

- Açıkgöz, İ. (Şubat,2013), Kayapınar Köyü, [Kişisel Görüşme]
- Akman, E. (Nisan,2011), Tahtaköprü Köyü, [Kişisel Görüşme]
- Aktaş, M. (Mayıs,2014), Kongurlar Köyü, [Kişisel Görüşme]
- Atış, S. (Şubat, 2011), Akbaşlar Köyü, [Kişisel Görüşme]

- Büyüközden, N. (Mayıs,2011), Hamzabey Köyü, [Kişisel Görüşme]
- Demir, H. (Mayıs,2011), Hamzabey Köyü, [Kişisel Görüşme]
- Deniz, H. (Nisan,2013), Akıncılar Köyü, [Kişisel Görüşme]
- Deniz,Ö. (Nisan,2013), Akıncılar Köyü, [Kişisel Görüşme]
- Doğan, M. (Haziran,2012), Boğazköy, [Kişisel Görüşme]
- Erol, İ. (Mart,2014), Kıran Köyü, [Kişisel Görüşme]
- Esancıklar, Ö. (Nisan,2013), Akıncılar Köyü, [Kişisel Görüşme]
- Güneş, C. (Mayıs,2014), Kongurlar Köyü, [Kişisel Görüşme]
- Güneş, H. (Mayıs,2014), Kongurlar Köyü, [Kişisel Görüşme]
- Kastan, M. (Mart,2012), Kınık Köyü, [Kişisel Görüşme]
- Meşe, F. (Nisan,2011), Tahtaköprü Köyü, [Kişisel Görüşme]
- Minyaş, R. (Mayıs,2014), Kongurlar Köyü, [Kişisel Görüşme]
- Öz, H. (Haziran,2012), Boğazköy, [Kişisel Görüşme]
- Özcan, M. (Nisan,2011), Tahtaköprü Köyü, [Kişisel Görüşme]
- Özcan, N. (Nisan,2011), Tahtaköprü Köyü, [Kişisel Görüşme]
- Özdemir, M. (Mayıs,2011), Hamzabey Köyü, [Kişisel Görüşme]
- Tarmankaya, B. (Haziran,2012), Boğazköy, [Kişisel Görüşme]
- Tıkrak, N. (Haziran,2012), Boğazköy, [Kişisel Görüşme]
- Türkan, F. (Eylül,2012), Çayyaka Köyü, [Kişisel Görüşme]
- Türkan, F. (Nisan,2011), Tahtaköprü Köyü, [Kişisel Görüşme]
- Türkmen, A. (Mart,2012), Kınık Köyü, [Kişisel Görüşme]
- Türkmen, Z. (Nisan,2011), Tahtaköprü Köyü, [Kişisel Görüşme]
- Zaman, A. (Eylül,2012), Çayyaka Köyü, [Kişisel Görüşme]

EKLER

EK 1. ORJİNALLİK RAPORU FORMU

	ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ SANAT VE TASARIM ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA	
Tarih: 13/09/2023	
Tez Başlığı : HALK OYUNLARINDA ALAN ARAŞTIRMASI BURSA İNEGÖL ÖRNEĞİ	
Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 129 sayfalık kısmına ilişkin, 13/09/2023 tarihinde tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 17'dir.	
Uygulanan filtrelemeler: 1- ☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç 2- ☒ Kaynakça hariç 3- ☒ Alıntılar dâhil 4- ☒ 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç	
Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nde belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.	
Gereğini saygılarımla arz ederim.	
Tarih ve İmza	
Adı Soyadı: Fatih ORAL	
Öğrenci No: 21408900021	
Anabilim Dalı: Sanat ve Tasarım Anabilim Dalı	
Programı: Sanat ve Tasarım	
Statüsü: ☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora	
<u>DANIŞMAN ONAYI</u>	
UYGUNDUR.	
Prof. Dr. Bülent KURTIŞOĞLU	

EK 2. ETİK KOMİSYON MUAFİYET FORMU

	ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ TEZ ÇALIŞMASI ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ SANAT VE TASARIM ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞINA	
Tarih: 13/09/2023	
Tez Başlığı: HALK OYUNLARINDA ALAN ARAŞTIRMASI BURSA İNEGÖL ÖRNEĞİ Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmam: 1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır, 2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir. 3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir. 4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, mülakat, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir. Tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kurul/Komisyon'dan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. Gereğini saygılarımla arz ederim.	
Tarih ve İmza	
Adı Soyadı: Fatih ORAL Öğrenci No: 21408900021 Anabilim Dalı: Sanat ve Tasarım Anabilim Dalı Programı: Sanat ve Tasarım Statüsü: ☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora	
<u>DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI</u> Prof. Dr. Bülent KURTİŞOĞLU Detaylı Bilgi: https://www.ardahan.edu.tr/birim.aspx?id=1002003 Telefon: 0-4782117522 Faks: 0-4782117523 E-posta: sbe@ardahan.edu.tr	

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Fatih ORAL

Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi / İşletme.

Yüksek Lisans Öğrenimi : Ardahan Üniversitesi / Sanat ve Tasarım Anabilim Dalı

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce / A1

Bilimsel Faaliyetleri : Azerbaycan Göçebe Oyunları kapsamında Türk Halk Dansları Sempozyumu, Kazakistan Geleneksel Türk Dansları Sempozyumu.

İş Deneyimi

Stajlar :

Projeler : Türk Dünyası Kültür Başkentliği: Tataristan, Kazakistan, Eskişehir, Kırgızistan, Türkmenistan, Bursa (Açılış-Kapanış Programları) Özbekistan Hiva, Dans yarışması Dünya 3.lüğü. Kazakistan Dünya Dans Yarışması Şampiyonluğu, Kosova Dans Festivali, Kıbrıs Pulya ve Hanrup Festivalleri, Barışa Son Mektup Çanakkale Projesi.

Çalıştığı Kurumlar : İnegöl Belediyesi, İnegöl Halk Eğitim Merkezi

İletişim

E-Posta Adresi

Tarih : 10 Ekim 2023